KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BİNDEST YEKBİN

JÎ BO SAZBÛNA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

stêrka bolşewîk

HEJMAR: 6 · KANÛN'98 · BIHA: 150.000 TL

KAHROLSUN ŞOVENİZM!

Halkların kardeşliği için tek yol devrim, sosyalizm!

İçindekiler

3 Kürt sorununu emperyalistler çözemez! Çözüm devrimde!

6 TC-Suriye gerginliği ve bazı gerçekler...

9 Hükümet dışı sivil örgütlerin işlevi: Düzeni korumak!

14 SSCB - İran petrol anlaşması ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti

23 Sovyetler Birliği'nde Kürtler sürgün edildi mi?

30 "Halkın Günlüğü" dergisinin bazı incileri...

33 Stêrka Bolşewîk'in birinci yılı üzerine seminer yapıldı!

34 Bir kıvılcım çakılmıştır!

34 Bimre koleti, bijî azadî!

35 İşçi ve emekçiler bu sisteme ortak olmamalı!

36 Faşist Türk devletinin Kürt ulusuna yönelik saldırıları artıyor!

36 Serhişkiya derebegiya dom dike

38 Vengdayêna 68 seveknêna nizame niyo, ŞOREŞO!

41 Dijî yen dibêjin dinya bi dostî hatiye sazkirin

42 Kujan-Bulak'lı halı dokumacıları Lenin'i anıyor!

Kürt sorununu emperyalistler çözemez! Çözüm devrimde!

Türk hakim sınıfları aralarında yürüttükleri dalaşta gıttıkçe batıyorlar. Kendilerini temize çıkarma uğruna yaptıkları işler aleyhlerine gelişıyor.

Kuzey Kürdıstan-Türkıye'de gündemi tümüyle kaplayan hakım sınıfların pislikleri, mafya-devlet ılışkisinin içıçeliği, TC'nın Surıye'ye yönelik savaş çığırtkanlığıyla kapatılmaya çalışılırken, işler TC'nin istemediği yönde gelişmeye başladı. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın Rusya'ya, ardından İtalya'ya gelmesiyle birlikte Kürt sorunu Avrupa'nın gündemine oturdu.

TC, Surıye'ye yönelik savaş çığlıklarını nasıl bir ortamda ortaya attı? Gelişmelere kabaca bakalım:

Susurluk olayının ardından devletın pıs ışleri gıderek su yüzüne çıkmaya başladı. Görüldü ki; Turk devleti bir yandan kendi koyduğu yasalar dışında illegal yöntemlerle çalışıyor Devlet denen baskı organı, çete, mafya denen illegal aygıtlarıyla ışbaşında Bu gelişme öyle bir noktaya geldi kı, bizzat hakim kliklerin bır bölümünü rahatsız eder pozısyona geldi. Yaratılan canavar kendilerine de dış göstermeye başladı Öylesine pıslikler yapılıyor kı bunları örtbas etmenin olanağı yok. Durum bu boyuta gelince, hakim sınıflar artık temizlenmesi çok zor olan bazı pıslikleri temızlemek için bir kaç kadrosunu feda etmek zorunda kaldı, buna yönelık adımlar atılmaya başlandı. Bu temızleme sürecinde klikler arası savaş da kızışmaya başladı

Bu savaş ıçında "dürüst sıyaset", "temiz sıyaset" demeçleri ortalığı kapladı. Ama, "ben temizim" pozlarıyla ortaya çıkıp "temiz toplum", "temız sıyaset" propagandası yapan hakim sınıf temsilcilerinin her birinin demeçlerı ardında, bizzat kendısının ne kadar pıs olduğu ortaya çıkıyordu. Çetelerle savaş açtığını, hesap sorduğunu açıklayan, hergün buna ilişkin demeçler veren 55. Hükümet'in de bu işin içında olduğu ortaya çıktı Kimi bakanlar ıstıfa ettırıldı. İşı yıne kurtaramadılar. Bunun arkasından bızzat başbakanın mafya ilişkisi ortaya çıktı İş artık çığırından çıkmıştı Devlet-çete-mafya birliği kaset savaşlarıyla, kliklerin kendı medyası uzerinden ortalığa dökülüyordu. Batanlar diğerlerini de kendısıyle batırmak ıçın bıldıklerını söylemeye başladılar. Devlet sırrı dedikleri pıs ışler artık çarşaf çarşaf ortalıkta dolaşır oldu.

Dınci faşistleri resmen ıktıdardan indirerek yerine getirilen hükümetin de bu pislikler içinde olduğunu herkes gördü.

Bütün önlemlere rağmen dınci gelişme önlenemiyor, PKK'ye yönelık topyekün savaşta her defasında "ezdik, bıtırdık, yok ettik" palavralarından öte bir adım atılamadığının ortaya çıkması yanında, Kürt sorunu uluslararası alanda açıkça konuşulmaya başlanıyor, İtalya, Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'nu resmen kabul edıyor.

Böyle bir ortamda Türk şovenizmi eşliğinde Suriye'ye yönelık savaş çığlıkları yükseldı. Suriye'yle bu gelişmeler yaşanırken PKK Genel Başkanı A. Öcalan Rusya'ya gıttı. Türk devletı bu gelışmeyle bırlıkte bır kez daha PKK'nin çökertildiği, çözüldüğü yalanları eşliğinde zafer çığlıkları yükseltti.

Kaset savaşı bır anda kesildi!

Gözler Rusya'daydı. Faşist Türk devleti A Öcalan'ın ıadesı için her yola başvururken, Duma, onun Rusya'da sıyasi statüye kavuşturulması yönünde ezıcı çoğunlukla karar aldı. Sonuçta fakat yapılan pazarlıklar ve ABD'nin baskılarıyla A. Öcalan'ın Rusya'da kalmasına izin verılmedi. Bu arada, çetelerle ilişkisi gerekçesiyle 55. Hükümet'e gensoru verileceği açıklanmıştı. Ertesi gün, 13 Kasım'da A. Öcalan'ın Italya'da yakalandığı haberleri ortalığı kapladı. Türk medyası büyük gürültülerle bütün bu gelişmeleri hükümetin başarı hanesine yazmaya başladı Böyle bir aşamada yolsuzluk, hırsızlık ilişkilerının onca önemi yoktu. Gensoru verilerek hükümet düşürülmemelıydi!

Devlet-mafya-çete ilişkın ortaya çıkabilir; hırsızlık yolsuzluk yapabılırsın; her türlü pısliğe batabilirsin; mademkı APO yakalandı, bütün bunların ne önemi var! Hükümet başarılıdır ve başarılı bir hükumet düşürülmemelidir!

Hükümetin düşürülmemesi gerektiğini söyleyenler, bu hükümetin çeteyle, mafyayla ılıskısı olmadığını, bu nedenle duşurülmesinin yanlış olduğunu vb. savunmuyor; bu ilişkinin varlığını kabullenıyor, fakat buna ragmen "terörle mücadelede bu kadar başarılı" bır hükümetin düşürülmesini yanlış buluyorlar. Çürümüşlüğün, rezıllığın bu kadarı olabılıyor!!!

Bir yönüyle haklılar da. Gerçekten temız olan yok. Bunu kendileri de görüyorlar O zaman bağırıyorlar

"bundan daha iyisini kuramazsınız, gelın bu hükümetı boşa yıkmayın". Bu konuda haksız değiller, gerçekten de herkes pıs, temız olanı yok!

Pislıklerini ortmenın bır ılacı Kurtlere saldırı! Kım daha ıyı saldırırsa puan topluyor Azgın Turk şovenızmının bır görüntusü böyle

A Ocalan'ın İtalya'ya gelmesıyle birlikte TC yaptığı ılk açıklamalarda İtalya'nın A Öcalan'ı ıade etmek için tutukladığını, bunun için sadece formalıteleri beklediğini anlattılar Yasalarında ıadeye engel olabılecek kuçücük bır madde vardı· İdam! Adalet Bakanı açıklıyordu "Kolay beş dakikada onu da kaldırırız."

Ortalığı şovenızmın toz dumanı kapladı Türk'ün gücü bir kez daha ilan edıldı! Ancak, Avrupa'nın soruna kendı açısından yaklaştığı, iade ışının o kadar da kolay olmadığı anlaşılınca Türk devleti kudurmaya başladı. Bızzat Başbakan herkesı tepkisını göstermeye çağırdı. Yıllardır pompalanan azgın Turk şovenızmıyle gözu donmüş olanların tepkısi ne olabilirdi?

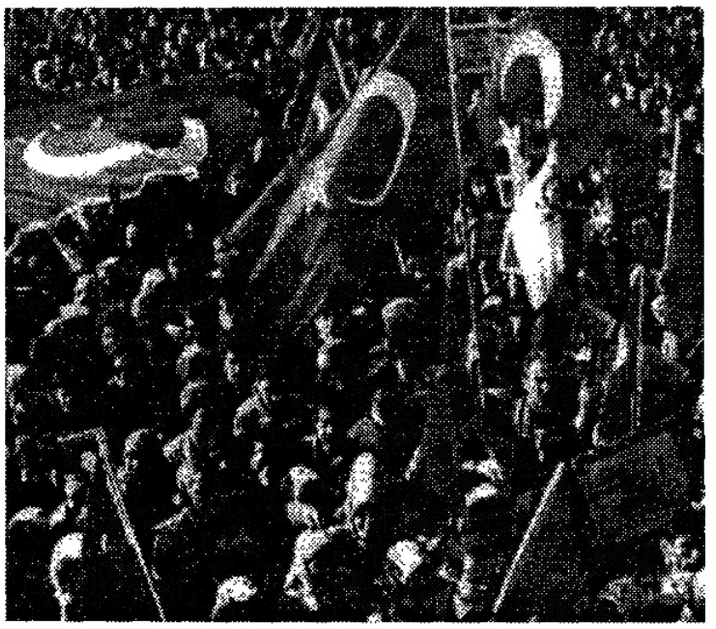

Devletin resmi ağızlarının "tepkinizi gösterin" çağrıları eşliğinde Kürtlere yönelik korkunç bir saldırı kampanyası başladı; şovenizm alabildiğine tırmandırıldı!

Devletin resmi ağızlarının "tepkinizi gösterın" çağrıları eşliğinde Kürtlere yönelık korkunç bır saldırı kampanyası başladı HADEP binaları basıldı, sıvıl ve resmi güçler el ele Kürtlere saldırmaya başladılar Bazı kışıler lınç edıldı. Bu saldırılar yeni saldırıları teşvik eder tarzda yayınlandı. Gözü dönmüş saldırganlar vatansever kahramanlar olarak lanse edıldı, lınç olayları "kıtlelerın tepkısi" olarak gösterıldi. Yalnızca HADEP bınalarına değıl, kımı Kurt mahallelerıne, ış yerlerine baskınlar düzenlendı. Kürtler gruplar halında gözaltına alındı, ışkencelerden geçırıldı, yüzlercesi tutuklandı

İtalya'ya karşı da herkes tepki göstermeye çağrıldı İtalyan mallarına karşı boykottan tutun da Italya'yı terörıst devlet ılan edeceklerıne varan açıklamalarda bulundular. İtalyan bayrakları yakılıyor, işyerlerı kepenk kapatmak zorunda kalıyor.

Yurtıçınde ve dışında kıtleleri sokağa dökmek için kampanyalar duzenlenıyor. Kıtleler bırbırıne kırdırılmaya çalışılıyor Bütün bunları bızzat faşıst TC organize edıyor Öyle bır ortam ki, demokratik tavır takınmak, demokratik bir tepki gösterebilmek katledilmeyı, ışkenceye çekilmeyı, tutuklanmayı, lınç edılmeyı göze almayı gerektırıyor

Türk hakim sınıflarının demokrasıden anladıkları budur. Onlar arasıra demokrasının yarım olduğunu, tam oturmadığını söyluyorlar. Bunların anladığı "tam demokrası", Kürtlere, devrımcılere, komünıstlere karşı ışkence, lınç, katletme gıbi olaylarda herkesın katılımcı olması, bu ışı yalnızca resmi görevlılerin değıl sıvıllerın de onlarla ele ele vererek yapmasıdır! Turk hakim sınıflarının gerçek çehresı budur!

Bu faşıst devlet ormanları, köyleri yakar, yıkar, binlerce insanı yerınden yurdundan sürgün eder, ınsanların yollarda açlıktan soğuktan ölmesıne neden olur. Yüzbınlerce askerıyle, ozel tımıyle, korucusuyla Kürdistan'a savaş açar, insanların üzerıne kurşun yağdırır, çoluk çocuk, genç, ıhtiyar demeden ınsanları katleder. Gözaltına alır kaybeder. Çöplüklerde ceset parçaları bulunur, hergün ne kadar insan öldürüldüğünün propagandası zevkle kendı medyasında yapılır, öldürülen gerıllaların başları kesilip üzerine basılarak resımler çekilir vb. vb. Bütun bunları yapan faşıst Türk devleti, A Öcalan'ın 30 bın kışının katılı olduğunu söyler. İtalya'ya buna ılışkin dosya verırken kendısının katlettiği ortaya çıkan Kürdistanlı gazetecıleri bıle PKK'nın öldurdüğünü söyler

Türk faşıst devleti böylesıne kudururken, 14 Kasım tarıhlı Özgur Polıtıka gazetesı A. Öcalan'ın şu açıklamasını yayınlıyordu *"İtalyan hükümetının bilgısı dahılınde Roma'ya geldim. Siyasi kimliğimle bu ülkede kalabilmem ıçın gerekli işlemler yapılıyor. Ancak gelişmeler hakkında olumlu veya olumsuz birşey soylemek ıçın henüz erken. Halkımızı, dostlarımızı ve tüm kamuoyunu bu konudaki gelişmeleri yakından izlemeye ve duyarlı olmaya çağırıyorum."*

Bunu ardından PKK ve ERNK'nın *"Kürt halkı ve dostları Roma'da buluşmalı"* çağrısıyla birlıkte bınlerce Kürt ve çeşıtlı mıllıyetlerden ılerıcı ve devrımcı Roma'ya akın ettı. Roma, A. Öcalan'ın sıyası kimliğının tanınması vb. taleplerle yapılan genış çaplı eylemlere tanık oldu. Bunlar haklı demokratik tepkılerdır Meydan faşist TC'ye, emperyalıstlere bırakılmamalıdır

A Ocalan'ın Italya'da sıyası kımlığının tanınması ve sıyası çalışma hakkını savunmak demokratik bir talepttir Bu bağlamda onunla dayanışma içinde olmak her gerçek demokratın, devrımcının, komünıstın görevidir PKK'nın çızgısının ve o çizginin sonucu gelınen aşamanın doğruluğu, yanlışlığı bır başka sorundur.

Olgu şudur; A. Ocalan'ın Italya'ya gelmesıyle birlikte Kürt sorunu yalnızca İtalya'da değıl, tüm Avrupa'da gündemın başına oturdu ve tartışılmaya başlandı. Bu, PKK'nın çızgısının pratik sonucuna dayanmaktadır ve PKK açısından bır başarıdır. Kurt sorununun uluslararasılaşmasını ıstemeyen, bu sorunu, PKK'yı ımha ederek bıtırmek için Suriye'ye savaş açmayı dahi göze alan

TC, bu bağlamda hezimete uğramıştır. A.Öcalan, Suriye'deyken tam olarak yapamadıklarını şimdi yapabilmenin adımlarını atmaktadır.

PKK, 1993'ten bu yana, TC ile barış masasına oturmak, Kürt sorununu siyasi temelde çözmek için defalarca barış çağrıları yaptı, tek taraflı ateşkes ilan etti. Böyle bir çözüm için uluslararası alanda büyük emperyalist güçlere çağrılar yaptı, özel mektuplar gönderdi. Bölücü olmadıklarını, ayrı devlet kurma gibi özel bir taleplerinin olmadığını, sorunun demokrasi ve insan hakları çerçevesinde Avrupa, ABD ve Türkiye'nin de içinde olacağı bir yapı içinde ele alınıp makul bir çözümden yana olduklarını defalarca ortaya koydular. Uluslararası alanda da PKK bu çizgisine uygun bir pratik sergiliyor. 16.11.98 tarihli açıklamasında da A. Ocalan cizgisinin ana hattını şöyle ifade ediyor:

"Bölgede yaşanan gerçek savaş sorunlarına uygar yöntem olan siyasetle çözüm bulmak kaçınılmazdır. Kürtlere, halkların özgürlüklerine, soykırım yöntemleriyle saldırılmasının hiç bir insanı izahı yoktur. Bunu durdurmalıyız. Payıma ne düşüyorsa, terörün tümüne-bizden de kaynaklansa- karşıyım. Hemen durdurulması için üzerime ne düşüyorsa yapmaya hazırım. Bunun için sadece; insanlığın, başta BM, AB ve benzeri kurumlar gibi insan hakları ve demokrasi yanlısı güçlerin gözetimini, mümkünse iradesini harekete geçirmesini diliyorum."

Ve son günlerde de "örgütün yeniden yapılanması"dan söz ediyor.

Bütün bu açıklamalar örgütün "siyasi çözüm için TC'yle barış masasına oturma" bağlamında ortaya koyduklarının taktik değil, strateji olduğunu göstermektedir. Açıklamada da net görüldüğü üzere A Öcalan, Kürt sorununun siyasi çözümünü başta BM, AB ve benzeri kurumlar gibi insan hakları ve demokrasi yanlısı güçlerin gözetimini, mümkünse iradesini harekete geçirmesine havale etmektedir. Roma'ya da bu siyasetin hayata geçmesine çalışmak için geldiğini belirtmektedir.

Peki bu siyaset doğru mudur?

Kesinlikle hayır! Bu siyaset, ne devrimcidir, ne bağımsızlıkçıdır. Belki, A.Öcalan'ın belirttiği gibi "demokrasi ve insan hakları çerçevesinde" soruna bir "çözüm" bulunacaktır. Bu; emperyalistlerin çıkarından başka dostları olmadığı gerçeğini yok sayan bir istemdir. Olgu şudur ki; emperyalistler, demokrasi, barış, insan hakları gibi kavramları kendi işlerine geldiği kullanırlar, onların çıkarlarına ters düşecek demokrasi ve insan hakları kavramlarını bir kenara kaldırıp atarlar Aslında bunlar bilinıyor ama her nedense bu kavramlar darlaştırılarak emperyalistlerle iş yapabilmenin basit araçlarına dönüştürülüyor, işi masum gösteren araçlar olarak kullanılabiliyor. Oysa durum hiç de öyle basit değil. Örneğin Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devletini kurmak istemesi demokratik bir haktır. Ve evet bu aynı zamanda bir insan hakkıdır. Demokrasi ve insan hakları çerçevesindeki sorunları emperyalistler çözmeye muktedirse o zaman neden PKK, Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devlet kurma hakkını talep etmiyor? Çünkü PKK de emperyalistlerin böyle insan hakları, bu tür demokrasiyle işleri olmadığını; bunun emperyalizmin tabiatına aykırı olduğunu biliyor. Demek ki emperyalistler demokratik hakların, insan haklarının gerçek savunucuları olamazlar. Geriye ne kalıyor? Olçüp biçecekler, çıkarlarına en uygunu hangisiyse onu verecekler. Tabii ki "demokrasi ve insan hakları" çerçevesinde! Denecektir ki bunların hiç mi önemi yok, bu bir adım değil mi? Tabii ki en basit demokratik taleplerin de önemi vardır Bunların bile bedelsiz olmadığı açık. Bazı taleplerin elde edilmesi hiç yoktan iyidir. Ama bu iyilik, kötüler içinde bir iyilliktir. Ve bu noktadaki kazanımları Kürt sorununun çözümü olarak lanse etmek yanlıştır Çunkü Kürt sorununun çözümü bu değildir, bu sorun ulusal sorundur. Ulusal sorunun gerçek çözümü de emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, proleter devrime bağlı ve onun zemininde çözülecek bir sorundur.

Soruna bu çerçevede yaklaşmayanlar, emperyalistler arası dalaşı körükleme, ondan yararlanma adına, emperyalistlere etki alanlarını nasıl ellerinde tutabilecekleri ve nasıl geliştirebilecekleri konusunda danışmanlık yapma durumunda kalır. 7 Aralık 1998 tarihli Özgür Politika'da yayınlanan A. Öcalan'ın şu açıklamasına bakalım.

"Biz Avrupa'yı tekrar bu sorunun içine çektik. Avrupa'ya şans tanıdık. Terör suçlamasının şiddeti de bu planın bozulmasına karşı, kızgınlık ve Avrupa'nın önünü kesme amaçlıdır. Avrupa, ABD'ye boyun eğerse ve kendini devre dışı bırakırsa bu ABD'nin devreye gireceği anlamına gelir. Kürt sorununda rolü olmayan Avrupa, Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar'da inisiyatifini yitirecektir. Biz Kürdistan'ın dört parçasında ve Avrupa'da örgütlü bir gücüz. Kürt sorunu çözümü dışında kalan Avrupa çok zayıf düşecektir."

Burada gayet net bir biçimde Avrupalı emperyalistlerin Kürt sorununa el atmalarının ne kadar çıkarlarına bir iş olduğu anlatılıyor. Hesap kitap ortaya konuyor!

Emperyalistlerin bu bölgelerdeki inisiyatifi ne demektir?

Emperyalist inisiyatif; bulunduğu alanda baskı ve sömürüyü gerçekleştirme imkanına sahip olmak, alanın bağımlılık çarkını elinde tutmak demektir. Eğer Avrupalı emperyalistler Kürt sorununun çözümünü sağlayacak olurlarsa Ortadoğu'da, Balkanlar'da ve Kafkaslar'da sömürüde aslan payını almaya hak kazanacaklar. Eğer PKK'nin kendilerine tanıdığı şansı kullanmaz, sorunun çözümüne yardımcı olmazlarsa, yazık olacak, çünkü o zaman bu pastayı ABD'ye kaptıracaklar...

Bu hesabı emperyalistlerin kendisi yapabilir. Bu, anlaşılır bir şeydir, çünkü müdahale edip etmemeleri yapacakları hesaba bağlıdır Ama ne yazık ki, bunları sömürgeci zulüm altında inleyen, kurtuluş isteyen bir ulusun, ulusal hareketinin önderi söylemektedir!

Bu politikalar Kürt ulusunu kurtuluşa taşıyamaz. Kurtuluş, proletarya önderliğinde devrimde, sosyalizmde. Bu işin başka yolu yok!

Aralık 1998 ✘

TC - Suriye gerginliği ve bazı gerçekler...

Eylül-Ekım aylarında TC'nin Suriye'ye karşı tırmandırdığı savaş kışkırtıcılığı, yerini diplomasi masaları etrafında görüşmelere bırakmış olsa da, geride kalan gerginlik üzerine kısa bir değerlendirme yapmanın ve yaşananlardan bazı sonuçlar çıkarmanın gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Kürt sorunu karşısında tutulduğu histeriyle azgın Türk şovenizmi eşliğinde Suriye'ye karşı en yuksek perdeden savaş naraları atan TC, hızlı bir şekilde diplomasi trafiğine yöneldi, ya da bu yone kanalize edildi. "Sabrımız taştı, ültimatom verdik, 45 gün süre tanıdık, 24 saatte guneyinden çıkarız vb " tehditler eşliğinde üstünlük psikozuyla pompalanan savaş havası silahlı çatışmaya varmadan bitirildi. TC'ye savaş çığlıkları attıran faktörlere bakıldığında, "sıcak savaş" olasılığının çok yuksek olmadığı esasında bir ölçude bilinıyordu

Türk hakim sınıfları kendi aralarında yürüttükleri dalaşta hergün birbirlerinin kirli çamaşırlarını ortaya sermekteler Pislikleri artık iyice ortalığı kaplar duruma geldi. Gündem bu pisliklere kilitlenir oldu Bunun yanısıra her defasında PKK'yı bitirdik, yok ettik söylemlerinin bir palavra olduğu, giderek PKK'nin uluslararası alanda diplomaside mesafe kaydetmekte olduğu görüldü. TC açısından durumu kurtarmanın en iyi yolu savaş ortamını körüklemek PKK ve önderliğini imha etmek veya en azından bulunduğu yerden çıkarmaktı. Bunu yapabilmek için de Suriye'nin kendisiyle birlikte hareket etmesini sağlamak gerekiyordu. Savaş çığlıkları bu nedenle atıldı, pazarlıklar buna göre yapıldı

Tablonun tamamının bu kadar olmadığı, bunlar önemli faktörler olsalar bile ancak tablonun bir bölümünu oluşturduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bölge üzerinde egemenliklerini daha da arttırmak için kıyasıya bir rekabet içinde bulunan emperyalist devletlerin, gelişmeleri kendi hesaplarına kullanmak için ellerinden geleni yapmaktan geri durmadıklarını, bunların perde arkasındaki asıl aktörler olduklarını hesaba katmak gerekir

Tarihsel ve dönemsel açıdan bakıldığında TC ve Suriye gibi iki sömurgeci devletin aralarındaki anlaşmazlık konularının ciddiyeti görülmüş olacaktır. Fakat bu, işin görunen yanıdır. Son krizin yaşanmasında perde arkasındaki emperyalistlerin çok daha önemli hesaplarının olduğuna işaret etmek gerekir. Bölgeye "çeki duzen" vermek adına, "yeni dünya düzeni" denen guncel barbarlik düzeninin uygulayıcılarından olan ABD-Israil-TC uçlu ittifakının, Suriye'yi de bu ittifaka katmak için çeşitli zorlamalardan kaçınmayacakları hesaplanmalıdır.

NATO içerisinde yer alan bazı güçlerin Suriye'ye dayattıkları en önemli silahlardan biri, artık SB'nın bulunmadığı koşullarda kendisine dayanılacak bir guç bulması ve bu tercihini bir an önce yapmasıdır. Suriye rejiminin bu mesajı aldığı ve adımlarını atarken bu olguyu çok önemsediği yadsınamaz Nitekim Suriye devleti Fransa ile geleneksel tarihsel ilişkilerini sürdürürken, diğer yandan da ABD emperyalizminin baskısı neticesinde -özellikle son yıllarda- Fransa'dan çok Amerikan ve Rus emperyalizmi arasında gel-git tarzında bir görünüm vermektedir.

Peki, bu koşullarda bölgede bir bloklaşma eğiliminden bahsedilebilir mi?

Hangi emperyalist büyük devletin yanında yer alma kararını vereceği noktasında bocalayan Suriye rejiminin bugünkü bloklaşma eğilimi içinde daha çok Amerikan ve Rus emperyalizmi ile "Avrupa emperyalizmi" arasında sıkışıp kaldığı ve fakat esasında Rus ve Avrupalılarla arayı açmadan Amerikan yanlısı politikalara onay vereceği bir ihtimal olarak gözükmektedir. Bunun gerçekleşmesi durumunda ABD bolgeyi çok daha kolay denetleme imkanı bulacak, Ortadoğu'da daha rahat cirit atabilecektir.

Emperyalistlerin ve bölge devletlerinin Ortadoğu'da kimi noktalarda birlikte hareket etmeleri; bunların aralarında tam bir bloklaşmanın olduğu, her noktada birlikte hareket ettikleri anlamına gelmez. Bölgede herkesin kendine göre hesabı var. Bu hesaba bağlı olarak kimi yakınlaşma tutumları içine girilmekte, bazı noktalarda birlikte adımlar atılmakta veya benzer politikalar seslendirilmektedir. Bu gelişmelerden hareketle bölge düzleminde bloklaşmanın gerçekleştiği saptamasını yapmak gerçekçi değildir.

Ortadoğu'da, örneğin, Kürdistan'ı aralarında paylaşan dört devlet için –Kürt sorunu karşısındaki öz itibariyle ortak olan tutumlarını bir yana bırakırsak– bir bloklaşmadan sözetmek mümkun mu?

Bloklaşma "olacaktır" ve hatta "olmuştur" sonuçlarını çıkaranlar var. Önce kime karşı bir bloklaşmanın yaratılmak istendiğinin yanıtı objektif olarak verilmek zorundadır. Bloklaşmadan sözedenler, soruna objektif yaklaşmadıklarından bunun kime karşı olduğunu açıklayamamaktadırlar

Bölge devletleri arasında birbirlerine karşı bloklaşma posizyonu var mıdır? Bu nokta, spekülasyona açık kapı bırakan bir özellik taşımaktadır. Gelişmelere göre farklı

şekillenmeler yaşanabilmektedir. Bazen Kürdistan'ı aralarında paylaşan dört devletin birlikte hareket edişine tanık olunduğu gibi, bu devletlerin kendi aralarında en keskin çelişkileri de yaşadıkları bilinıyor. Geriye dönüp bakıldığında, birlikte hareket etmektense, birbirlerinin dıştalanması eğilimi hakim yön durumundadır. Bugün için Suriye karşısında diğerlerinın birliğinden bahsedilemez. Aynı şey İran ve Irak'a karşı da geçerlidir. TC'ye yönelik ciddi bir birlikte hareket etme tutumunun alındığı ıddıa edilemez. Daha açık bir ifadeyle İran, Irak ve Suriye arasında TC'ye karşı ortak hareket eden bir oluşumdan söz edemeyız. Tek farkla son gerginlik karşısında Arap devletlerının bır kısmından Suriye'ye destek gelmiştir; fakat bunu, Kürdıstan'ı bölen devletler arasında –TC harıcındekilerin– bir yanyana geliş olarak değerlendirmemek gerekiyor.

Bloklaşma eğilimi yoktur. Hangı anlamda yoktur? Emperyalıst bir devlete karşı bölge devletlerı arasında ortak hareket etme anlamında yoktur.

Bloklaşma öteden beri vardır. Hangi alanda ve anlamda vardır? Kürt ulusal hareketine karşı vardır. Bölgedekı sömürgeci ve ılhakçı devletlerin, Kürt ulusal mücadelesının gelişmesi karşısında kendi aralarında birlik yönünde çok fedakarca çalıştıkları, hemen her ulusal yükselış döneminde kanıtlanmıştır. Son kriz bağlamında da aynı şey yaşandı Gergınlığın diplomasi masalarında ele alındığı günlerde Türkiye, Surıye ve İranlı yetkilıler, oluşan yeni durumdan "memnuniyetlerini" ifade ediyorlardı.

Krizde iki devletten birinin yanında yeralmak, ya da birinden yana tarafsız bir tutum içine girmek, ve hatta suskunluk posizyonu içinde durmak komünistlerin ve devrimcilerin tavrı olamaz.

Türk kemalistlerı ayrım yapmaksızın bölge gerici devletleriyle, bölgenin şerıatçı güçleriyle Kürt sorununda ittifaka girmede başı çekmektedırler. Bu tek örnek bile gösteriyor ki; en sancılı oldukları Kürt sorununda yanyana gelip ıttifak oluşturmaktadırlar. Hepsi de Kürt ulusunun ulusal hakları ve eşitlık için verdiği mücadeleye tahammül etmemektedir. Öyle ki Kürdistan'ı parçalayan bu devletler, Kurt ulusunun kültürel düzeyde kendını temsıl etmesini bile arzulamamakta ve bu yöndeki gelişmelerı kanla bastırmaktadırlar. Kısacası, Kürdistan'ı parçalayanlar "düşman kardeşler"dir ve bunlardan yana bır beklentiye düşmek kadar yanlış bir şey olamaz!

Suriye gerçeği. . .

Kendı sınırları içinde ve dışında çeşitli ulus ve azınlıklara karşı şovenist ve baskıcı yaklaşan, Suriye dıktatörlüğü bölgede etkinliğini geliştirmek ıçın konjonktürel gelişmelerden yararlanmak amacıyla pekçok girişimin içında yeralmaktadır Lübnan, Filistin, Kürt vb. sorunlara yaklaşımının yanında, ınanç farklılıkları bağlamındaki icraatları da ortadadır. Kürdıstan'ın bir bölümünü sömürgeleştiren, kendi içindekı Kürtlere karşı, sömürgeci diktatörlüğü uygulayan faşıst Suriye rejimi, Kuzeyli Kürtlere şirin görünmeye çalışabılmektedir. Kürtleri kendi aralarındakı çıkar dalaşında kullanma taktiği koruyuculuk maskesiyle örtülüyor. Suriye rejimi işçi sınıfı ve emekçılere, ezilen halklara, devrim ve sosyalizme, tutarlı antiemperyalist mücadeleye, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine düşmandır. Böylesi bir durumda, Hafız Esad rejiminin "ılerici insanlığın" saflarında gösterilmesi, ne adına yapılırsa yapılsın yanlıştır, kapitalist düzenin şirin gösterılmesidir.

Bölge düzlemınde de, emperyalistler arasındaki çelişkilerden yararlanmaya çalışmak; bırının ötekıne karşı ilerici ve anti emperyalist olarak görülmesini, gösterilmesını berabërinde getirmemelıdır. Dört sömürgecı gücün Kürtlerın ulusal demokratik mücadelesını bastırmak için her dara düştüklerinde yanyana geldıkleri hatırlandığında, bunların Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin dostları olmadıkları görülmek zorundadır.

Bızzat, PKK tarafından Kürtlerin dostu olarak lanse edilen Suriye rejimı tarafından Kürtlere karşı, sömürgecıleri bir araya getırme çağrıları yapıldığı Özgür Politika'nın şu haberinde de görülmektedır:

"Kürdistan Yurtseverler Bırlığı (YNK) lıderi Celal Talabani, Suriye ziyaretini iptal etti. Edinilen bılgilere göre, Talabani, Suriye tarafından hazırlanan ve Güney Kürdistan'daki durumun Şam, Tahran, Ankara ve Bağdat arasında görüşülmesini öngören bir rapora tepki olarak ziyaretini iptal etti. Suriye tarafından hazırlanan raporda, sözkonusu dört ülkeye toplanma çağrısı yapılırken, Kürtler dışlanıyor. "(Özgür Politika, 27 Ekım 1998, sf. 3)

Ö. Polıtıka gazetesinin haberi bölge başkentlerının Kürt ulusunun ulusal demokratik mücadelesi karşısında birbırlerinden farklı olmadıklarını, bu sorun sözkonusu olduğunda ittıfakta zorlanmadıklarını göstermektedir.

İşin özünü anlamak ıstemeyenlerın bıçımle uğraşmasından şaşılacak bır şey yoktur. *"Suriye tarafından hazırlanan raporda, sözkonusu dört ülkeye toplanma çağrısı yapılırken, Kürtler dışlanıyor."*muş! Beklentıye bakın!

Sankı Kürtler dışlanmasa bu dört sömürgeci karşıdevrımci devletle acaba Kürt sorunu mu çözülecek? Hayır, bütün zorluğuna rağmen Kürdistan sorunu ancak ve yalnız bu devletler işçi sınıfı önderlığindeki devrimlerle yıkıldıktan ve proletarya iktıdara geldikten sonra çözülecektır.

TC tarafından Surıye ile yeni bır "bahar" başlatılmak isteniyor. Önce yüksek perdeden savaş naraları atıldı, hemen ardından "barış masaları" dizildi ve akabınde

kamuoyuna yayınlanan protokol imzalandı. Protokole bakıldığında, ıkı tarafın Kürt ulusal mücadelesine karşı yeniden mutabakata vardıkları görülüyor. Demek kı, bu iki devlet de Kürt ulusunun ulusal mücadelesine karşı yerı ve zamanı geldiğinde birlikte hareket etmekten geri durmuyorlar.

Hatırlanacaktır, benzer bır protokol daha önce de (1992 Nisan'ında Şam'da "Güvenlik Protokolu" adı altında bır anlaşma imzalanmıştı.) imzalanmış ve ıki devletın yetkili ağızlarınca yüksek perdeden dostluk vaazları verilmişti Özgür Politika'nın Talabani'ye dayanarak verdığı habere bakılacak olursa, ıkı devletin protokol sonrası kurdukları dostluğun kapsamının - genişletilmesi maksadıyla Suriye tarafından dört sömürgeci devletın birlikte hareket etmesı yönünde gırışimler de başlatılmış bulunuyor.

Kürdistan'ı kendi aralarında bölmüş/parçalamış sömürgecı devletler; Şeyh Sait direnişinden, Ağrı ayaklanmasına, Dersım isyanı esnasında oluşturulan Saadabad Pakt'ından, Mehabad'da geri çekılen Barzanı kuvvetlerıne saldırmaya;1975 Cezayir anlaşmasından en son Adana'da ımza edilen anlaşmaya kadar, her tür yolu ve yöntemı deneyerek aralarındaki çelişkileri bır yana bırakmakta ve Kürt ulusunun ulusal demokratık mücadelesıne karşı birleşebılmektedırler.

Kriz karşısında bazı tavırlar...

Gergınlık karşısında devrımcilik, sosyalistlik, solculuk adına takınılan tavırlarda ciddi yetmezliklerin ve perspektif yanlışlıklarının yaşandığını belırtmemız gerekıyor. Özellikle varolanların arasında bir tercihe dayanarak siyaset üretme kültürünün varlığını sürdürmesi alenen yeniden yaşandı. Körfez dönemındeki hatalı yaklaşımların bir ölçüde tekrar edildiği bır kez daha görüldü.

Saldırıya uğrayanla saldıranı birbırınden ayırdetmek ne kadar gerekli ve zorunlu ise, aynı şekilde saldıranın ve saldırıya uğrayanın nitelikleri hakkında da berrak siyaset sahibi olmak şarttır. Her saldırıya uğrayanın mutlaka mazlum olduğu/olacağı sabit saptaması yapılmamalıdır. Mağdur olmakla o mağdurun yanında yer alıp/almamak çok farklı durumlardır ve burada soruna doğru yaklaşılmadığında "mağdur olanın yanında yer alma" adına iki haksızdan bırını kayırma tutumuna düşülmüş olacaktır. Bu tutum halkların mücadelesine büyük zararlar verir. Dün nasıl kı Saddam rejimiyle mollaların önderlığindeki Iran arasında bır tercih yapmak ve bırını savunmak gerekmiyorduysa, aynı şekılde bugün de Suriye veya TC sömürgecılığinden bırını haklı gösterme tutumu ıçınde olmamak gerekıyor.

Bu krizde ıkı devletten bırının yanında yeralmak, ya da bırınden yana tarafsız bır tutum ıçine girmek, ve hatta suskunluk posizyonu ıçında durmak komünistlerin ve devrımcilerın tavrı olamaz. Krızın bır tarafında ABD-TC-İsrail güçlerının bulunması, "karşı" tarafın savunulmasının nedenı olamaz. Böyle bir sıyaset büyuk hayduta karşı kuçük haydutun yanında yer almaktır ve bu yanlış bır sıyasettir Ehven-i şer polıtikası devrımcilerin tutumu olamaz. Bugün bölgede Iran, Irak, Suriye devletlerının somut olarak şu ya da bu emperyalist devletin koçbaşı olmamaları; bu devletlerin ışçi sınıfına, ezilen ulus ve mılliyetlere karşı azılı birer düşman oldukları gerçeğini ortadan kaldırmıyor Bır şey daha; öncelikle bu üç devletteki devrimcilerin, komünistlerın ve gerçek bağımsızlıktan yana olan herkesın görevı; emperyalist, faşist, sömürgeci herhangı bir devletten yana olmak, onlara karşı hayırhah bir tutum içinde bulunmak, birilerıne şirin görünmeye çalışmak vb. değıl; devrimci yörüngeye girerek, bu devletlerı yıkma mücadelesini yükseltmektır. Sorunun gerçek çözümü buradadır!

Bu bağlamda, "Bırleşık Devrimcı Güçler Platformu"nun tavrına da kısaca değınmek gerekır. Önce platformun bildırısında yazılanlara bakalım:

"Biz; bu temelde TC'nin Suriye'ye ve bölgeye yönelik savaş çığırtkanlığı tehditlerini ve bölge halklarının aleyhine olan tehlikeli polıtikalarını şiddetle protesto ediyor, tüm bölge ve tüm dünya ilerici ınsanlığı ile güçlerıne mutlaka bu saldırğanlığa karşı durmasıyla birlikte aktıf tavır almaya çağırıyoruz." (Özgür Politika, 10 Ekim 1998)

Burada, Türk sömürgeci devletıne karşı takınılan olumlu devrimcı tavır, Surıye'ye karşı gösterılmemektedir. Halbuki başta Surıye'deki emekçi halklar olmak üzere, Surıye rejiminin bölge emekçı halklarına karşı sıyaseti savunulamayacak türdendir Eğer BDGP iki ülkenın emekçilerini ıki devlete karşı mücadeleye çağırmış olsaydı tutarlı davranmış olacaktı, ancak o böyle davranmıyor Birine esas darbeyı ındirmek şeklinde hareket edilse bile, yine de buradaki görev çağrısı tek yanlı olmaması gerekirdı. Evet, TC'nin attığı naralarını, savaş kışkırtıcılığını vb. dikkate alarak öncelikle TC'ye vurmak yanlış değıldır. Ama bu, Surıye gericılığının bir biçımde devrimcı mücadele hedefının dışına taşınması, objektif bakımdan korunması ve kollanması anlayışına yol açmamalıdır. BDGP, Suriye'nın niteliğine ilişkin berrak bır tavır koymamakta, en ıyimser bır ıfadeyle bu noktayı suskun geçmektedir. Bu tavır, ışçi sınıfına ve tüm ezilenlere yanlış bilinç taşımaya hizmet etmektedir!

Sonuç olarak; bölgenın sorunlar yumağı olduğu bariz bir gerçektır. Bu gerçeklik; ulusal kurtuluş, devrım ve bağımsızlık yönunde, her an yeni fırsatların ortaya çıkmasını sağlayabileceği gibi, büyük yıkıntı ve kayıpların da yaşanmasını beraberinde getirebilir Verılı koşullarda bölge genelinde guçlü antıemperyalist bir gücün bulunmaması, ilgılı coğrafyayı kapsayan emperyalizm karşıtı mücadelenin başarı şansını düşürmektedir. Ancak bu, bır kader değıldır ve tartışma götürmez şekılde geçıcı bır durumdur.

Buna son vermenın yolu; her zaman, her yerde, her an devrım, bağımsızlık ve sosyalizm ıçın çalışmaktır Böyle zafere gıdebılırız İşte o vakıt halklarımızın tepesınde savaş tamtamları çalmayacak; ülkemiz ve bölgemiz emekçı halkları kardeşçe barış içinde yaşayabileceklerdir.

Kasım 1998 ✘

HÜKÜMET DIŞI SİVİL ÖRGÜTLERİN İŞLEVİ:

Düzeni korumak!...

Bu yazımızla, "küreselleşen dünya"nın gozde organları olarak sunulan NGO'ların (Non - governmental organization-hükümetler dışı sıvıl örgutler) gerçek işlevlerinin ne olduğunu açmaya çalışacağız. Bu sorun, bir ölçüde tüm ezılen ulus ve halkların, proletarya ve emekçilerin özgürlük ve devrim mücadelesini yakından ılgılendırmektedir.

Burjuva liberal sivılleşme yönünde atılan adımların bir parçası olarak burjuvazinin bizzat oluşturduğu, ya da oluşmasını teşvik ettiği NGO'lar giderek yaygınlaşıyor. Bu örgütlenme modeli devrımcı saflara da benımsetilmeye çalışılıyor.

Kendı öz gücüne güven unsurunun zayıflamasının en tipık sonuçlarından bırı olarak dışa yönelenler için can simidi görevi gören -sivıl kimlikli resmi siyasetın taşıyıcı organları durumundaki- hükümetler dışı güya resmı olmayan örgütlerın son yıllardakı atağının ılericilik adına mucadele eden güçler üzerinde etkısız kaldığı söylenemez

Antıemperyalistlikleri söylem düzeyınde kalanların sonuçta şu ya da bu emperyalıst devletin guncel taktığine ılışkin duruşunu reddetme pozısyonunu aşamayacakları açıktır Bunun açık olduğu kadar; yalnızca herhangı bir emperyalıst güce karşı olmanın, yalnızca bır emperyalist güce karşı mücadele etmenin antıemperyalıstlikle, antıemperyalıst mücadeleyle ılgısi olmadığı da açıktır.

Gerçek antıemperyalist mucadele verenler, emperyalist barbarlığa karşı herhangı bır ayrım yapmaksızın her devrım, ülke ve devrimci parti için; bütun ulkelerın proletaryası ve ezilen emekçi halklar ıçın; sömürge ve ezilen uluslar ıçın olmazsa olmaz şekılde kurtuluşun emperyalizme karşı savaşı zafere götürmekten geçtığınden yola çıkar, mücadelesini bu zeminde yürütür.

NGO'lar tam da bu tür yalın gerçeklerin üzerinin kapatılmasına, doğruların bilinçlere çıkarılmasının engellenmesine yarayan, bu açıdan tam bır yanıltma ve ortamı muğlaklaştırmanın araçları konumundadır

NGO kurma seferberlığı...

"Eskı" ıstıhbarat uzmanlarının, hükümet üyelerinin, devlet bürokratlarının ve ordu erkının . emeklilikleriyle birlikte güvenlikleri sağlandığı kadar, işsiz kalmamalarına da dıkkat edilmektedir. Güvenlık unsurunun devamında en kayda değer şey vakti zamanında yaptıkları hızmetlerinin karşılığını görmek olduğu gibi yanısıra hizmetlerıne devam etmekle doğrudan bağlantılıdır.

Yalnız bu kadar mı?

Elbetteki hayır, birikimlerini, tecrübe ve yeteneklerını de burjuva egemenliği ıçın en verimli şekilde kullanmaları karşılığında maddı doyum problemleri de ortadan kaldırılıyor. Bu zemin üzerinde bulunanlar konumlarının hükümetler ya da daha doğru bır tanımla devletin resmı kurumlarının dışında ve fakat devlet ıçın varolan oluşumların ıçınde bulunup faalıyetlerı sürdürmenın daha akla yatkın olduğu sonucuna götürdu İşte tam bu noktada burjuvazının bu "emektar" kadroları özellikle son yıllarda yalnızca sayıları değil esasında etkıleri de artan sivil örgütler ıçınde kümelenmektedirler. Bunlardan bırkaçının ısımleri anımsandığında bunların ne kadar "hükümetler dışı sivil" oldukları da anlaşılmış olacaktır. İşte bu "sivıl"lerden birkaçı. Kissınger, Graham Fuller, Yekta Güngör Özden..

Akdenız Laboratuvarı Vakfı'ndan Gözyaşı Fonu'na, CIA'cı Turhan İtıl'ın HZI Vakfı'ndan Dünya Antikomünistler Bırlığıne (1982'deki bir toplantısına Abdullah Çatlı'da katılmış.), Moşe Dayan Merkezi'nden, Carnegıe

NGO'lardaki bileşimler çok renklidir! Holding sahibinden, işçiye kadar farklı iki uçtakilerin aynı kuruluşun kurucuları olmaları, birlikte faaliyet yürütmeleri başarılmıştır. (...) Yerlisi, yabancısı, büyüğü küçüğü; velhasıl güleryüzlü demokratından ırkçısına kadar çeşit çeşit sivil toplum örgütü, ya da hükümetler dışı örgütler-organlar var!

Vakfı'na, Toplumu Rehabilite Etme Örgütü'nden Fransa Özgürlükler Vakfı'na kadar onbinlerce hukümetler dışı sivil örgütün bulunduğu ve bunlara hızla yenilerinin eklendiği bir ortamda doğrudan bir NGO furyasından bahsetmek sanırız hiç de abartma değildir

Bir dereceye kadar belli bır kesımi için laf spekülatörleri tanımını da kullanabileceğimiz NGO çeşitlemesindeki sayısal ve alan zenginliğini öncelikle vurgulamak gerekıyor. Bu çoğalmaya paralel olarak yapısal düzenlemeye de büyük dikkat gösterılıyor. Varolanlara yenileri eklendiği gibi mevcut olanlarından bazıları merkezileştırılıyor, şubeler ağına kavuşturuluyor ve etkileri yaygınlaştırılıyor. Bunun yanında alan ve konumun onemine göre ülkesel ve bölgesel özgünlükle uyum içında tasnif edilerek konumlandırılıyorlar. Ve tabı olanakların sonuna kadar hizmetlerine verılmesi nedeniyle yaratma, zenginleştırme ve dikkatleri üzerınde toplayarak kendı cazıbesini arttırma noktasında ölçü tanımaz bir çekım merkezı halıne gelıyorlar/getırılıyorlar. Bunun için de örgütlü mücadeleye savaş açmadan tutun da "belediye sosyalizmi"nin teşvıkıne kadar insanlığın geleceği "hükümetler dışı" bu örgütlere havale edılıyor! Özcesi, sermaye egemenliğinin devamı için her şey mübah. Sıvıl toplum keşfedılerek devrıme elveda çağrıları eşliğinde proletaryaya, komünistlere ve devrımcılere karşı sahtekarca "barış ve topluma hizmet" demagojileriyle yoğun ıdeolojik bombardıman eşliğinde savaş ilan edıliyor. NGO'lardakı bileşimler de çok renklidir! Holding sahıbınden, işçiye kadar farklı iki uçtakilerın aynı kuruluşun kurucuları olmaları, birlikte faalıyet yürütmeleri başarılmıştır.

Çekici kılmak maksadıyla özel olarak tercıh edilen bu tür bileşimlerin zamanla değişik kesımleri etkilemede başarısız kaldığı söylenemez. Türkiye özgülünde bu başarı gıderek tırmandırılmak istenıyor. Reformıstlerin ve liberal burjuvaların, yorgun demokratların; kısacası devrim eylemine sıkı sıkıya sarılmayan herkesin bir biçimiyle NGO etkınlikleri yörüngesıne girdiği artık bır sır değıldır. Burjuvazinin son durağına kadar yolculuk yapacağı gıdişatından bilenen ve buna uygun bir gelişme seyri izleyen TKP'nın, evrimini tamamlayarak en sonunda TÜSTAV (Türkiye Sosyal Tarıh Vakfı) limanına demır atmaları türünden gelişmeler artık yadırganmıyor, sıradan birer örnek oluşturuyor Eski döküntülerin oluşturduğu görüntünün, devrimci ve demokrat saflarda tahribatlar yaratmadığı, çozülmelere yolaçmadığı iddıa edilemez.

NGO bolluğu halıyle pekçok ınsanın kafasını karıştırıyor. Yerlisi, yabancısı, büyüğü küçüğü, velhasıl güleryüzlü demokratından ırkçısına kadar çeşit çeşit sivil toplum örgütü, ya da hukümetler dışı orgütler-organlar var! Sivil kavramının, oldukça insani boyutu ıtıbarıyla one fırlatılmasına aldanmamak ıçın, bu örgutlerin kımler tarafından ve ne için kurulduğuna bakmak gerekıyor. Birkaç örneği ele almaya çalışalım

Ilk önce Birleşmiş Milletlerin doğrudan denetımında çalışan bırtakım örgüt/organların varlığının NGO kapsamında ele alınmasının yanlış olmadığını belırtelim. BM ınısiyatıfinde çalışan örgütlerin esas uğraş ve amaçları emperyalizmın çıkarları için varolan BM'nın polıtıkalarının uygulanmasıdır. "Yenı Dünya Düzeni" koşullarında da BM'nin emperyalıst barbarlığı şirin gösterme görevini üstlendiği hatırlandığında, BM başta olmak üzere onun ınısıyatıfındekı organların da emperyalizmin çıkarları için varolduğu kesindir. Bu oluşumların.sözde hümanıter görünümlerıne aldanılmamalıdır

Devletlerin-hükümetlerin kontrolündekı sıvil toplum örgütlerinin siyası düzlemden ekonomık alana, etnik sorunlardan çevre problemlerine kadar çok genış bir alanda örgütlenme ağına sahipler.

NGO patlamasında devletlerin doğrudan görev üstlendikleri aşıkardır. Özellıkle istıhbarat örgütlerının eski elemanlarından yenı sıvıl örgütler kurmaları bılinen eski bır yöntemdir. Medya alanından yardımlaşma örgütlerine kadar bir dizı alanda kurdukları sivil etıketli örgütlerle egemenlıklerını yaymak, vazgeçmedikleri bır yol olarak hâlâ tercıh edilmektedir. Örnek olması bakımından CIA'nın kurduğu radyo istasyonları, yayınevleri ve çeşitli yardım kuruluşları verilebilir. Bunların yanında güya "insani yardım örgütleri" türünden adlandırmalarla kendılerini lanse edıp şırın gösterme noktasında da kusur etmemektedırler.

Devletlerin, yalnızca istihbarat görevlilerinin kurduğu ve ıçinde çalıştığı NGO'larla yetınmediği, çeşitli yöntemlerle bızzat devlet kaynaklarını NGO'lara peşkeş çektiği ayrı bır olgudur.

Bırtakım ülkelerde darbeler tezgahlayan ve darbe planlarının başını çekenleri koruyan NGO'ların bulunduğu (Azerbaycan'da Aliyev'e karşı darbe yapma hayalıyle yaşayan Guliyev'in Amerıka'dakı Carnagy Vakfı tarafından pazarlanması ve palazlandırılması örneğinde olduğu gıbi...) bır ortamda, elı kanlı katıllerin sivil toplum örgütleri içinde korunduğu bir yerde, pekçok NGO'nun faşizm ıktidarı için çalışmasında yadırganacak hiç bır şey yoktur.

Genellikle emperyalist devletlerin denetımında başka ülkelerde faalıyet sürduren NGO'ların, geçmışın misyoner çalışması yürüten oluşumlarından fazla bir farkının bulunmadığını belırtelim. Aralarındaki rekabet derinleşip ortalığa paylaşım kokuları yayıldıkça, kritik bölgelerde cirit atan eski diplomat ve yönetıcilerin rehberliğindeki sivil "insani" örgütler, bütün marifetlerıyle hemen oracıkta bitiveriyorlar. Kendi aralarında uzmanlık konularına göre ayrışmalarıysa, iş kotarma ve sonuç alma başarısını sağlıyor. Özellıkle büyük emperyalist devletler bu noktada haylı mesafe katetmiş durumdadırlar.

Tekellerin devletler üzerindeki ağırlıklarını bu alanda da rahatlıkla gösterdikleri artık fazlasıyla deşifre olmuştur Almanya somutunda bu olguyu farketmek ıçin ufak bır araştırma, bilgilenme kafi. Volkswagen Vakfı! İkinci Dünya Savaşı'nda Yahudileri köle gıbi çalıştırmış bır tekelin vakfı ne ışe yarar dıye bır soru sormak bile durumu ızaha yeter... Krupp Vakfı'nın bundan farklı bir karakterde olmadığı da gerçektir. Ya da Alman devletının çıkarları için varolan Friedrıch Neuman Vakfı'nın Türkiye'de özelleştırmenın nasıl başarılacağı konusundakı

aktivitesinin bu sivil kuruluşun esas işinin ne olduğunu ortaya koyması gibi. .

Sivilleşme atağında en revaçta olanı vakıflar üzerinden NGO sahibi olmaktır. Devletlerden bireylere, kollektif olanından bireyin tekelindekine dek bu alanda tam bir sıvıl örgüt enflasyonu yaşanmaktadır Bır dizi çevre Vakıf adı altında her çeşıt amaç için örgütlenebılmektedır. Tekellerin denetiminde ya da parti ve devletlerin etkinlığında değişık kesımleri temsil eden vakıflarda çığ gıbı bir artış yaşanıyor. Buna çarpıcı bır örnek olarak güya "çevre gönüllüsü" payesini kendıne vermiş TEMA Vakfı gösterilebilir Bu vakfın kurucuları arasında Koç, Sabancı, Enka ve diğer büyük holdınglerden bazılarının bulunuyor olması vakfın kımlığini tereddütsüz ortaya koyuyor. Tam bır doğa katliamcısı (Ankara-Gerede otoyolu için 1.5 mılyondan fazla ağacın kesımı; Koç Ünıversıtesi için Sarıyer Ormanı'nın talanı vb.) ekibın ışbaşında bulunduğu bu vakıf aynı zamanda devlet katında korunmaktadır. Bu küçük örnek bile, devletın NGO'ların en etkısız gıbı görüneni içinde dahı ne denlı aktif olduğunu gösterır

Vakıfların birbırleriyle işbirliği içinde hareket ettikleri ve ülkelerin ıçışlerini ılgılendıren konular üzerine beraber ortak etkınlikler düzenledıkleri çok sıklıkla başvurulan bir yöntemdir. Bu yılın başında Alman ve Turk gazetecilerin "demokratikleşme" üzerine Friedrich Ebert Vakfı (partılerın, bazı NGO'ların arkasında olduğunun en açık ıspatı Almanya'dakı bu Vakfın SPD tarafından desteklenmesıdir...) ve Aydın Doğan Vakfı tarafından ortaklaşa düzenledıkleri sempozyum NGO'ların çalışma alanının ne kadar sınırsız olduğunu gösteren bariz bır örnektir. Dini temellerde oluşturulmuş NGO'larda yüzyıllarca surdürülen mısyonerlik faalıyetlerının örnek alındığı ve fakat güne uyarlanmış tarzda özellikler göstererek etkısini yaygınlaştırma çabası ıçında olduğu görülmektedır Dini ınanç temelinde hareket eden kımı gruplar buna örnek gösterilebilir. Yahudı Ulusal Kongresi, İslami İlımler Araştırma Vakfı gibi. . İlgınç olması bakımından Fetullahçılar olarak bilinen gerici örgütlenmenın Moskova'da Tolerans Vakfı, Güney Kürdistan'da ise eğıtım (kurduğu Kolejlerde Amerıkalı öğretmen(!)lerin ders verdığı ıddıaları ıleri sürülüyor) adı altında örgütlenmeye gıtmesi gösterılebılır Fettullah'ın aşırı islam düşkünlüğü, O'nu Turkı cumhurıyetlere kendi islamiyetini pazarlamak ıçın Moskofla(!) ışbırlığıne götürmekte ve bu amaç temelınde inşa edilen NGO'lar kurabilmektedir! Bu dini cemaat aynı zamanda Türk-Rus ittifakının da muntazam ışlemesinden yana. Böyle olunca, buna sivıl ya da resmı takısını eklemenin hıç anlamı kalmıyor. Önemli olanı hangı görevlerle mükellef olduklarının ortaya çıkmasıdır. Yaptıkları işler dıkkate alındığında nasıl bır hükümet dışılığı temsil ettikleri ise olanca çıplaklığıyla ortaya çıkıyor.

Uluslararası ölçekte bazı NGO'lar kımi konularda olumlu görünümlü bazı tavırlar da takınmak zorunda kalıyorlar. Bunu, emperyalist barbarlığın karakterine vurgu yapmadan, bazı emperyalist devletlerin barbarlığının en açık kımi yanlarına yönelık eleştırilerle yaparlar, bu çerçeve içinde kalarak bazı pislikleri ortaya döken açıklama ve gırişimlerde bulunmaktadırlar Kirli çamaşırların ortaya dökülmesinde zaman zaman işe yarayan tavırlar da takınıyorlar. Bu örgütler içinde sıstemi korumanın yolunun, bazı pısliklerin üzerını örtmek yerine onların temizlenmesınden geçtiğine inanan ve bunun ıçın çalışanlar da var. Bu bağıntıda Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün dünyanın değişik ülkelerinde kayıpların sayılarına dair yaptığı çalışma örnek verilebılır. İnsan Hakları Derneği'nin Türk sömürgeci devletinin yurüttüğü haksız savaş karşısında TC'nın vahşet uygulamalarını sergileyen tutumları da buna benzer bir örnektır

Örneklerde de açıkça sırıttığı üzere büyük kapıtalıst tekellerin sıvil örgütlerinden ırkçı devletlerin temsılini yapan hükümetler dışı sıvil örgütlere varana dek her renkten burjuva NGO'nun önceliği mevcut statükonun korunması, yani emperyalist barbarlık sisteminin muhafaza edilmesıdır. Yalnızca bu sısteme değışık düzeylerde muhalif olan kesımlerın çabalarıyla kurulan NGO'ların hükümetlerin dışında bir özelliği taşıdıkları söylenebilır

Sivilleşme atağında en revaçta olanı vakıflar üzerinden NGO sahibi olmaktır. Devletlerden bireylere, kollektif olanından bireyin tekelindekine dek bu alanda tam bir sivil örgüt enflasyonu yaşanmaktadır. Bir dizi çevre vakıf adı altında her çeşit amaç için örgütlenebilmektedir.

Etkilerinin boyutu bir yana, gerıcı ve faşist ıktıdarlara karşı en azından ezilenlerın demokratık bazı haklarını isteme ve yanlarında bulunma, bu anlamda yardımcı bir rol oynama babında bir özellık gösteren NGO'lar da vardır. Böylelerının elbette farklı ele alınması gerekıyor. Bu farkı gözetirken, buna rağmen muhalif NGO'ların da sivil lıberalizme eşlik ettıklerının ve proletaryanın mücadelesini stratejık açıdan baltaladıklarının unutulmaması gerekıyor.

Doğrudan kendı devletleri eliyle kurulanlardan farklı bir karakterde oldukları iddıasında bulunan her NGO açısından esas olan şey, bunların "devletine" karşı nasıl bir tavır aldığıdır. Sözgelimi Amerikan emperyalızmının Latın Amerika'yı müstemlekesi gibi görmesine ve bir dizi ülkede darbeler tezgahlamasına, bir dizisini talan etmesine tavır almayan Amerika'dakı bir NGO'nun, Meksika'da Zapatistlere sempati duyması ne onun sıvılliğini ne de barışseverlığini gösterır. Ya da yönetımınde sermayenin temsilcılerının bulunduğu ve kendine fabrıka kurmak için ormanları/ağaçları yok ettiği bir kapitalistin gerçekte doğayı koruması sözkonusu olabilir mi?

"Yeni Dünya Düzeni" şartlarında parlatılan NGO'lar ve emperyalist haydutluk...

"İnsanileşen" NATO'nun sivil toplumculuğa soyunduğu ve başına "sosyalist" birinin getirildiği anımsandığında emperyalistlerin bu NGO işine ne kadar ciddı ve uzun vadeli yaklaştıkları görülecektir.

NATO, bilindiği gibi artık ekonomik krizlerde, büyük çaplı doğal felaketlerde, savaş bölgelerinde vb. kendini askeri bir güç olmaktan çok, "yardımsever" bir kuruluş olarak lanse etme çabası içindedir. Kurt, kuzu postuna bürünmüş! NGO'lar emperyalist barbarlığı gizleme misyonunu oynadıkları oranda, hizmette kusur etmedikleri sürece var, aksı durumda tasfiyesinin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Tam da bu noktada en temel argümanlardan biri olarak ezilen ulusların ve halkların, devrimci mücadeleleri içten fethedilerek, güçten düşürülerek ve sistem içine çekilerek kendi denetimlerinde masaya otur(t)ma çizgisinin belirgin şekilde hayat bulması güncelleştirildi. Emperyalistlerin sivil oluşumlara, özü itibarıyla emperyalist çıkarlar doğrultusunda çalışan, emperyalist devletlerin silahlı saldırı, işgal ve katliamlarını başarmak için de devreye sokulan bir unsur olarak kendisine başvurulduğu gayet açıktır. Bu örgütlerin "barış", "özgürlük", "insan hakları" gibi kavramlara başvurması sadece işin maskesidir. Öncesini bir yana bırakalım, son bir yılda bunun sayısız örneğine/icraatlarına tanık olundu "İnsanı yardım örgütleri" arasında kendine "ilerici" kimliği yapıştıranların içinde karşıdevrimci "Üç Dünya Teorisi-"nin savunucuları epeyce etkindir.

Bunlar, devrime, proletaryanın mücadelesine düşmanlık yapmaktadırlar. Bunlar, "devrimci" kisve altında kitlelere sistem içinde kalmanın öğüdünü vermede yarış içindedirler. Sistematik bir şekilde insanlık, özgürlük vb kavramları kullanarak ezilen emekçi halkların sisteme entegre edilmesi yolunda yaratıcılıklarını kanıtlamaktadırlar.

Devrimci ve ilerici saflarda emperyalizm olgusuna yaklaşımda muthiş bir karmaşa ve oportünizmin yaşandığı; herkesin emperyalizme karşı olduğunu iddia ettiği ve fakat pekçoğunun emperyalizme karşı aşırı bir pragmatizmi yaşadığı bir dönemde, Lenin yoldaşın emperyalizm öğretisinin döne döne vurgulanması önemlidir Emperyalizme karşı mücadelenin tutarlı ve istikrarlı bir mücadele olarak yürütülmesi ancak ve yalnız proleter sınıf bakış açısına sahip olmakla mümkündür.

Sivil örgütler arasında rekabet...

Sivillik durağında konaklayanların arasında hızlı bir yarışın olduğunu gözlemliyoruz. İşe ilk başlayanların belli bir tecrübe edindikleri kesin ve böyleleri açık ki kimi üstünlükleri ellerinde bulunduruyorlar. Geride gelenlerin sivillikleri de bunların gözünde pek kıymetli olmuyor. Ancak önemli olanı, hemen hepsinin aynı zamanda içine girdikleri rekabet havasının da etkisiyle birbirlerine yönelttikleri suçlamalardır. İşin özünde proletaryanın önderliğindeki mücadeleye karşı durmak olmasına rağmen, aralarındaki farklılıkların kayda değer şekilde ciddiye alınması gereken özgün gelişmeleri de bağrında taşıdığı görülmektedir.

Şu soyut saptama yapılabilir. Bizzat kendisi düzenin bekçiliğini yapan bir NGO olmasına ve yine emperyalizme karşı olmayıp onunla birlikte varolmayı benimseyenlerin birdenbire ve mütemadiyen karşı taraf yaratması ve karşı tarafı düzen içicilikle ve emperyalizm yanlısı olmakla suçlaması gibi durumlara artık çok sık rastlanabilmektedir. Özellikle her tür melaneti "sivillik" adı altında korumaya alarak övgüler yağdıran bir kısım sivil toplumcular, iş Kürt ulusunun kimi kültürel ve demokratik haklarının seslendirilmesi çalışmasına soyunan sivil örgütlere gelince hiç de "devletlerinden" aşağı kalmayacak şekilde resmileşebilmektedirler. Ömer Laçiner ya da Atatürkçü Düşünce Dernekleri gibiler bunların prototipleridir.

Sömürücü sermaye iktidarının ayakta durmasına,en fazla onu yeniden yapılandırmayı önlerine temel hedef olarak koyan politik yapılanmalardan Kürt ulusunun demokratik hak ve taleplerini savunmaları beklenemez. Bunlardan bazıları da sözde NGO karşıtı görünüm altında, aslında Kürt ulusal mücadelesine düşmanlık yapmaktadır. Kemalizmin baş NGO bürosu durumundaki karşı devrimci İşçi Partisi bu tipin bir örneğidir.

İlericilerin, devrimcilerin bir ölçüde de olsa etkide bulunduğu, yön verdiği demokratik kitle örgütleri; bunun yanısıra sistemden doğrudan darbe yiyen ve kendi somut pratikleri içinde düzenin çirkef yüzünü görerek buna karşı duran kitlelerin kendiliğinden oluşturduğu örgütlenmeler vardır. Örneğin kayıplar bağlamında yürütülen mücadele ve bu bağlamda uluslararası alanda atılan adımlar böyle bir oluşumun ürünüdür. Ne varki uluslararası alanda atılan adımlar gösteriyor ki, bu tür mücadeleler de devrim ve sosyalizm perspektifinden bağımsız ele alınmakta, hesap sistemin kendisinden sorulacağına, en iyi halde bir diktatörü, ya da dönemin yönetimini sorumlu tutmakla sınırlı kalınmaktadır. Bu tür yapılanmalara doğru bilinç taşımak, onların mücadelesini devrim mücadelesinin bir parçası haline dönüştürmek için çalışmak komünistlerin, devrimcilerin görevidir. Bu tür kitle örgütleriyle sahte sivilleri karıştırmamak gerekir.

NGO'cu barışçıların temel şiarı: devrimi ve sosyalizmi unutturmaktır!

Kapitalizmin temellerine dokunmayan, aksine oradan beslenen barışseverlerin kendilerini en aktif barış yanlısı gostermeye özel bir itina gösterdiği ve fakat aslında emperyalist tandanslı NGO'ların; bu noktada yığınak yaparak her alana müdahale etme tutumu içine girme-

lerinin çok özel bir anlamının olduğu muhakkak. Gerçek barış savunucularının proletarya ve ezilen emekçi halklar olduğunu en iyi bilenlerden olan emperyalistlerin, barışı kendi tekellerine almaları yeni bir olay değil İşte tam da bu yeni olmayan şey günümüzde daha çok öne çıkarılan "sivil" organları eliyle temsil edilmektedir. Bu "sivil" oluşumlar resmi siyasetin taşınması bağlamında hemen her dönem en gözde malzeme olarak barış unsuru üzerinde durdu, duruyorlar. Böylelerince insan haklarından, çevrenin tahribine, zehirli atıklardan halkların haklı-meşru savaşımına kadar her alanda "insanilik" ve "barış" faktörü ekseninde bir misyon taşıma görüntüsü hep revaçta oldu.

İnsanlığın geleceği için mutlaka gerçekleşmesi zorunlu olan en başat argümanları (örneğin, özgürlük ve barış istemi gibi..) emperyalist devletlerin aşırı bir duyarlılıkla kullanmaya çalışmaları çok çeşitli nedenlere dayanır. Bunların içinde en önemlisi bu silahın birgün kendi ellerinden alınacağı korkusudur. İşte böyle bir şeyin sözkonusu edilmesinden bile ürken emperyalistler önlemlerini almaktadırlar. Ve tabi ki, önlem alırlarken NGO'larını ortaya salmakta ve onların eliyle barış hususunda tam bir denetim sağlamak istemektedirler Sözkonusu denetim, kitleler bir yana aynı zamanda ilericilerin, devrimcilerin bilinçlerini bulandırmayı da önüne vazgeçilmez bir görev olarak koyuyor. Neticede sivil elbise altında barış üzerine ahkam kesen bu örgütler kendi hükümetlerinin resmi beklentileri doğrultusunda görüşler yaymaktadırlar. Çok çeşitli noktalarda bu işi yapan sivil örgütler, devletlerinin yakıp yıktığı savaş harabeleri içinde yarı resmi şekilde devletlerinin temsilciliğini yaparak yaman barış girişimcileri olarak boy gösteriyorlar. Kafkaslar, Ortadoğu, Balkanlar, Uzakdoğu, Afrika ve Latin Amerika'nın bir dizi ülkesinde güya barış elçileri rolünde boy gösteriyorlar.

Tutarlı antiemperyalist bir çizgi sahibi olmayan ve bir bütün olarak kapitalist dünyaya savaş açmayanların barış vb. mücadeleleri de NGO türünden inisiyatiflerin yörüngesinde kalmak zorundadır, bu tür mücadeleciler sonuçta barış adına ezilen ulus ve milliyetleri, işçi ve emekçileri barış kasaplarına emanet etmektedirler.

Tutarlı antiemperyalist bir çizgi sahibi olmayan ve bir bütün olarak kapitalist dünyaya savaş açmayanların barış vb mücadeleleri de NGO türünden inisiyatiflerin yörüngesinde kalmak zorundadır, bu tür mücadeleciler sonuçta barış adına ezilen ulus ve milliyetleri, işçi ve emekçileri barış kasaplarına emanet etmektedirler. Çevremize baktığımızda en yakın bolgelerden dünyanın değişik ülkelerine kadar bunun onlarca örneğini gormemiz mümkün.

Yaygın emperyalist patentli NGO ağına ve bunların barış kavramını kuşatma ve tekelleri altına alma gerçeğine rağmen, dün olduğu gibi gunumüzde de barış, doğrudan uğruna savaşı gerektiriyor Mevcut koşullar böyle sürduğu oranda gerçek barışa ulaşabilmek için başta proletarya olmak üzere, ezilen emekçi halkların savaşımı kaçınılmaz özelliğini koruyacaktır Güncel bakımdan barış isteyenlerin ezici çoğunluğunun proletarya önderliğinde kapitalizme karşı doğrudan savaş yürütme anlayışından ve pratiğinden yoksun olduklarının bir olgu olarak tespit edilmesi, aynı zamanda barış yanlılarının gerçekte ne denli küçük bir kesimi oluşturduğu anlamına gelir

Komünistler için hem dünya ölçeğinde ve hem de ülkemiz özgülünde barış istemleri karşısındaki temel bakış açısı ve mücadelesi, emperyalist sisteme karşı mücadele ekseninde yürümektedir.

Güncel barış istemleri ise ancak bu ana eksene uyum sağladığı, ona hizmet ettiği oranda ve ölçüde bir anlam ifade edebilir Yoksa kimilerinin komünizm adına barış spekülatörlüğü yapmaları ya da barış taleplerinin istismarı değil!

Burada, özellikle Marksizm-Leninizm adına konuştuğunu iddia eden pekçok çevrenin, barış karşısında antikapitalist duruşu en çok teğet geçer tarzda ele almalarının ve barış sorununda guncel boyut itibariyla da antikapitalist savaşımı unutuvermeleri gerçeğine de parmak basmak gerekiyor. İktidar perspektifinden yoksun olunca haliyle güncel olanın etkisinde kalmak ve o çerçevede politika yaptığını sanarak bir anlamda yerinde saymak kelimenin gerçek anlamında barışa da hizmet etmez, etmiyor. Böylesi komünistlerin(!) ML kavramlar ardına sığınarak yetmezliklerini gizlemelerinin yerine, o kavramların ifade ettiği içeriğin kavranması yönünde yeni baştan kendilerini donatmaları ve bu arada tutarlı barış savunuculuğunun kapitalizme karşı mücadelede ne anlama geldiği üzerine yoğunlaşmaları kendileri için daha yararlı olacaktır.

Unutulmasın ki, sivil toplumcular öteden beri temel tezlerini sosyalizmin nasıl başarılı olmaması üzerine bina ettiler. Ezilenler adına savaşanların burjuvazinin yedeğine takılma lüksü olmamalıdır

Özetlemek gerekirse, Zapatistlerin cangılına uğramak ya da Nınova'ya seyirtmek, olmadıysa Peru yoksullarına uzanmak veya safarı dönüşünde Afrikalı aç çocuklara biberon tutmak; silahlı mücadelenin ve haklı direnişlerin döneminin kapandığını öğütlemekten Batı demokrasisi ile entegrasyonu pazarlamak, ezilen halkların ve ulusların mücadelelerini diplomasi masalarında bitirmenin mimarlığını yapmaktan bir dizi komployu örgütleyenine kadar görev üstlenen NGO'ların kol gezdiği bir durumda böylesi sivil örgütleri ve sivil öğütleri dinlemek bile ezilen halkların ve ulusların kurtuluş mücadelelerine, devrim ve sosyalizm kavgasına verilebilecek en büyük zarar demektir.

Kasım 1998 ✗

SSCB - İran petrol anlaşması ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti...

Bu makalemızde, Mehabad Kürt Cumhuriyetı'nin yıkılışı bağlamında birçok Kürt örgütünün, üzerinde en çok yaygara kopardıkları, SSCB-İran petrol anlaşması konusundaki tarihsel gerçekleri ortaya koymaya çalışacağız.

SSCB'ye getirilen eleştiriler, kimi zaman SSCB-İran petrol anlaşmasının doğrudan adı verilerek, kimi zaman da adı verilmeden yöneltılmektedir Eleştırılerın çoğunun bırleştiği nokta, SSCB'nın kendı çıkarları uğruna, enternasyonal desteğe sırtını çevırıp, Mehabad Kürt Cumhurıyetı'ni kurban ettığı tezidir. Bu teze göre, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın yıkılışının esas nedenı, SSCB'nın yardım etmemesıdir.

Böylece, Mehabad Kurt Cumhurıyetı'nın yıkılışının esas sorumlusunun ve suçlusunun da SSCB olduğu savunulmaktadır

Bu konuda SSCB'ye getırilen eleştirilerin birkaçı şöyledır

"Savaş sonunda Sovyetler kendi etki alanlarını genişletmek ve kalıcılaştırmak için bazı hareketler geliştırmiştir. Bu çerçevede Güney Azerbaycan'ı, Sovyet Azerbaycan'ı ile birleştırmek için yenı bir Cumhuriyet kurdurmuştu " (Serxwebûn, Aralık 1993, sayfa 16)

Sovyetler, *"Mahabad örneği serhıldanına yardım etmek istedi, ardından çıkarları gereği vazgeçtı. Böylece o da düştü " (A. Öcalan, Berxwedan, 15 Ocak 1995, sayfa 15)*

"Mahabad Kürt Cumhuriyeti hakkında yazılanlar ve konuşulanlar şunu gösterıyor kı, SSCB, Kürt halkını İran'dakı çıkarları için, İran'a karşı tehdit unsuru olarak kullandı." (Gabar Çiyan, Özgür Politika, 11 Ocak 1996)

"Sovyetler ve müttefikleri 'Büyük Kararı' vermişlerdı. Mazlum halkların kaderlerını, kendı devlet çıkarlarına kurban seçmişlerdı. Yani yukarıda açıklanan bütün zaafıyetlere rağmen Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin yaşama şansı vardı. Ancak Gürcistan'ın, Ukrayna'nın, Yunanistan'ın başına giydirilen Büyük Han Şovenizmi belası, başka bir deyişle reel Sosyalizmin enternasyonalizm kılıflı nasyonalizmi, daha uzun yaşamak ıçın Mahabad'ın ömrünü müttefiklerine ve İran'a bağlamıştır." (Zeynel Abıdin, Özgür Politika, 24 Ocak 1998)

Aktardığımız alıntıların ortak noktası, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nın yıkılışının esas suçlusunun SSCB olduğudur Buna gore, SSCB'nin Mehabad Kürt Cumhuriyetı bağlamındakı sıyasetı "yayılmacı", "Buyük Han Şovenıstı", "Kürtlerı İran'dakı çıkarları, petrol ıçın kullanan" ve "çıkarları uğruna Kürtlerı kurban eden" bir sıyaset olmuştur. Tüm bu eleştırıler, tarıhsel gerçekleri çarpıtan ve bu temelde de Sosyalızme saldıran eleştırılerdir ve biz, tüm bu eleştırılerin birer iftıra olduğunu tespıt edıp, reddedıyoruz

Işin ilgınç, ilginç olduğu kadar da yanlış olan bir tarafı şudur: bır yandan SSCB'ye "yayılmacı" bır güç olduğu eleştırısı ve suçlaması getirilirken, dığer yandan da Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin varlığını koruyabılmesi ıçın Sovyetler Birlığı'ne işgalci güç olması onerılmektedir.

SSCB'ye eleştırı yöneltılırken sözkonusu edılen Sovyetler Birlığı'nın "çıkar"ı, Proleter Dünya Devrimi bağlamındakı bir çıkar ve bununla bağıntı içınde sosyalıst bir devletin varlığının korunması vb. değil, Rusya'nın çıkarı için yapıldığı varsayılan SSCB-İran petrol anlaşmasıdır. Bu temelde de sözkonusu anlaşmanın ne olduğu ve gelişmelerin nasıl olduğu ortaya konmadan, olgulardan koparılarak getirılen eleştırıler; sözkonusu tarihsel gerçekleri bılmeyenlere de dayanak olma durumundadır.

SSCB'yı "Büyuk Han Şovenızmı", "nasyonalızm" ile suçlayanların –orneğin Zeynel Abidın–, Mehabad Kürt Cumhurıyetı bağlamındakı "tarihsel tanığı" ABD emperyalizminin temsılcisi Wılliam Aegleton Jr.'dır "Tarihsel tanık" Aegleton ise, SSCB'ye eleştırı yöneltenlerın fıkır

babasının da kim olduğu ortadadır Aegleton Archie Roosevelt Jr.'nın, Zeynel Abıdın ve aynı kulvardaki diğerleri de Aegleton'un mirasçısıdırlar Böylece, tarih çarpıtıcılığı ve SSCB şahsında Sosyalizme saldırılar, bir zincirin halkaları gibi birbirini izlemekte, zincire eklenen her yeni halkayla da saldırılar daha da ilerlemektedir.

• • •

SSCB-İran petrol anlaşması bağlamında en büyük tarih çarpıtıcılığı, Sovyetler Birliği'nin çıkarları olarak gösterilen petrole karşılık, Kızıl Ordu'nun İran'dan çekildiği ve buna bağlı olarak da Mehabad'ı kaderiyle başbaşa bıraktığı tezidir.

Kızıl Ordu'nun İran'dan çekilmesiyle, petrol anlaşması sorunu, ıkı ayrı sorundur Bu sorunları bir ve aynı sorun olarak ele alıp ortaya koymak, sapla samanı birbirine karıştırmaktır.

SSCB-İran petrol anlaşması sorununun doğru bır temelde kavranabilmesi ıçin, öncelikle bazı tarihsel olguların tespıt edılmesi ve gözönünde tutulması gerekiyor.

ÖZETLE BAZI TARİHSEL OLGULAR...

Hitler Almanyası, İran'da, bizzat Rıza Şah'ın yardımıyla İran'ı Sovyetler Birliği'ne karşı harekat alanı olarak kullanmaya çalışır ve Sovyetler Birliği'ni tehdit eder. Iran'la olan sınırından gelen bu tehditi ortadan kaldırmak için Sovyetler Bırlığı, 1921'deki Sovyet Rusya-İran anlaşmasının 6. maddesinin kendisine verdiği hakka dayanarak –üç kez İran'a uyarıda bulunduktan sonra–, İran tarafından sözkonusu tehlike ortadan kaldırılmadığı, kaldırılamadığı için de, Kızıl Ordu birliklerini İran'a surer. Kızıl Ordu'nun İran'a girişinin nedeni Sovyetler Bırlığı'ne yönelen bu dış tehdıttir Amaç da bu tehditin ortadan kaldırılmasıdır.

Kızıl Ordu'yla bırlıkte İngiliz askerı bırlıkleri de İran'a girer. 29 Ocak 1942'de SSCB, Ingıltere ve Iran arasında, Sovyet ve Ingıliz askeri birliklerinın İran'da kalma süresini ve onların çekilme tarihini yaklaşık olarak saptayan bir anlaşma imzalanır

Anlaşmaya göre, savaşın ve barış görüşmelerinin bitişinden sonra, altı ay içinde askeri birliklerin geri çekilmesi gerekiyordu. Yanı, müttefik güçlerın askeri bırlıkleriyle bırlikte, Kızıl Ordu'nun da savaş sonrasında Iran'dan geri çekilmesi, bizzat anlaşmayı ımzalayan taraflarca kararlaştırılır.

Bundan da onemlısı, Kızıl Ordu'nun İran'da sürekli kalma diye bir amacı, isteği ya da siyaseti zaten yoktur. Sovyetler Birliği için Kızıl Ordu'nun Iran'da kalma süresi, tehditın ortadan kaldırılması süresiyle sınırlıdır.

Anti-Hitler koalisyonunda yer alan ABD de askerı birliklerını İran'a yerleştirir. ABD, SSCB-İngıltere-İran arasında yapılan anlaşmaya imza koymamıştır ve gerek savaş sürecinde, gerekse ertesinde müttefik güçler arasında İran siyasetı bağlamında yürüyen tartışmalarda bunu kullanır Kendılerının anlaşmayı imzalamadığı ve bunun için de anlaşmanın kendilerini bağlamadığını savunurlar

ABD ve İngiltere savaş sürecinde de –her ne kadar Anti-Hitler koalisyonunda yer alsalar da–, Sovyetler Birliği'ne karşı ortak hareket ederler, İran'da kendi hakımiyetlerını kurmaya çalışırlar. Bu konuda oldukça başarılı da olurlar.

Sovyetler Bırlığı'ne karşı ortak hareket etmelerine rağmen, ABD ve İngılız emperyalıstlerı kendi aralarında da çıkar dalaşı yürütürler. Bu dalaşta kârlı çıkan ABD emperyalizmi olmuştur.

Ikinci Dünya Savaşı'nın bıtışıyle bırlıkte, savaş döneminde öne çıkan müttefiklik, yerini emperyalistlerin, başta da ABD ve İngılız emperyalistlerının SSCB'ye karşı mücadelesine bırakır "Sıcak" savaşın bitişi, "soğuk" savaşın başlangıcı olur.

İran'da İkınci Dünya Savaşı öncesinde hakımiyet dalaşı esas olarak ABD, İngiliz ve Alman emperyalistleri arasında yürümektedir. Savaşın öncesinde Alman emperyalizminin etkisi büyür ve İran'ın tüm dış tıcaretinin % 40-45 payına sahip olur.

Müttefık güçlerın İran'a girmesiyle bırlikte İran'ın Hitler Almanyası'yla açıkta yürüyen ilişkileri son bulur. Böylece İran hakim sınıfları, ABD ve Ingilız emperyalistleriyle ortak hareket etmeyı esas siyasetleri halıne getirir. ABD ve İngılız emperyalistleriyse İran'ı kendi mandaları durumuna getirmeye çalışırlar

Iran'ın ıç ve dış sıyaseti, gerek savaş döneminde gerekse de savaş sonrası dönemde ABD ve İngiliz emperyalistleri tarafından yönlendırılir. Aynı dönemde İran'ın tüm ekonomisi de bu emperyalistlerin "uzmanları" tarafından yönlendirilmektedir. Kendı emperyalist çıkarlarına göre hazırlanan ekonomik paketler İran'ın ekonomisini savaş öncesine göre daha da kötüleştirir.

Iran hükümeti, ABD emperyalistleriyle petrol anlaşması ıçın görüşmeler ve pazarlıklar yaparken, Sovyetler Bırlığı, Kuzey İran'da petrol çıkarabilmek için İran hükümetine öneride bulunarak, anlaşma yapmayı talep eder. ABD ve Ingiliz emperyalistleri, Sovyetlerin İran'da petrol çıkarma ışını engellemek ıçın değişik oyunlara başvururlar. İran meclısı 1944 sonuna doğru, savaş bitene kadar hıçbir devletle petrol anlaşması yapmayacağı yönünde bır karar alır.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitış tarihı, Hıtler Almanyası'nın yenilgiye uğratıldığı 8 Mayıs 1945 olarak kabul edılse de, savaş, Japonya'nın teslim olmasına kadar sürer. (Japonya'nın teslim olma tarıhını, Stêrka Bolşewik sayı 3'de yanlışlıkla 14 Ağustos 1945 olarak yazmışız. 14 Ağustos'ta Japonya, Potsdam Konferansı'nın kararını kabul ettığini bıldirir, ama Japonya'nın koşulsuz teslimıyetini ımzaladığı tarıh, 2 Eylül 1945'dır. Yanlışı düzeltir, okuyucularımızdan özür dileriz)

Iran Azerbaycanı ile İran merkezi hükümetı arasındakı anlaşmazlıklar ve çatışmalar, Aralık 1945'de İran Azerbaycanı Ulusal Hükümetı'nın kurulmasıyla doruk noktasına varır.

Savaş döneminde –ulaşabildiğimiz kaynaklara göre– Sovyetlerin Mehabadlı Kurtlerle ılişkileri, 1941 yılı so-

nunda bir delegasyonun Bakü'ye davet edilmesi dışında, esas olarak *"Kürdistan-Sovyet Kültür Derneği"*nin kurulmasıyla sınırlıdır.

1945 yılının ikinci yarısında, Komela yerine KDP kurulur. KDP'nın amacı, programında da dile getirildiği gibi, İran devletinin bütünlüğü çerçevesinde özerkliktir. 22 Ocak 1946'da Mehabad Kürt Cumhuriyeti, bu anlayışla ilan edilir.

İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti, en başından itibaren, bizzat Azeri ve Kürt hükümetleri tarafından İran'ın iç sorunu olarak ele alınır.

Mehabad Kürt Cumhuriyeti kurulduğunda, SSCB-ABD-İngiltere arasında, müttefik güçlerin askeri birliklerinin geri çekilmesi sorunundaki tartışmalar çoktan başlamıştır ve gelinen durumda, sorun Birleşmiş Milletler'de ele alınma durumundadır. Sovyetlere karşı mücadelede emperyalistler, suni bir "İran sorunu" yaratmışlardı bile

2 Mart 1946'da TASS ajansı, Sovyet hükümetinin 2 Mart 1946 tarihinden itibaren Sovyet askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmeye başlaması kararının haberini verir.

Bu arada İran Başbakanı Kavam, 19 Şubat 1946'da Moskova'ya gidip görüşmeler yapmaktadır. 4 Mart 1946'da Stalin'le de görüşen Kavam 7 Mart'ta İran'a geri döner.

Biraz gecikmeli olarak başlayan askeri birliklerin geri çekilmesinin, 24 Mart'tan itibaren 5-6 hafta içinde tamamen gerçekleşeceği, 25 Mart'ta Sovyetler tarafından resmen açıklanır Böylece Sovyet askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmeye başlaması tarihi, genel olarak 24 Mart 1946 olarak kabul edilir.

20 Mart 1946'da, İran'la anlaşma yapmak için her yetkiye sahip olan SSCB Tahran elçisi Sadçikov Tahran'a gider. Kavam'la Sadçikov arasında yürüyen görüşmeler sonucunda 4 Nisan 1946'da SSCB-İran arasında üç maddelik anlaşma imzalanır

Bu anlaşmayla birlikte, daha önceki görüşmelerde Sovyetlerin yaptığı öneriler temelinde, bizzat İran Başbakanı Kavam tarafından son biçimi verilen petrol anlaşması da taraflarca onaylanır. Bu anlaşmanın yürürlüğe girmesi için de 24 Mart 1946 tarihinden itibaren 7 ay içinde anlaşmanın İran parlamentosuna onaylanması için sunulması ve parlamento tarafından onaylanması gerekmektedir.

9 Mayıs 1946'da tüm Sovyet askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesi işi tamamlanır. 13 Haziran 1946'da İran-Azerbaycan arasında anlaşma imzalanır. Bu anlaşmaya gore –verilen bilgiler böyledir–, İran Azerbaycanı'nda kazanılmış demokratik haklar, İran merkezi hukumeti tarafından kabul edilir ve bu demokratik hakların İran'ın diğer bölgeleri için de uygulanması belirlenir.

Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan çekilmesi ve İran-Azerbaycan anlaşması sonrasında, ABD ve İngiliz emperyalistlerinin doğrudan desteği ve yönlendirmesiyle İran hakım sınıfları tüm demokratik hakları geri almak için saldırıya geçer. İran ordusu 12 Aralık'ta Tebriz'e, 17 Aralık'ta da Mehabad'a girer, böylece İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti yıkılır.

Özetleyerek aktardığımız bu tarihsel olgulardan çıkarılması gereken sonuçlardan biri, Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan geri çekilmesi sorunuyla, petrol anlaşması sorununun iki ayrı sorun olduğudur.

Çıkarılacak sonuçlardan bir diğeriyse, Sovyet askeri birliklerinin İran'a girişi ve geri çekilmesiyle petrol anlaşmasının Mehabad Kürt Cumhuriyeti'yle doğrudan bir ilişkisinin olmadığıdır. Ne Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan geri çekilmesi, ne de petrol anlaşması Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ne endekslidir. Her iki sorun da henüz Mehabad Kürt Cumhuriyeti kurulmadan önce gündemde olmuş ve savaşın bitmesiyle de çözüme kavuşturulması için gündeme gelmiştir

Objektiv olarak Kızıl Ordu birliklerinin İran'dan geri çekilmesi, İran hakim sınıflarının, ABD ve İngiliz emperyalistlerinin de desteği ve yönlendirmesiyle, demokratik harekete saldırıda istediği gibi hareket etmesinin ortamını kolaylaştırmıştır. Fakat bu yüzden Sovyetler Birliği'ni eleştirmek kökten yanlıştır. İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti ve Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının sorumluları ve suçluları, İran hakim sınıfları ve onları doğrudan destekleyip yönlendiren ABD ve İngiliz emperyalistleridir. SSCB'nin Mehabad Kürt Cumhuriyeti'ni korumak ve desteklemek için Kızıl Ordu birliklerini İran'dan geri çekmemesi gerektiğini savunmak, Kürdistan'da devrimi Sovyetler Birliği'nden beklemekle eş anlamlıdır Somut durumda, Sovyetler Birliği'nden ABD ve İngiltere'ye karşı savaşı gündeme getirmeyi; İran'ı da düşman olarak ilan edip ona saldırmasını istemek anlamına gelir.

ANLAŞMA ÖNCESİ DURUM VE SOVYET-İRAN PETROL ANLAŞMASI

a) İkinci Dünya Savaşı öncesi.

SSCB-İran ortak petrol şirketi anlaşmasının geçmişi, 1921'de yapılan Sovyet Rusya-İran anlaşmasına kadar uzanmaktadır.

1917 Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'yle kurulan Sovyet iktidarı, Çarlık Rusyası döneminde İran'la yapılan ve İran'ın bağımsızlığını zedeleyen tüm gizli ve açık anlaşmaları geçersiz ilan etti. Kuzey İran'da bulunan Rus askeri birliklerini geri çekti ve İran'ın, Çarlık Rusyası döneminden kalan tum borçlarını sildi.

1918 yılının sonuna doğru İngiliz emperyalistleri, Sovyet Rusya'ya, somutta da Kafkasya'ya saldırmak ve Bakü petrolünü ele geçirmek için İran'ı işgali altına aldı. 9 Ağustos 1919'da İran'ı İngiliz emperyalizmine kölece bağımlı kılan İngiltere-İran anlaşması imzalandı.

Nisan 1920'de Tebriz'de İngiliz emperyalistlerine karşı isyan başlar. İsyancılar 1919'daki İngiltere-İran anlaşmasını protesto eder, ülkede demokratik reformların gerçekleştirilmesini ve bağımsız bir Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kurulmasını talep eder.

1920'nın yaz aylarında bu demokrat isyancılar Tebriz'de iktidara el koyar. Bunun sonucunda İran devleti İngiliz emperyalistleri tarafından silahlandırılan askeri birlikleri Tebrız'e, demokratık güçlerın üzerıne sürer. Ekim 1920'de Tebrız'de karşıdevrimci bir komplo yapılır ve ısyan bastırılır.

Kızıl Ordu'nun emperyalist ablukayı yarması, Sovyet Devletinın uluslararası otoritesinin büyümesi ve İran Azerbaycanı'ndakı İngilızlere karşı olan hareketin gelişmesi sonucunda, İngiltere-İran anlaşmasını imzalayan Başbakan Wossug-ed-Doule istifa eder. Moschir-ed-Doule başkanlığında kurulan yeni hükümet, 9 Ağustos 1919'daki anlaşmayı onaylamaz.

1920'nin Sonbaharı'nda Sovyet Rusya-İran anlaşması için görüşmeler başlar ve 26 Şubat 1921'de Sovyet Rusya-İran anlaşması ımzalanır

Sözkonusu bu anlaşmanın XIII. Maddesinde, İran hükumetinin, Sovyet Devletı tarafından geri iade edilen değerlerin ve Çarlık Rusyası dönemınde yapılıp Sovyet iktidarı tarafından iptal edilen anlaşmaların sonucunda, Kuzey İran coğrafyası üzerinde Sovyetlerın zararına olan ve anlaşmayı ımzalayan taraflar dışında, üçüncü bir devletle İran'ın herhangi bir anlaşma yapmayacağı taahüt edilmektedir. Buna göre, Kuzey İran'da petrol arama, çıkarma ışı ıçın de İran, üçüncü bir devletle anlaşma yapmayacaktır

21 Şubat 1921'de kurulan hükümetin Başbakanı Said Ziya(İngiliz emperyalistlerinin adamı ve ajanıdır), Sovyet-İran anlaşmasını engellemek için değişik yollara başvurur ama anlaşmanın imzalanmasını engelleyemez.

Saıd Zıya'nın gerici siyaseti halk ıçında tepkı yaratır ve halkın protestoları sonucunda Said Ziya, Mayıs 1921'de Bağdat'a kaçıp, Ingiliz emperyalistlerinin koruması altına gırer.

Saıd Ziya'dan boşalan Başbakanlığa, ABD emperyalistleriyle iyı ilişkıleri olan gerici ve toprak ağası Kavam atanır. (Bu arada İngılız emperyalıstlerıyle ABD emperyalistlerı arasındakı çelışmeler de keskınleşır.)

Kavam hükümeti, 1921 Sovyet Rusya-İran anlaşmasını çığneyerek 1921 sonuna doğru ABD emperyalizminin petrol şirketi "Standart Oil"e, Kuzey Iran'da beş bölgede petrol çıkarması ıçın izin verir.

Kavam hükümetinin davetiyle 1922'de Millspaugh başkanlığında ABD'li bir grup "uzman" İran'a gelir. Resmı açıklamaya göre bu grup, Iran malıyesının reorganizesı ıçin gelmiştir Gerçekte ise amaç, İran'da ABD'nın nüfuzunu genışletmek ve özellıkle de ABD'yı İran petrollerının sahıbı haline getirmektir.

1923'de, ıkıncı Kavam hükümetı bir başka ABD petrol şirketıne, "Sinclair" petrol şirketıne Kuzey İran'da petrol çıkarması için izin verir SSCB'nin protestoları sonucu her ıkı anlaşma da yürurlükten kaldırılır Aynı donemde Ingilız emperyalistleri de, "Anglo-Persian Oil Company"nın (APOC) (APOC, sonradan AİOC olarak adlandırılan petrol şirketidir) Iran petrolü üzerindeki tekelının tehlikeye düşmesı nedeniyle bu anlaşmaya karşı çıkar.

1920'li ve 1930'lu yıllarda Şah diktatörlüğü her türlü demokratik muhalefete, işçilere, emekçilere karşı azgınca saldırır. İçteki tüm saldırganlığına rağmen Rıza Şah rejimi, 1927'de SSCB ile tarafsızlık anlaşması imzalar. Sözkonusu anlaşmada, 1921'de imzalanan Sovyet-İran anlaşmasının değıştirilmeyeceği de taraflarca imzalanır, onaylanır.

1929-1933 dünya ekonomik krizi döneminde İran'ın ıhracatı büyük oranda geriler, İran iç pazarında İngiliz, ABD ve Alman mallarının varlığı da büyük oranda çoğalır. Bu dönemde İran halkının durumu, tek kelimeyle sefalettir. Hakim sınıflar, krizden iktidarlarını koruyabilmek için halk üzerinde daha da fazla baskı uygular.

1933'de APOC, 1919'daki anlaşmanın yürürlükten kaldırılması sonrasında, yeni bır anlaşma yapmayı başarır. Bu anlaşmaya göre, APOC'nın yaklaşık 250.000 km^2'lik alan üzerinde (Güney İran ağırlıklı) petrol çıkarma izni 1993'e kadar uzatılır.

1937'de İran devleti yıne ABD emperyalızminin petrol şirketi "Firma Delaware"ye ve 1939'da da İngiltere-Hollanda ortak tekeli olan "Royal Dutch-Shell"e petrol çıkarma ızni verır.

İran devleti, Türkıye, Irak ve Afganistan'la birlikte 1937'de, Sovyetler Bırlığı'ne karşı olan Saadabat Paktı'nı imzalar.

1938'de İran, SSCB ıle yenı bir ticaret anlaşması imzalamayı reddeder ve aynı yıl ıçınde Hıtler Almanyası'yla, Hitler Almanyası'nın yararına olan İran-Almanya ticaret anlaşmasını imzalar.

İkinci Dünya Savaşı'na gelındığında,1930'lu yıllarda Rıza Şah rejiminin Sovyetlere karşı siyaseti sonucu, İran ıle SSCB'nin ticarı ılişkileri durmuştur. İran'da İngiltere, Almanya ve ABD emperyalistleri egemenlik için dalaşmaktadır. Petrol alanında hâlâ egemen olan İngiliz emperyalistleridir. Iran'ın dış ticaretinde Almanya'nın payı % 40-45'dir ve Almanya, 1938/39'da İran'ın dış tıcaretinde birinci sıradadır.

b) İkinci Dünya Savaşı dönemi.

İkinci Dünya Savaşı dönemindeki uluslararası durumu ve bunun İran'ı ilgilendiren yanıyla, İran'ın içteki durumunu genel düzeyde Stêrka Bolşewık sayı 3'de ortaya koyduğumuz için, burada petrol sorunu ve Kızıl Ordu'nun askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesiyle ılgılı öne çıkan yanları ortaya koymakla kendımızı sınırlıyoruz.

Kızıl Ordu'nun askerı birlıklerının İran'dan gerı çekılmesinin zamanı yaklaşık olarak, yukarıda da belırttığımız gibi, 29 Ocak 1942'de imzalanan SSCB-İngıltere-İran anlaşmasıyla belirlenmıştir. Buna göre, savaşın bitmesi ve barış görüşmelerının sonuçlanması sonrasında, 6 ay ıçinde, müttefik güçlerin askeri birliklerinin geri çekilmesi gerekmektedır Bu anlaşmaya göre İkinci Dünya Savaşı, her ne kadar faşıst Almanya'nın teslim olmasıyla 8 Mayıs 1945'de savaş bıtmış olsa da, Hitler Almanyası'nın müttefiki olan faşist Japonya'yla savaş 2 Eylül 1945'de bitmıştır ve buna göre de müttefik güçle-

rın askeri bırlıklerinin 2 Mart 1946'da Iran'dan geri çekilmesi gerekmektedir.

Fakat, müttefik güçlerın askeri bırlıklerının geri çekilmesi sorunu, henüz savaş bitmeden, ABD ve İngiliz emperyalisleri tarafından, SSCB'ye karşı gündeme getirilir.

Ekim 1943'de Moskova'da yapılan Konferans'ta, Şubat 1945'te Kırım (Yalta) Konferansı'nda ve İkinci Dünya Savaşı'nın bittiği tarih olarak kabul edilen, faşist Almanya'nın teslım olduğu 8 Mayıs 1945'ten sonra, Haziran 1945'te yapılan Potsdam Konferansı'nda gündeme getirilir ve müttefik güçler arasında görüş alışverişinde bulunulur

ABD ve İngiliz emperyalistlerının temsilcileri, müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesiyle, İran'la yapılacak petrol anlaşması sorununu bır ve aynı sorunmuş gibi gündeme getirirken; SSCB'yi temsil eden Molotov, doğru olarak bunların ıkı ayrı sorun olduğunu ve ayrı ayrı ele alınması gerektiğini savunur.

Molotov, savaşın (Şubat 1945) henüz bıtmediği koşullarda, askerı birliklerın İran'dan geri çekilmesi sorununun gündeme getirilmesine karşı çıkıp, eğer 29 Ocak 1942'deki anlaşmanın değiştirılmesi istenıyorsa, o zaman anlaşmanın kendisinin tartışmaya sunulması gerektiğını savunur; somut olarak da Yalta Konferansı'nda, zamanın darlığının bu sorunu tartışmaya el vermediğini, tartışılması gereken daha önemlı sorunların olduğunu açıklayarak ABD ve İngiltere'nin önerisine karşı çıkar. Bunun sonucunda, Yalta Konferansı'nda, Iran sorununda tarafların görüş alışverişinde bulunduğu ve sorunun diplomatik yollarla çözülmesi gerektiği konusunda karar alınır.

Hazıran 1945'de yapılan Potsdam Konferansı'nda ise sorunun, Eylül 1945'de Londra'da yapılacak Dışişleri Bakanları toplantısında ele alınması kararlaştırılır.

Muttefik güçlerin askeri birliklerının İran'dan geri çekilmesi sorununun tartışıldığı bu dönemde, ne Iran Azerbaycanı Ulusal Hükümetı, ne de Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin varlığı sözkonusudur.

Bundan çıkarılması gereken temel sonuç, müttefık güçlerin askerı birlıklerının ve bu bağlamda Kızıl Ordu'nun askeri birliklerinin de İran'dan geri çekilmesinin, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'yle doğrudan bır ılişkısının olmadığıdır

• • •

Petrol sorununa gelince, Ikıncı Dünya Savaşı dönemındekı durum, genel hatlarıyla şöyledir:

Ağustos 1941 ile Ağustos 1945 arası dönemde İran'da, müttefik güçler arasında öne çıkan esas sorun, Hıtler Almanyası'na ve Hıtler Almanyası'yla ittifak kuran guçlere karşı savaş sorunudur.

İngılız emperyalıstlerı, İkinci Dünya Savaşı öncesinde İran petrollerının esas sahibidirler. ABD emperyalistleri, savaş donemında İngılız emperyalizmının bu egemenlığını elinden almak için de çaba gösterir, savaştan sonrakı dönemde bu amacına ulaşır

Petrol kaynaklarına sahip olmak ıçin ABD ve İngiliz emperyalistlerı arasındaki rekabet, savaş öncesı ve sürecinde esas olarak Suudı Arabistan ve İran petrolleri üzerinde yoğunlaşıyordu. ABD'nin Ortadoğu'da tespit edilen petrol rezervlerindekı payı, 1936'da % 13 ıken, bu oran 1944'de % 42'ye yükselir

1943'ün sonuna doğru, ABD emperyalistleri Iran'la petrol anlaşması yapabilmek için pazarlık yapmaya başlarlar. 15 Kasım 1943'de, ABD Dışişleri Bakanlığı, "Standart-Vacuum Oil Company" şirketine, İran'la petrol anlaşması ıçin görüşmelere karşı olmadığını bildirir ve pazarlıklar başlar. ABD ile İngiliz emperyalizmı arasındaki rekabet de bu noktada kızışır

Tahran Konferansı sürecinde ABD Başkanı Roosevelt, gizlice Şah'la görüşür ve petrol sorununu dile getirir.

1944 yılının başlarında "Standart-Vacuum Oil Company" ve "Sinclair Oil Company"nin temsilcileri, "Royal Dutsh Shell" ile rekabeti başlatmak için Tahran'a giderler.

İran hükümetinin talebiyle, petrol anlaşması ıçin görüşmeleri, "Standart-Vacuum Oil Company"nin ortağı olan "Socony-Vacuum" şirketi yürütür. "Sinclaır" ve "Royal Dutsh" bu görüşmelerde, rekabet etmekten vazgeçerler ve "Standart-Vacuum Oil Company"nin görüşmeler yapmasının önü açılır

İran hükümetı, 1944 yılının ılk yarısında, petrol danışmanlığı yapan özel bır ABD firmasını, anlaşma taslağı hazırlaması için görevlendirir. Bunun üzerıne, 22 Temmuz 1944'de sözkonusu firmanın ıkı mühendisi Tahran'a gıder. Bu mühendislerden bırı olan Herbert Hoover Jr., daha sonra 1953-1954'de İran'la petrol pazarlıklarında önemli rol oynar ve ayrıca ABD Dışişleri Bakanlığı'nın devlet sekreterı olur.

1944'ün Sonbaharına doğru ABD emperyalizminin şirketleriyle İran hükümeti arasındaki görüşmeler, anlaşma yapmaya doğru epeyce ilerlemiş durumdadır.

Sovyetler Birlığı ise Eylül 1944'de, Kuzey İran'da petrol aramak, çıkarmak için İran hükümetine başvurur ve bu başvuru İran tarafından reddedilir.

Sovyetler Birlığı bu başvuruyu yapmadan önce, Sovyet hükümetı Iran Konsolosu Ahi'ye, Iran hukümetinin SSCB ile bir petrol anlaşması konusundaki tavrının nasıl olacağını sorar. Ahi'nin bu soruya cevabı, Iran hükümetinin SSCB ile petrol anlaşması konusundakı tavrının çok olumlu olacağı biçimindedir.

Bunun üzerine Kavtaradse Tahran'a gider, Başbakan Said Ziya ve Şah'la görüşmelerde bulunur. Gerek Said Ziya, gerekse de Şah, SSCB ile petrol anlaşması sorununa olumlu cevap verirler. Ne zaman kı Sovyetler Birlığı petrol anlaşması için İran hukümetine resmen başvuruda bulunur, ışler değışır.

SSCB ile İran arasında petrol anlaşması yapılmasını engellemek ıçın ABD ve İngılız emperyalıstleri harekete geçerler Özellikle Ingiliz emperyalıstleri, İran'ın SSCB ile petrol anlaşmasını engellemek ıçın, kendı "adamlarını" harekete geçirir. Said Ziya üzerındeki etkisini ve daha sonra ABD İran elçiliğine atanan Hüseyın Ala ile

Maliye Bakanlığına getirilen Takizade gibileri üzerindeki etkisini kullanarak; İran'ın 14. Meclisinin milletvekillerini ve siyasetçileri, gazetecileri rüşvetle satın almak için uğraşır ve başarılı da olur. 1944'un sonuna doğru İran Meclisi, savaş bitene ve müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan çekilene kadar, hiçbir devletle petrol anlaşması imzalamayacağı yönünde karar alır. Bununla birlikte ABD emperyalizminin petrol şirketleriyle de pazarlıklar durdurulur ABD ve İngiliz emperyalistleri, kendi aralarındaki dalaşa rağmen, SSCB ile İran arasındaki petrol anlaşmasını engellemek için ortak hareket edip, İran meclisinin aldığı kararı desteklerler ve İngiliz emperyalistleri, savaş sonuna kadar petrol konusunda İran'daki konumunu koruma durumunda kalır.

İran meclisinin aldığı bu kararla, müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesiyle, İran'ın petrol anlaşması imzalaması sorunu birbirine bağlanmış olur ABD ve İngiliz emperyalistlerinin de desteklediği bu karar, bizzat bu emperyalistler tarafından SSCB'ye karşı kullanılır ve görüşmelerde pazarlıklar yapmak için gündeme getirilir. Örneğin, henüz savaşın bitmediği bir dönemde, Şubat 1945'de yapılan Yalta Konferansı'nda, ABD ve İngiltere'nin temsilcileri, muttefik güçlerin İran'dan geri çekilmesiyle, İran'ın petrol anlaşması konusunu bir ve aynı sorunmuş gibi ele alır ve konferansın gündemine sokmaya çalışırlar.

SSCB'yi temsil eden Molotov, yukarıda aktardığımız askeri birliklerin geri çekilmesi konusunda takındığı tavırla birlikte, İran'dan askeri birliklerin geri çekilmesiyle, petrol anlaşmasının iki ayrı sorun olduğunu savunur ve bu konu da sonraki dönemde ele alınmak üzere ertelenir

Petrol anlaşması konusunda da buraya kadar aktardıklarımız, bu sorunun Mehabad Kürt Cumhuriyeti ile doğrudan bir bağının olmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

İran'daki müttefik güçlerin geri çekilmesiyle, petrol anlaşmasının imzalanması sorunları, bizzat ABD ve İngiliz emperyalistleri ve bu emperyalistlerle elele hareket eden İran hakim sınıfları tarafından birbirine endekslenmiştir. Molotov şahsında Sovyetler Birliği bu tavıra karşı çıkmıştır.

c) Savaşın sonundan petrol anlaşmasına...

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesi ertesinde, esas olarak Anti-Hitler koalisyonunda yer alan SSCB, İngiltere ve Amerika arasında, savaş sonrası dönem için görüşmeler başlar.

Bu görüşmelerde, en başta Almanya'nın durumu ele alınırken, faşizmin barbarlığına maruz kalan ülkelerin durumu, faşizme karşı mücadele için müttefik güçlerin askeri birliklerinin yerleştirildiği ülkelerin durumu ve müttefik güçlerin askeri birliklerinin bu ülkelerden geri çekilmesi gibi birçok sorun ele alınır. İran'daki müttefik güçlerin askeri birliklerinin geri çekilmesi konusu da bu sorunlardan birıdir, fakat esas sorun değildir.

İran meclisinin 1944 sonuna doğru savaş bitene ve müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesine kadar, hiçbir devletle petrol anlaşması imzalamayacağı konusunda aldığı karar; bu kararın ABD ve İngiliz emperyalistlerince desteklenmesi sonucu petrol sorunu, müttefik güçlerin savaş sonrasında yürüttüğü görüşmelerde önemli bir sorun olarak gündeme gelmez. Iran bağlamında tartışılan esas konu askeri birliklerin geri çekilmesidir.

29 Ocak 1942'de yapılan anlaşmaya göre, müttefik güçlerin askeri birliklerinin 2 Mart 1946'ya kadar İran'dan çekilmesi gerekiyordu. Fakat, gerek İran'daki gelişmeler, İran Azerbaycanı ile İran merkezi hükümeti arasındaki çatışmalar, gerekse de İran, ABD ve İngiltere'nin tavırları, sorunun karmaşıklığını beraberinde getirdi. Sonuç olarak sorun, Birleşmiş Milletler Güvenlık Konseyi'ne kadar gıder ve ABD ve İngiliz emperyalistlerinin marifetiyle bir "İran sorunu" yaratılır. Savaş sonrası altı-yedi aylık dönemdeki gelişmeler, görüşmeler, protestolar ve vetolar yoğunlaşır Bu dönemdeki gelişmelerin hepsini buraya aktarmamız mümkün olmadığı için, önemli bazı noktalara değinmekle kendimizi sınırlıyoruz.

Savaşın bitmesinden kısa süre sonra İran, müttefik güçlerden, askeri birliklerini geri çekmelerini talep eder. Bu arada Iran merkezi hükümetiyle İran Azerbaycanı arasında çelişkiler yoğunlaşır. İran'ın bu talebine, 29 Ocak 1942'deki anlaşmaya uygun olarak, müttefik güçlerin askeri birliklerinin 2 Mart 1946'ya kadar geri çekileceği tavrı takınılır.

Kasım 1945'e gelindiğinde, İran Azerbaycanı'ndaki gelişmeler, İran merkezi hükümetinin istemediği doğrultuda gelişir ve 20 Kasım'da Tebriz'de İran Azerbaycanı Ulusal Meclisi toplanır. Bu gelişmeleri engellemek ve demokratik hareketi bastırmak için İran hükümeti, Tebriz'e ordu gönderir ve İran ordusunun Tebriz'e gidişi Kızıl Ordu birlikleri tarafından durdurulur.

İran tarafı kendi istediği "düzen ve sükuneti" sağlamak istediğini, fakat Sovyet ordusunun buna engel olduğunu savunurken, Sovyet tarafı, "düzen ve sükuneti" bizzat İran ordusunun ve mensuplarının bozduğunu ve İran ordusunu Tebriz'e bırakması halinde kan akıtılacağı; böylesi bir durumda da kendi ordu birliklerinin de güvenliğinin tehlikeye gireceği ve askeri birliklerini güçlendirmek zorunda kalacaklarını; ve Sovyetlerin, İran'a yeni askeri birlikler göndermekten yana olmadığı, bu nedenle de İran askerinin Kuzey İran'a gitmesine müsade etmediklerini açıklarlar.

İran Azerbaycanı'ndaki demokratik hareketi bastırmaya çalışan ama bastıramayan İran hakım sınıfları, sorunun çözümü için ağababalarına başvurur.

Andaki hükümetin en yakın destekleyicisi olan emperyalist güç ABD emperyalizmi olduğu için de İran Başbakanı Hakimi'nin müttefik güçlerin askeri birliklerinin, belirlenmiş zamandan önce İran'dan geri çekilmesi talebi, ABD emperyalistlerince desteklenir.

ABD, 24 Kasım 1945'de SSCB ve İngiltere'ye bir nota göndererek, müttefik güçlerin askeri birliklerinin İran'dan geri çekilmesinin 1 Ocak 1946'ya alınmasını

ister. Gerekçesiyse, İran hükümetinin ülkesinde "düzen ve sükuneti" sağlayabilmesi için, ülkenin her yanına asker ve memurunu gonderebilmesi gerektiğidir.

Bu sorun, 16-26 Aralık 1945'te Moskova'da yapılan konferansta da gündeme getirilir, Sovyetler Birliği 2 Mart 1946 tarihinden direnir ve herhangi bir anlaşma sağlanmaz. İran Azerbaycanı'ndaki demokratik hareket konusunda ise SSCB'yi temsil eden Molotov, Azerbaycan'ın temel demokratik hakları için gerici bir rejime karşı mücadele ettiğini savunur.

Ocak 1946'da sorun İran hükümeti tarafından Birleşmiş Milletler'e havale edilmeye çalışılır. 19 Ocak'ta İran delegasyonunu Birleşmiş Milletler'de yöneten Seyıd Hasan Takızade, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne bir mektup yazarak, Sovyetlerin İran'ın iç işlerine karışması sonucu ortaya çıkan durumun, uluslararası sürtüşmelere yol açabileceğini belirtir

21 Ocak 1946'da, Iran'daki gelişmeler sonucu Hakimi Başbakanlıktan istifa eder. Yerine, 26 Ocak'ta Kavam Başbakan olarak seçilir. "İran sorunu"nun Birleşmiş Milletler'de ele alınmasına karşı olmamasına rağmen Kavam, sorunun çözümü için Iran'la SSCB arasında doğrudan görüşmeler yapılmasını önerir. Bunun üzerine BM Güvenlik Konseyi, Iran ve SSCB'nin karşılıklı görüşmelere hazır olduklarını açıklamaları sonucunda, sorunun karşılıklı görüşmelerle çözülmesinden yana tavır takınır ve sözkonusu görüşmelerden Güvenlik Konseyi'nın haberdar edilmesi gerektiği yönünde karar alır

19 Şubat-7 Mart tarihleri döneminde Kavam Moskova'da görüşmelerde bulunur. 2 Mart'ta, –yukarıda da belirttiğimiz gibi– Sovyet Hükümetinin, Kızıl Ordu askeri birliklerinin 2 Mart'tan itibaren İran'dan geri çekilmesiyle ilgili kararı açıklanır, İran'ın bazı şehirlerinde Sovyet askeri birlikleri çekilmeye başlar. Fakat, buna rağmen Sovyet askeri birlikleri henüz İran'dan geri çekilmiş değildir. 29 Ocak 1942'deki anlaşmaya göre ve daha sonraki görüşmelerde dile getirilen tarih olan 2 Mart 1946'ya göre bir gecikme olmuştur ve bu gecikme Sovyetler Birliği tarafından da açıklanmıştır ABD ve Ingiliz askeri birlikleriyse İran'dan çekilmiştir

Kavam'ın Moskova'ya gitmesi sonrasında, SSCB ile İran arasında belli bir yakınlaşma sağlanır ve görüşmeler, Tahran'da, Tahran Sovyet Elçiliği'ne getirilen Sadçikov üzerinde devam ettirilir.

Kavam'ın 7 Mart 1946'da Tahran'a geri dönmesi sonrasında, Sovyetlere karşı ABD kaynaklı kışkırtıcı haberlerin yayını başlar. Yaklaşık iki hafta ABD ve İngiliz gazeteleri başta olmak üzere, Sovyetlerin Iran'a askeri birliklerini gönderdiği, Sovyet askeri birliklerinin ağır silahlarla Tahran'a yaklaştığı, Türkiye ve Irak'ın yakınında olduğu vb. vb. haberler yayınlanır. Bu haberlerin çıkış kaynağıysa, ABD Dışişleri Bakanlığı'dır Tum bu haberler, 12 Mart 1946'da ABD'de yapılan açıklamanın doğru olmadığının, 13 Mart'ta İran Başbakanı Kavam tarafından açıklanmasına rağmen devam etmiştir.

Tüm kışkırtmalara rağmen, Kavam hukümetinin SSCB ile barışçıl ve iyi komşuluk ilişkileri yönünde tavır takınması sonucu, Sovyetler Birliği'nin Iran'la olan sınırlarının tehdit edilmesinin ortamı ortadan kalkınca, Sovyet askeri birlikleri Iran'dan geri çekilirler. Sovyetler Birliği tarafından, 24 Mart 1946'da Sovyet askeri birliklerinin geri çekilmeye başladığı Birleşmiş Milletlere bildirilir. 4 Nisan 1946'da ise SSCB ile İran arasında tartışılan noktalarda anlaşma sağlanır ve üç maddelik anlaşma imzalanır.

Sovyet askeri birliklerinin 24 Mart'tan itibaren 5-6 hafta içinde geri çekilmesi, SSCB-İran ortak petrol şirketi kurulması ve İran Azerbaycanı'nın Iran'ın iç sorunu olarak barışçıl ve demokratik bir biçimde çözülmesi sorunlarını içeren anlaşmaya uygun olarak, Sovyet askeri birlikleri 9 Mayıs 1946'ya kadar İran'dan tamamen çekilir. Buna rağmen, emperyalist güçlerce yaratılan "İran sorunu" hâlâ Birleşmiş Milletler'in gündeminden kaldırılmamış, Sovyetler Birliği'ne karşı kullanılmaya çalışılmıştır

4 Nisan 1946'da SSCB-İran anlaşmasının yanısıra, üzerinde çokça fırtına koparılan petrol anlaşması da imzalanır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu petrol anlaşmasının 24 Mart 1946 tarihinden sonra yedi ay içinde İran meclisine onaylanması için sunulması gerekiyordu Anlaşma sonrası gelişmelere bakmadan önce, sözkonusu anlaşma metninin ne olduğuna bakalım. Sözkonusu anlaşmanın metni şöyledir:

"Iran Başbakanı ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Tahran'daki elçisi arasındaki mektuplaşma 4 Nisan 1946

(12 Eylül 1947'de Moskova'da yayınlandı)

Sayın bay elçi!

Aramızdaki sözlü görüşmelerle ilgili olarak size şunları iletmekten onur duyuyorum Haşmetmeap İran Şahı, Kuzey İran'daki petrol kaynaklarında sondaj ve petrol çıkartmak amacıyla İran ve Sovyetler Birliği hükümetlerinin şu şartlara bağlı kalarak bir karma Sovyet-İran şirketi örgütlemesini onaylamaktadır:

1. Şirketin hisse senetlerinin yüzde 49'u faaliyetlerinin ilk yırmibeş yılında İran tarafına ve yüzde 51'i Sovyetler Birliği tarafına ait olacaktır. İkinci yırmibeş yıllık donemde, hisse senetlerinin % 50'si İran tarafına, % 50'si Sovyetler Birliği tarafına ait olacaktır

2 Firmanın elde ettiği kârlar, hisse senetlerinin toplamı oranında taraflara bölüştürülecektir.

3. Firmanın sondaj için başlangıçtaki yayılma alanının sınırları, bu yılın 24 Mart'ındaki görüşmemizde sizden aldığım harita üzerinde çizildiği biçimde olacaktır; bir tek istisna dışında, o da Batı Azarbaycan'ın bir bölümünu kapsayan bölümdür –Sovyetler Birliği, Türkiye ve İran'ın sınırlarının çatıştığı noktadan güneye , Rezaiye gölünün batısından Mıyandoab kentine kadar olan bölüm– 4 Nisan 1946'dakı haritada ek olarak belirtildiği gibi. Bununla beraber Iran hukümeti kendisini, yukarıda belirtilen hattın batısında kalan alanı ruhsatlı alan olarak yabancı firmalara ya da yabancılarla birlikte çalışan veya yabancı sermayeye sahip olan İran şirketlerine kıralamayacağına dair yükümlü kılar

4 İran tarafının sermayesini 3. maddede sözü geçen petrol kaynakları ve teknik düzenlemeler inşa edildikten sonra, petrol çıkarma işinde şirketin kullanacağı sondaj tesisleri oluşturacaktır. Sovyet tarafının sermayesine gelince, o sondaj ve petrol üretimi için her türlü yatırım, donatım ve işçilerın ve uzmanların ucretlerini kapsayacaktır.

5. Şirketin faaliyet dönemı 50 yıl olacaktır.

6. Şirketın faaliyet süresinin bitmesinden sonra İran hükümetı, Sovyet tarafının hisselerının karşılığını ödeme veya şirketin faaliyet süresini uzatma hakkına sahıptir

Sondaj çalışmalarının yapıldığı alanda, petrol kaynaklarında ve şirketin tüm kurumlarında güvenliğin sağlanması yalnızca İran güvenlik organları tarafından üstlenilecektir

Yukarıda adı geçen Sovyet-İran Petrol Şirketı'nin örgütlenmesi üzerine sonradan imzalanacak olan – ve bu mektubun içeriğine uygun olan– anlaşma, yeni seçilen Meclis yasama çalışmalarına başlar başlamaz onaylanmaya açılacaktır ve kesinlikle bu yılın 24 Mart'ı itibariyle 7 ayı aşmayacaktır.

(imza)

Ahmad Kavam Es-Saltaneh

Elçi Sadçikov aynı gün bir mektupla Kavam'ın mektubunu aldığını bildırdi ve Başbakanın İran hükümeti adına verdiği sözleri gözönünde tutarak, Sovyetler Birlığı'nin Kavam'ın mektubunda yazılan şartlar temelinde bir şirketin kurulmasını onayladığını açıkladı.

(Tägliche Rundschau, Berlin, 13 Eylül 1947, TASS ajansına göre)" (aktaran Fritz Steppat, Dünya Güçlerı Arasında İran, sayfa 66-67, Almanca)

Bu anlaşmayla ilgili bırkaç şeye dıkkat çekmek gerekirse, o da, en başta İran'ın emperyalistlerle yaptığı petrol anlaşmalarının hıçbırının, bu anlaşma gibi eşıtlıkçi olmadığıdır. Anlaşma, ıkı devletin ortak şirket kurması temelindekı ve tarafların sermayesine, hısse senetlerıne göre eşıt olarak kâr'dan pay aldıkları bir anlaşmadır. Böylesi bir anlaşma, sadece SSCB'nin değil, İran'ın da çıkarınadır. Bu, İran ıçın aynı zamanda İran'ın ekonomisinin –bu anlaşma bağlamında– bağımsızlığına da hizmet etmektedir.

Anlaşmanın altıncı maddesi ise 50 yıl sonra İran'ın tek başına şirketin sahibi olabilmesinin garantısini verirken; aynı zamanda, İngiliz ve ABD emperyalistlerinin İran'da petrol çıkardıkları alanlarda İran güvenlik güçlerının söz söyleme hakkı yokken, SSCB-İran anlaşmasında, sondajın yapıldığı alanda, petrol kaynaklarında ve şırketin tüm kurumlarında güvenliğin İran güvenlik güçlerince sağlanacağı kararlaştırılır.

Bu anlaşmanın içeriği, İran hakim sınıflarının antisovyet sıyasetine ve ABD ve İngiliz emperyalızmiyle birlikte hareket etmesıne rağmen, SSCB'nin yabancı ülkelerle ilişkilerde ne kadar eşitlıkçı sıyaset yürüttüğünü ortaya koymaktadır Sovyetler Birlığı için ılişkıler, egemenlik ve bağımlılık ılişkıleri değil, eşitlık ve bağımsızlık ilişkileridir

Bu anlaşmanın içeriği, tek başına ele alınsa bile, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nı savunma adına SSCB'ye eleştırı getirenlerin ne kadar yanlış siyaset yaptıkları, Kürt mıllıyetçiliği temelınde sorunlara yaklaştığı ortaya çıkmaktadır.

Bunun da ötesınde, Ikinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden, petrol anlaşmasının imzalanmasına kadarkı dönemde İran ve SSCB arasında yürütülen görüşmelerde –kamuoyuna yansıdığı ve bizim ulaşabıldığimız belgeler çerçevesinde–, Mehabad Kürt Cumhuriyeti bağlamında herhangi bır görüşmenin yapılmadığı, Mehabad bağlamında ne olumlu, ne de olumsuz birşeyin söylenmediğini tespit etmek gerekıyor.

Bu, tabii kı somut olarak İran'da bulunan Sovyet askeri birliklerının ve Sovyet yetkililerin bizzat kendilerinin doğrudan Kürtlerle ilişki içinde olmasını dıştalamaz. Sorunun özü, iki devletin temsilcılerinin görüşmelerında bu sorunun pazarlık sorunu olup olmadığıdır.

SSCB ile İran arasındakı görüşmelerde İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'nin durumu ele alınır ve bu sorunun Iran'ın iç sorunu olduğu, bunun karşılıklı görüşmelerle barışçıl bır biçımde ve demokratık hakların tanınması temelinde çözülmesi konusunda anlaşılır. Mehabad Kürt Cumhuriyeti, bellı anlamda Azerbaycan sorunu ile içiçe ele alınır. Azerbaycan'daki demokratik hakların elde edilmesi, aynı zamanda tüm İran çapında demokratikleşmenin gerçekleşeceği anlamına gelir. Böylesi bir durumda da Mehabad'da özerklik ve ulusal haklar sağlanmış olacaktır SSCB'nin Mehabad'ı Iran'a karşı koz olarak kullandığı eleştirisinin, sadece bir ıddia ve iftıra olduğu da açıkça ortaya çıkmaktadır

• • •

Bu noktalara dikkat çektıkten sonra, anlaşmanın imzalanması sonrasındaki gelişmeleri de kısaca aktarmak gerekıyor.

Her ne kadar anlaşma imzalandıysa da, gerek ABD ve İngiliz emperyalistlerı, gerekse de İran hakim sınıfları, özellıkle de ABD ve İngiliz emperyalistleriyle ışbirlığı içında olanlar bu anlaşmaya karşıydılar Anlaşmanın imzalanmasını engelleyemedıkleri noktada, anlaşmanın onaylanmasının engellenmesi için harekete geçerler. Sonuç olarak başarırlar da.

Anlaşmanın parlamentoya sunulması için, İran'da genel seçımlerın yapılması gerekmektedır. Gerek İran Azerbaycanı'ndaki gelişmeler, gerekse de anlaşmanın imzalandığı tarihte, hâlâ Kızıl Ordu askeri birlıklerının Iran'dan çekılmemış olması, İran merkezi hükümeti tarafından genel seçımlerın yapılamayacağının gerekçelerıdir. Böylece seçim ertelenir. Seçımın ertelenmesi; somut olarak petrol anlaşmasının 24 Mart 1946 tarihinden sonra 7 ay içinde onaylanması ıçin parlamentoya sunulmasını da gecıktırır.

9 Mayıs 1946'da Sovyet askeri birlikleri tamamen İran'dan çekilmıştır. Mayıs ayı sonuna kadar "İran soru-

nu" hâlâ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin gundemindedir. Bu sefer de Sovyet askeri birliklerinin gerçekten İran Azerbaycanı'ndan çekilip çekilmediğinin araştırılması için bir heyetin araştırma yapması vb sorunu gündeme getirilir. Kavam'ın Mayıs ayı sonuna doğru, Sovyet askeri birliklerinin tamamen geri çekildiğini açıklamasına kadar sorun gündemde tutulur.

İran-Azerbaycan arasındaki anlaşma 13 Haziran 1946'da imzalanır. Bu anlaşmadan once, 23 Nisan 1946'da İran Azerbaycanı Ulusal Hükümeti'yle Mehabad Kürt Cumhuriyeti arasında da anlaşma yapılmıştır.

ABD ve İngiliz emperyalistleri SSCB'nın petrol üretimini yükseltip uluslararası petrol pazarında, petrol tekellerince suni olarak yüksek tutulan petrol fiyatını düşürmesinden, kendi tekellerinin sarsılmasından korkarlar. Bunu engellemek için de birçok dalavereye başvururlar.

13 Haziran 1946'da İran-Azerbaycan anlaşması sonrasındaki gelişmeleri, "Büyük Sovyet Ansiklopedisi"nden aktaralım:

"Kavam Hükümeti, halk kitlelerini aldatmak için, hazine topraklarının köylülere dağıtılması, ilerici demokratik reformların gerçekleştirilmesi vs. üzerine sahtekârca bir deklarasyon yayınladı.

Aynı dönemde demokrat güçlere karşı bir saldırıya hazırlanan İran gericiliği ve onların efendileri, İngiliz ve Amerikan emperyalistleri, göçebe aşiretlerin hanlarını ve onların çetelerini silahla donatıyorlardı İngiliz Hükümeti, 1946 Temmuz'unda İran Körfezine savaş gemilerini gönderdi. Ağustos ayında, Basra'ya, İran sınırına kadar ilerleyen birçok İngiliz tümeni indirildi. Kavam, gerici güçlerin toparlanması için 1946 Haziran'ında, içinde gerici toprak sahiplerinin, memurların ve tüccarların birleştiği sözde İran "Demokrat" Partisi'ni kurdu. Bu gerici parti, Halk Partisi'ne, sendikalara ve köylü birliklerine karşı mücadele yürüttü. 14 Temmuz 1946'da, Anglo-İranian Oil Company (AİOC) şirketinde patlayan ve AİOC'nın İran'ın politik işlerine karışmasına karşı bir protesto eylemi oluşturan grev, silah zoruyla bastırıldı. Demokratik kamuoyunu aldatmak, zaman kazanmak ve Halk Partisi'nın elini bağlamak amacıyla Kavam, Halk Partisi'nin üç üyesini kısa bir zaman için (1946 Ekim'inin ortasına kadar) kabinesine aldı. Gericilik, konumunu sağlama aldıktan sonra, saldırıya geçti. 1946 Eylül'ünde Anglo-Amerikan gericileri ve Tahran hükümeti tarafından kışkırtılan Kaşkallı ve diğer Güney-İranlı hanların demokratik Azerbaycan'a ve Halk Partisi'ne karşı silahlı bir eylemi gerçekleşti

Şah ve Başbakan Kavam'ın emri üzerine, 10 Aralık 1946'da Azerbaycanlılar içinde bir kan banyosu gerçekleştirildikten sonra demokratik hareketi vahşice ezen İran askeri birlikleri İran Azerbaycanı'na yürütüldü. Bütün demokratik reformlar geriye alındı ve bir askeri ve polis terörü rejimi kuruldu. Binlerce Azerbaycanlı kurşuna dizildi ya da darağacına çekildi. Kürdistan'daki ulusal demokrat hareket de ezildi; Muhammed Qazi ve Kürtlerin diğer önderleri asıldılar Bunlara paralel olarak demokrat gazeteler yasaklandı ve Halk Partisi ile sendika komiteleri dağıtıldı. Tahran ve diğer kentlerde sayısızca demokratik kadro tutuklandı.

İran hükümetinin dış politikası, son derece keskin antisovyetik hatlara sahip bir karakter aldı. Anglo-Amerikan emperyalistlerinin emri ve Kavam'ın önerisiyle, 4 Nisan 1946 tarihli Sovyet-İran anlaşması, Meclis tarafından 22 Ekim 1947'de geçersiz olarak ilan edildi. Bundan önce 6 Ekim 1947'de Amerikan askeri danışmanlarının İran ordusu üzerinde artırılmış tek taraflı denetimleri üzerine bir İran-Amerikan askeri anlaşması imzalanmıştı. İran jandarması içinde Amerikalı danışman General Schwarzkopf, tam emir yetkisine sahipti Haziran 1947'de Waşington'da imzalanan, İran'a verilecek 25 milyon dolar değerindeki Amerikan askeri kredisine ilişkin İran-Amerikan anlaşması uyarınca İran ordusu ABD tarafından yeni silahlarla donatıldı." (Büyük Sovyet Ansiklopedisi, "Yeryüzünün Ülkeleri" dizisi, No 21, İran, sayfa 99-101, VEB Bibliyografi Enstitüsü Leipzig, 1955, Almanca)

İran-Azerbaycan anlaşmasından, 22 Ekim 1947'de Sovyet-İran ortak petrol şirketi anlaşmasının onaylanmayıp, iptal edilmesine kadar Iran'daki gelişmeler kaba hatlarıyla böyledir

Tüm bu gelişmeler de göstermektedir ki, İran Azerbaycanı Ulusal Hukümeti'nin yıkılmasının ve Azerbaycan'da binlerce insanın katledilmesinin sorumluları ve suçluları, İran hakım sınıflarıyla, ağababaları ABD ve İngiliz emperyalistleridir.

Bunlar, Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasının da sorumluları ve suçlularıdırlar. (Burada Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının iç nedenleri üzerinde durmuyoruz.) Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılışının esas sorumlusunun ve suçlusunun Sovyetler Birliği olduğunu savunanlar, niyetleri ne olursa olsun, ABD ve İngiliz emperyalistlerini ve Iran hakim sınıflarını temize çıkarmakta ve sonuç itibariyle de emperyalistlerin savunuculuğu konumunda konaklamaktadırlar.

SSCB-İran petrol anlaşması ve Kızıl Ordu'nun askeri birliklerinin Iran'dan geri çekilmesi bağlamında söylenmesi gereken şey, bu iki sorunun da Mehabad Kürt Cumhuriyeti'yle doğrudan bir bağının olmadığı ve SSCB'nın "kendi çıkarı" için Mehabad Kurt Cumhuriyeti'ni İran'a karşı kullanmadığı ve "kurban" etmediğidir.

SSCB'ye Mehabad Kurt Cumhuriyeti bağlamında eleştiri getirenlerin kaygısının merkezinde Kürt milliyetçiliği vardır. Mehabad bağlamında SSCB'ye eleştiri getirenler, tarihsel olguları da çarpıtmaktadır.

Fakat, enternasyonalizmden dem vurup, SSCB'ye *"Büyük Han Şovenizmi"* eleştirisi yöneltenler, Mehabad'ın Proleter Dünya Devrimi'nin çıkarları bağlamındaki önemini ortaya koymakla yükumlüdürler. Ya da, enternasyonalist olma görüntülerine son vermelidirler. Burjuva milliyetçilerinin, SSCB'yı enternasyonalizm adına eleştirme hakları yoktur.

Kasım 1998 ✗

Sovyetler Birliği'nde Kürtler sürgün edildi mi?

Sovyetler Birliği'nde, Rus olmayan halklara karşı sürgün politikalarının uygulandığı iddiası oteden beri hep canlı tutulmaktadır Güya, sosyalizm koşullarında halklara karşı baskı ve şiddet uygulandığı, yerlerinden göçettirildikleri ve zorla "yabancı" bölgelere, "uzak diyarlara" sürgüne gönderildikleri hikayeleri tumturaklı bir şekilde tekrarlanmaktadır.

Belgelere, olgulara dayanmadan sık sık Sovyetler Birliğin'de "Kürtler'ın sürgün edildiği" edebiyatının yapıldığı bir ortamda, gerçekleri ortaya koymak her komünistin, öncelikle de Kurdistanlı komünislerin görevidir.

Öncelikle, Kurtlerin "kitleler halinde sürgün" edildiklerini öne sürenlerin, belge ve kanıtlara dayanmadıkları bilinmesi gerekir. Kimi anı ve duyumlar, tahmin yürütmeler ve olasılıklardan hareket etme tavrı temelinde siyaset yapılmakta ve Sovyetler Birliği şahsında sosyalizme saldırılmaktadır.

Denebilir ki, "sürgünün de belgesi olur mu?" Ya da bazıları çıkıp, "ben canlı tanığıyım!" ısrarında bulunabilir. Hatta bunu söyleyenler vardır da. Tereddütsüz bir şekilde yanıtlamak gerekir ki, bu iki karşı çıkış ilk başta "akla" yatkın gibi gözükse de kesin bir biçimde bilimsellikten uzak bir yöntemdir. Tarih, herkesin kendi keyfine göre yazdığı ve psikolojik dayanaklarla tespitler yaptığı bir alan değildir. Bu tür bir yaklaşıma onay verenler en başta tarihin tersyüz edilmesine, yanı çarpıtılmasına onay vermekte ve böylece onu, işine geldiği gibi kullanmanın zeminini hazırlamaktadır.

Ele aldığımız konuda bütün tarih çarpıtıcıları işbirliği içindedirler. Ellerinde hiç bir somut kaynak olmadığı halde bir dizi iddia öne sürebilmektedirler Asla kaynağını belirtmedikleri halde dönüp dolaşıp "sürgün" nakaratına sarılmalarına yön veren temel kaynağın, burjuva milliyetçiliğinin ve burjuva ideolojisinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu sosyalizm karşıtlarının yaklaşımları, iddialarını kanıtlama derdi/kaygusu taşımadıkları için iftira batağında "çamur at izi kalır" yöntemine sarılmaktır Sözkonusu olan eğer sosyalizme saldırı ise bütün iftira ve karalamalar katlanarak devreye sokulur.

Kürt surgünü iddiasını ortaya atanların temel derdi Stalin şahsında Marksizm-Leninizm'e, komünizme saldırmaktır Modern revizyonizmin açtığı yoldan ilerleyen veya o çizgiden etkilenen herkes, başta Kruşçev olmak üzere bütun revizyonistlerin uydurduğu hikayeleri büyük bir ıştahla Stalin karşıtlığı kampanyasında kullandılar, kullanmaya devam ediyorlar. Ne diyordu anılarında iki yüzlü N. Kruşçev: *"Stalin'ın yanına çağrıldığımızda sürgüne mi, yoksa göreve mi gideceğimizi bilmiyorduk." (aktaran, Özgürlük Dünyası, Aralık 1997)*

SB'de Kürtlerin sürgüne uğratıldıklarını iddia eden pekçok Kürt politikacının ve araştırmacının da Nikita'dan ilham aldıklarını söylemek hiç de abartma sayılmaz! Yerleşim/yerleştirme gibi problemlerin ne kadar büyük bir sorun olarak sosyalizmin kuruluşunun önüne dikildiğinin kavranması halinde, şu "sürgün" hikayesinin bir iftira olduğu farkedilecektir.

Leninizm karşıtlığında yarışanlar eğer SB'de yerleşim bağlamında yapılanları hesaba katsalar, emekçi Kürtlerin ne kadar müreffeh bir yaşam planı içinde yerleştirildiklerini de göreceklerdir. Yerleşim sorununda zor kullanımının sorunu çözmek için tercih edilemeyeceği kesindir. Belli bir zaman dilimine mutlak ihtiyacın olduğu ve tam da bu bağıntıda ülkenin hemen her alandaki sosyalist inşaya bağlı olarak ancak bu problemin çözüleceği, Bolşevikler tarafından berrak bir şekilde ortaya kondu Bazılarının iddialarının aksine, Ekim Devrimi günlerinden başlamak üzere gerçekleşen yeni yerleşimlerde olanaklar ölçüsünde yerleşimcilere (şu ya da bu ulus-milliyet üyesine değil..) en iyi bir yaşam olanağı sunulmaya çalışıldı ve bu amaç için seferber olundu. Bu, ülkenin yeniden inşası için gerekliydi. Sovyet yurttaşlarının sağa-sola savrulmadıkları, "başlarının çaresine baksınlar" denmediği ve ayaza terkedilmedikleri gerçeği sürgün karalamasına rağmen yadsınamayacak bir gerçektir.

• • •

Sürgun iddiasının ayrıntılarına girmeden önce, Sovyetlerde Kürt emekçilerinin genel yaşamı hakkında birkaç noktaya işaret etmeye çalışalım. Sovyetlerde, Kürtlerin yerleşim problemlerinin çözümü bağlamında, bu sürecin içinde yeralan Ereb Şemo'nun gelişmeleri ayrıntılı bir şekilde ortaya koyduğunu oncelikle belirtmek gerekiyor O, birkaç eserinde Ekim Devrimi'nin göçebe Kürt halkını yeni bir yaşama imkanına kavuşturduğunu ve bunun emekçi Kürtlerin hayatında muazzam bir devrim olduğunu sayısız ornekle gayet anlaşılır ve somut bir biçimde aktarmaktadır. Belki de, Sovyet Kürtlerinin yaşamlarındaki olumlu değişiklikleri en detaylı ve olumlu yönde anlatan kişi E Şemo'dur. Yerleşim bağlamında, O'nun kayda değer bir olumsuzluktan bahsetmemesi ve emekçi Kurtlerin göçebe ve çoban gelene-

ğından kurtulması için bizzat kendisinin de içinde bulunduğu Bolşevik Partı fonksıyonerlerının Kürt yerleşimcileri arasında propaganda ve örgütleme faaliyetiyle onları gönüllülük temelinde kazanmaya çalıştığını özellikle vurgulamamız yerinde olacaktır.

E. Şemo'nun bu konuda yazdıkları elbette bir ölçude bizler ıçın bır referans olma özelliğine sahiptir. Fakat Sovyetlerdeki Kürtlerın yaşam koşulları konusunda gerçekleri ortaya koyan başka Sovyet Kürtleri de var. Bunlardan biri de Sovyet Ermenistan'da yaşayan L. Garıbyan'dır. Stêrka Bolşewik sayı 2'de tercüme edıp yayınladığımız mektubunda Garibyan şunları yazmaktadır

"Sovyet hükümeti, göçebe hayatı sürdüren Kürtlerin sefaletini yok etmek ıçin tüm şartları yarattı. Onlar şimdi, yerleşık bır yaşam sürdürüyorlar ve kollektıf çiftliklerde tarım ve hayvancılık yapıyorlar. Derme çatma kulübelerde değil, taştan yapılmış yenı ve güneşli evlerde yaşıyorlar. Kürt köylerinde artık kendi traktör sürücüleri, tarım araçları sürücüleri, şoförler, mekanıkçiler, demırciler, tesfiyeciler, ayakkabıcılar, bal üreticileri, halı dokumacıları ve dığer mesleklerden ustalar var. Buralarda okullar, kulupler, kreşler, hastahaneler, devlet ve kooperatif mağazaları inşa edildi. Bır dizi köyden bölge merkezlerine ve Ermenistan'ın başkentine düzenli olarak otobüsle ulaşım imkanı var.

Sovyet-Ermenistan'da Kürt halkı, yüzyılları bulan tarıhında ılk defa kendı yazısını ve edebiyatını yaratma imkanına sahip oldu. Kürt alfabesinin yaratılmasından bu yana geçen 20 yılda, Ermenistan'da Kürtçe 200 cıvarında kitap yayımlandı; bunların arasında Kürt yazarlarının ve şairlerının eserleri de mevcuttur." (SB sayı 2, sayfa 27)

Bu satırlarda dile getirilen gerçekler 1949 yılına, henüz modern revizyonızmin iktidara gelmediği döneme aittir. Ve bu gerçekler, Sovyetlerdekı Kürtlerın sosyalizm şartlarındakı yaşamlarını ortaya koymaktadır. Bu alıntıda dile getırılen gerçekler, Sovyetler Bırlığı'ne saldırmak için öne sürülen Kürtlerın "sürgün" edıldığı ıftıra ve iddıaları çürütmeye yeterlidir.

Kuzey Kürdistan'dan Sovyetlere göçeden Kürtlerin yerleşme problemlerının çözümünde varolan zorlukların aşılması yönündekı çabaların doğal olarak birkaç kez yer değıştirilmesine neden olduğu da görülmüştür. Qanatê Kurdo şahsında bunu orneklemek mumkün Sovyetler Bırlığı'ne goç eden Q Kurdo'nun aılesi, önce Ermenistan'a ve sonra da Gürcistan'a (Tıflıs'e) yerleştirilırler. Verimlı bir Kurt dılbilımcisi olmayı tamamen sosyalızmin başarılı kuruluş çalışmalarına borçlu olan bu yazarın, "ordan oraya sürgun edildıler" türünden bır demagojiye alet edılmesi kabul görebılır mı? 1928 yılında Lenıngrad'a okumaya gönderilen genç Q Kurdo'nun "ülkesinden koparıldığı" ıddıa edilebılır mı? (Ki, zaten Sovyetler Birlığı'ne göç etmeleriyle bırlikte, kendıleri "ülkelerini" terketmiş durumdadırlar) Sorunlara objektıf yaklaşanlar tabıı ki, bu tür ıddıalara, ıftiralara yer vermez. Ancak sosyalızmın düşmanlarından başka türlüsü de beklenemez. Bunlar sosyalizme saldırma ateşi içinde, Kabil (Afganistan) çevresinde Kürtçe konuşanların bile "Sovyet sürgünü" olduklarını soylerlerse hıç şaşmamak gerekır!

Sovyet Kürtleri arasında yerleşım sorunlarının derınleşmesini arzulayanlar da vardı. Göçebe hayattan çıkar sağlayan ve çobanlığın devamında kendı egemenliğini korumaya yeltenen zengın Kürt takımının sosyalıst iktidarın girışımlerını sabote etmek için canla başla çalıştığını da kaydedelim. Burada varmamız gereken sonuç şudur: Uzunca bir zaman sosyalıst ıktıdarın yenıden yerleşım polıtikasını kabul etmemede ısrar edenler ve sosyalizmın kuruluşunu baltalamaya çalışan Kürt ulusal azınlığına mensup zenginler sınıfının uyelerinin dığer ulus ve mıllıyetlerdeki benzerlerı gıbı ortak bır akibete, yanı sınıf mücadelesinin değışık kategorilerdeki uygulamalarına maruz kalmaları gayet anlaşılırdır. Kollektifleştirme hareketı sırasında ve kulaklara karşı savaşım yıllarında Kürt zengınlerıne karşı da savaş yürütülmesi anlaşılır ve doğru bırşeydir. Sözkonusu olan, Sovyetlerde sömurücü sınıflara karşı mücadeledir, yani sınıf mücadelesinin sürdürülmesıdır.

Bazı Kürtlerın başka bölgelere götürülerek yenıden yerleştirilmesinin, "sürgün edildıler" türünden psıkolojik demagojilere alet edilmesi ise tam bir çarpıtmadır. Böylesi ayakbağı odakların varlığına sonuna kadar katlanılamayacağı, sosyalizm hakkında az çok bılgısi olan herkes için oldukça nettır Önemli olanı, yapılanların şu ya da bu ulusu ya da ulusal azınlığı temel alarak yapılmadığının kavranmasıdır.

Kurt azınlığının dağıtıldığı, sağa-sola serpıştirildiği vb. ıddıasına gelince "Dağıtıldılar" yorumunu yapanların, Kürt mıllıyetinin belli bir alanda toplanmasını arzulamaları ölçüsünde yalnızca problem çıkarmak için bu iddıaya sarıldıklarını öncelikle belirtmek lazım. Türkmenistan'dakı bırkaç bın Kürdun yaşamları somutunda spekulasyonların gerçeği yansıtmadığını rahatlıkla tespit edebilmek mümkun. "Aktüel olan bölgede Kürtlerin dağılımı rastgele değildir Tumü Fars ulkesınden gelen göçmenlerden oluşuyor " (Berhem). Bu detay bile tek başına emekçi Kurtlerin özenle yerleştirildiğini –ki bunların göçmen olduğu da bilınçte tutulmalıdır– kanıtlar.

SB'de yerleşim ve yeni yaşama geçme noktasında Kürtler üzerine araştırmalarıyla tanınan bazı yazarlar, göçebe ve dağınık durumdaki Kürt toplumunun sosyalıst ülkede ne şekılde yerleştirildiğini somut olarak ortaya koymaktadır.

Bu araştırmaların bırında şöyle denıyor:

"İkı dunya savaşı arasında göçebe Kürt aşıretlerını yerleşık düzene geçırmek üzere çeşitlı çalışmalar yapılmıştır. Ancak gerek Türkıye'de, gerekse İran'da, Mustafa Kemal ve Şah Rıza Pehlevı döneminde uygulanan yontemler Kürtler tarafından memnuniyetle karşılanmamıştır Sovyetler Birliği'nde ise durum daha değişiktir. R. J. M. Goold-Adams, Ruslar'ın bu konuda diğer Ortadoğu ulkelerine nazaran daha başarılı olduklarını söyler. 'Sovyetler Birliği'nde, bu soruna askerı ve siyasi olduğu kadar, ekonomık bır sorun olarak da yaklaşılmıştır. (...) Göçebelere toprak ve su verilmiş, topraktan aldıkları ürünü artırmaları ıçın tarım uzmanları kendilerine yardım etmiştir.' Göçebeleri, yerleşık duzene geçırmek için kaba kuvvete başvurulmamış ve Caff örneğinde ol-

duğu gibi bu geçiş adım adım uygulanmıştır." (Kürtler ve Kürdistan, V. Minorsky-Th. Bois-D. N. Mac Kenzie, Doz Basım-Yayın, sf. 173)

Sovyet ıktidarından yana olmayan bazı Kürtlerın sosyalizmin anavatanını terketmesi biçiminde göçü tercih eder maddı bır zeminın varlığından bahsedebılırız. Bu bağlamda Lazarev şöyle diyor:

"Aynı dönemde Britanya emperyalizminin top malzemesı olarak Horasan'daki Kürtler'i kullanma projesi ortaya çıktı. Britanya askerı misyonunun Türkistan'daki başkanı olan ve Batı Hazar'da bölgesel karşı devrimın yanında yer alan General U. Mallesçonç, Horasan'a Bolşevikler'in saldırısı sırasında da 300 Kürdü 'İyi bir materyal' olarak tutmayı önermişti Fakat bu planın kral yardımcısı tarafından Kürtler'in güvenilir olmadığı nedeniyle geri çevrildiği oldukça açıktır." (M. S. Lazarev, Emperyalizm ve Kürt Sorunu (1917-1923), Özge Yayınları, sf. 48)

Karşı devrime alet olma ihtimalinin çok güçlü verilerinin sözkonusu olduğu bir anda, Sovyetlerın de bırtakım tedbirler geliştirmeleri neden yanlış olsun? Ekim Devrimi'ne karşı savaşmış bazı Kürtlerin bulunduğu, emperyalist devletlerle ilişki içinde olan Kürtlerin sosyalizme, Sovyet devletine karşı düşmanca emeller peşinde olduğu bir durumda, çok doğaldırkı ilgılı Sovyet devlet yönetıcıleri de bu olguları hesaba katarak hareket etmek zorundaydılar.

• • •

Sovyetler Birligi'nde Kürtlerın "sürgün" edildığı bağlamında bazı çevrelerin, yazarların gelişmeleri nasıl aktardıklarına ve ne tür değerlendirmeler yaptıklarına kısaca bakmaya çalışalım. Çok çarpıcı olması bakımından önce en bayağısından başlayalım:

"Ermenistan ve Gürcistan Sovyetleri hariç, Kürt ulusu bu devletlerin sınırları içerisinde, değişik ölçü ve biçimlerde, (..) ırkçılık ve ayrımcılıktan, askeri ve polisiye baskılardan, nüfusun zorla göç ettirilmesinden acı çekmektedir." (Stockholm Konferansı, sf. 185)

Alıntıda dikkat çeken nokta, önce Kürtler ulus olarak gösterılerek gerçek durum çarpıtılıyor. Ardından da, Ermenıstan ve Gürcistan'da Kürtlerın baskı altına alınmadığı teslim edılerek, Sovyetler Birliği'nde aynı konuda ikili tavır varmış gibi, diğer bölgelerde Kürtlerin baskı altına alındığı savunulmaktadır. Böylece de, Sovyetler Birliği'ne saldırmaktadırlar. SB'deki Kürt nüfusun değişık yazar ve araştırmacılar tarafından farklı yansıtıldığına değinmiştik. Sovyet Kürtlerinin nüfusunu yeniden özetle hatırlamakta yarar var.

Stockholm Kürt Konferansı'nda C. Heyderi'nin verdiği grafiktekı rakamlara bakılacak olursa, Kürtlerin hızla nüfus bazında bır azalma sürecine girdikleri sonucu çıkıyor 1921'de Azerbaycan'da 33.780 olan Kürt nüfusu 1926'da 41 000'e çıkıyor ve fakat 1939'da ise 6000'e kadar iniyor .

Bu arada öncekı sayımlarda varlıklarına işaret edılmeyen Kürtler, 1926 sayımlarında Gürcistan'da 10.000 ve Ermenistan'da ıse 15.200 olarak verilmektedir. 1939 sayımından önce Türkmenistan'dakı durumları hakkında hiç bir rakam verılmeyen Kürtler bu tarihtekı nüfus sayımında 24.000 şeklınde gösteriliyor. Kazakistan, Özbekistan, Kırgısiztan, Kras ve Ukrayna'da ıse ele aldığımız dönem ıçındekı nüfus sayımlarında yerleşimlerine rastlayamıyoruz.

Bu tablodan herkes farklı yorum, değerlendirme ve sonuçlara ulaşabilir. Yalnızca bu verıden hareketle "nüfusun kırıldığı" sonucuna varmak ıçın acele eden millıyetçılerin tek yanlı ve önyargılı hareket edişleri bu noktada da ortaya çıkıyor. Fakat bazı başka verilerin de bulunduğu ve muhakkak bir karşılaştırmanın yapılması gerektiği millıyetçilerin umurunda değil.

Büyük Sovyet Ansiklopedısi'nde ise Kürt nüfusun oranı bakımında farklı bir bilgiyle karşılaşıyoruz. Sovyet Ansıklopedisi'ndeki dökümün, Kürtlerin nüfusu açısından gerçeğe daha yakın olduğu görülmektedır. 17 Ocak 1939'daki rakamlara göre Sovyetlerdeki Kürtlerin toplam nüfusu 45900'dür. Bu, SB sınırları ıçındeki toplam nüfus içinde % 0.03 düzeyınde bir oran anlamına geliyor.

Kafkasya özgülünde Ermenıstan ve Gürcistan baz alınarak hazırlanan iki ayrı tablodakı bılgıler de Kafkas Kürtlerının nüfus açısındaki durumunu ortaya koymaktadır ve Sovyet Ansiklopedisi'nden aktardığımız veriye yakınlık göstermektedır

• • •

Kürtlerin ve özelde Kürt aydınlarının sürgün edıldiklerine dair propagandanın önde gidenleri arasında modern revizyonizmın okulundan geçmiş kımi Kürt yazarçizerlerının bulunduğunu biliyoruz. Büyük çoğunluğunun belge ve olgulara dayanmaksızın "sürgün" temasını ılerı sürmelerinde ulusalcı bakış açısıyla hareket etmeleri belirleyici bir rol oynamaktadır. Burada ideolojik tercihlerın çok önemlı oluşuna dikkat çekmek yerinde olacaktır Leninizmin yön verdiği proletarya diktatörlüğü devletının bir dizi alandakı uygulamalarını tasvip etmeyen ve onu karşılarına alanların, iş "kendi" ulus ya da ulusal azınlıkları somutuna gelince daha da pervasızlaştıkları görülür. Sosyalist ıktıdarın ve Bolşevık Parti'nin polıtıkalarını hayata geçırırken çok doğal bir şekilde önündeki engellerle mücadele etme zorunluluğu, tüm burjuvazı için olduğu gibi mılliyetçiler tarafından da kabul görmez. Nitekım „sürgün", aydınların asıldığı-kesildiği vb. hıkayeleri hep burdan çıkıyor. Ve fakat sürece, olan bıtenlere gerçekçi yaklaşıldığında, bizzat "sürgün" bağlamında da Sovyet iktidarının tavrının çok öğretici olduğu rahatlıkla farkedilecektir.

Tam da Sovyet toplumunun her alanda gıderek daha fazla gelıştırılmeye çalışıldığı bır dönemde, ıktidar organlarında, yerel kurum ve kuruluşlarda, partide yapılan düzenlemelerde vb. isabetli olmayan birtakım olumsuzlukların asla ve haşa hiçbir Kürt azınlık mensubunu kapsamadığını ılerı süren yok.

Kendine Kürt aydını diyen bir dizı insan somut olarak kımi Kürt aydınlarına karşı takınılan tavırlarda ızlenen yöntemı; eleştiri-özeleştırı sürecini, karar verme ve bu kararı emekçilerin doğrudan katılımı ve ınısıyatıfiyle değiştirme mekanızmasının ışledığını gormezden gelmektedırler. Kürt aydınlarının çektikleri "çıle"ler demagojisi noktasında Heciyê Cındi somutunda yaşananlar bu ıd-

dıaları öne sürenleri yalanlamaktadır.

Heciyê Cındi somutunda haftalık Hêvi gazetesinde Prof. Şekroyê Xudo'nun yazdığı Kürtçe makalede, gelişmeler aktarılmasına ve yazarın kişilığı hakkında detaylı bilgi verilmesine rağmen, yazıyı kaleme alanın özellikle Stalin "dönemı"ndeki sosyalizm uygulamalarına sosyalist olmayan bir kimlikle yaklaşması netıcesınde sosyalıst ıktıdara karşı oldukça haksız ve ağır ıthamlar ileri sürülmektedır.

Sovyet iktidarının yetiştirdiği bır Kürt aydını olan Heciyê Cındi somutunda, 1930'ların sonunda gündeme gelen şudur: H Cındi, milliyetçilerle ve kimi karşı devrimcı bireylerle ılışki içınde bulunduğu gerekçesiyle 18 Mart 1937 tarihinde "Sovyet karşıtlığı" iddiasıyla tutuklanır. Hakkında yapılan soruşturma ertesinde serbest bırakılır ve akabınde onurlu bir Sovyet yurttaşı olarak gorevinin başına döner

Herşeyden önce, yenıden düzeltme harekatı sırasında dığer ulus ve milliyetlere mensup unsurların olduğu gıbi, bu kampanyanın içine Kürt ulusal azınlığına mensup kişilerin de katılması yanlış değildır. Ayrıca bu kampanya ulusal temelde değil –kı, Sovyetlerde baştan sona, çok doğru bir şekılde ulus vb. temelinde hareket edilmedi–, tamamen sınıf mücadelesi perspektifi temelinde sürdürülmekteydi.

Sınıf mücadelesi bazı canların yanmasına yol açacaktır elbette. Demokrasicilik oynayanların proletarya diktatörlüğünün düşmanlarına karşı alabildiğince sert uygulamalarını kavramalarını beklemek zaten abestir. Ve bu uygulamalar proleter sınıf perspektıfinden ele alınmadığı ıçın, karşı çıkanların bugünkü yegane kozu "Kürde zulüm", "Volga Almanına sürgün", "Mısket Türküne mezalim" vb. türünden milliyetçilik penceresinden bakarak sonuçlar çıkarma tutumudur

Sosyalizmın kuruluşu ve Kürt emekçiler arasında aydınlanma faalıyetinin yaygınlaşmasında büyuk emekleri geçmiş bu Kürt aydınına karşı ilk başta takınılan tutum, kısa süre sonra ısabetli olmadığı sonucuna varılarak terkedılmiştir H. Cındı'nin 1930'ların sonlarına doğru gerçekleşen temizlik kampanyası çerçevesinde tutuklandıktan kısa sure sonra suçsuz bulunarak serbest bırakılması, O'nun çalışmalarını olumsuz yönde etkilememiş, aksine Sovyet iktidarına, sosyalızmın kuruluşuna ve emekçi Kürtlere hızmetlere devam etmıştir

O'nun İkıncı Dünya Savaşı'nın ateşi içinde Kürtler için Latin harfleriyle "Elifba" hazırlığında gösterdiği çaba ve bunu 1946'da sonuçlandırması örnek gösterilebılır. Sonraki yıllarda Kürtçe üzerine faaliyetlerını sürdürmesı ve "Rıya Teze" çalışmalarına katılması, H. Cındı'nın ele aldığımız tarihler arasındakı dönemde sosyalizm için çalışan bır emekçi aydın olduğunu kanıtlar Günümuzün Kürt milliyetçilerının bu olaya yaklaşırken olaya ulusal pencereden bakmaları sebebıyle, kuru bır "surgün" ve "terör" demagojısınden öte, çıkaracakları bır sonuç olamaz, olmuyor da. Kanıtlayamadıkları yerde en azında sosyalızm hakkında kuşku yayma tutumuna gırmek, gıderek bir alışkanlık halıne gelmış bulunuyor

Perwer Bengi'nın Özgür Polıtika gazetesinde Wezîrê Nadirî hakkında yazarken yaptığı bir-iki belirleme bahsettiğimız kuşku yayma tavrına barız bır örnektır. Bu emekçi Kürt aydını SB'de sosyalizm için değışik bır dizi çalışmanın içinde yer alır Genç yaşta öldürülür. Kimin, nıçın öldürdüğü bilınmıyor. Öldürüldüğü tarih, İkıncı Dünya Savaşı'nın bıttığı ve Nadirî'nın de yakından ilgilendiği, gıdıp-geldiği Mehabad Kürt Cumhuriyeti'nin yıkıldığı bir döneme denk düşer. P. Bengı, ıhtımalleri sayar ve bütün dikkatleri Sovyetler üzerınde toplayarak, SB'nın Kürt polıtıkasının sorgulanması gerektığı sonucuna varır! W. Nadiri'nin öldürülmesi bağlamında iddıa edilenler şöyle:

"Nadirî'yi kim ve nıçın öldürdü? Sorusunun cevabını bulmak ıçın şu soruları yanıtlamak gerekir, Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin kurulmasında Sovyetler Bırlığı'nin Kürtler üzerindekı polıtikalarını bilıyorlar mıydı? Bu polıtıkada onların rolu neydi? Tüm soruların yanıtları KGB'nin ve Rusya'nın askeri arşivlerınde kilitli odalarda saklanmaktadır. Kürt tarihçiler, ne zaman zahmete katlanıp bu arşivlerdeki belgeleri inceleyecekler?" (Özgür Polıtıka, 15 Ekim 1997)

Ozetle; maddı bir delil bulamayınca şüphe yayılıyor! Bu yöntem, bılımsel anlamda ışe yaramasa da günü kurtarmak için ulusalcılar açısından bulunmaz değerdedir!

K. N. Kadır öylesine bır rahatlıkla Kürt sürgününden bahsediyor ki, insanın yüreğini parçalıyor! Çarlık dönemınde ya da sömurgeci barbarların yaptıklarını Sovyetlerın yaptıklarının yanında devede kulak sanırsınız. Sohbet havasındakı derin (!) tahlılcılerın ıddıalarından bir kaç kelime:

"Özellikle Azerbaycan Komünist Partisinın genel sekreterı Bamırof Eflak ve Kemalistler gibi enfal etti." (Newroz Ateşi, Sayı 10, sf. 21)

Işı "enfal" boyutunda ele alanların yarattıkları büyülü atmosfer ıçınde bazılarının "muhakkak bir şeyler bılıyorlar da bu kadar iddialı konuşuyorlar" şeklinde bir kuşkuya kapılmaları mümkündür Ancak maddı verilerle hareket edıldığinde Sovyet ıktıdarı hakkında Kürtler bağlamındakı yaklaşımı şüphe ile izlemenın hıç te haklı bır yanının olmadığı rahatlıkla görülecektir.

Bu noktada, bir bağıntıda şu meşhur Kürtlerin "sürgünü, eritilmesi" vb. suçlamalarının –en azından Azerbaycan somutunda– muhatabının Sovyet ıktıdarı olmaması gerektiğini (satır aralarına gızlese de) belirten Mehmet Aktaş'ın yazdıklarına bakalım. Azerbaycan Kürtleri adlı makalesinin bir yerinde şunları yazıyor:

"Sovyet dönemı boyunca Kürtler, kendilerini en rahat Ermenıstan'da ıfade etme ımkanı buldu Azerbaycan'da ise Kürt toplumu, tam anlamıyla bir asimılasyon polıtikasıyla yüz yüze geldı. Baku'de yaşayan tanınmış Kürt şairi Şamil Eskerov 'Bu tarıhın günahı, Azerbaycan devletının değıl. Bız Şah İsmaıl döneminde, Diyarbakır'dan geldik. Uzun zamandır Kürdistan'dan uzak kaldık' dıyor Bana kalırsa uzaklıktan çok en önemli etken din Azerılerle "İslam" ortak paydasını paylaşan Kürtler, onlara kız alıp verdi Azeri toplumuyla rahat kaynaştı. (...) Asimılasyonun bir önemli nedeni de kuşkusuz Kürtlerın Azerbaycan sınırları ıçınde dağınık yaşamasıydı. (...) Ancak bunların yanında tarihsel bır gerçek daha

var. Sovyet döneminde Moskova'ya rağmen, Azerbaycan Komünist Partisi Kürtlere yönelik bir "eritme" politikasını benimsedi." (Özgür Politika, 31. 08. 1998)

Milliyetçiliğin etkisinde hareket edenlerin geride kalan tarih kesitleri hakkında objektif davranmalarının hayli güç olduğu gerçeği anımsandığında, yukarıdaki aktarma da yazarın şahsında bu tek yanlılığı açığa vuruyor. Soruna milliyetçi temelde bakıldığında haliyle sınıf perspektifi bir kenara bırakılmaktadır Böyle olunca başka bazı Kürt araştırmacılar gibi ulusun ya da milliyetin üstünlükleri ve zaafları temel ekseninden dışarı çıkması mümkün olamıyor. Hayal gücünün sınırlarını zorlayarak sonuçlara ulaşan burjuva yazarlar gibi, M. Aktaş da alabildiğince zorlama tespitler yapmaktadır Güya asimilasyon mütemadiyen uygulanıyormuş da, bunu uygulayanlar kendi inisiyatifleriyle daha pervasızca davranıyorlarmış. Bu temelde soruna yaklaşan birinin nihayetinde zahmete katlanıp geçerken "tarihsel" bir ayrıma ihtiyaç duyarak "Moskova'ya rağmen" saptamasında bulunması elbette iyidir. Ancak, bu saptama onu sosyalizmin, proletarya diktatörlüğünün Kürt emekçileri için yararlı olduğu sonucuna götürmüyor. Yazar, sosyalizmde emekçi Kürtlerin asimilasyona uğratıldıklarını "kanıtlama" kararı vermiş olduğundan, dönüp-dolaşıp aynı noktaya çıkmaktadır. Ancak herhangi bir kanıt ileri sürmediğinden inandırıcı olamıyor.

Sovyet Kürtlerinden profesör Nadir Nadirov da bu konuda hayli iddialı bir şekilde Kürtlerin "sürgün" edildikleri, asimilasyona uğratıldıkları türünden iddialar ortaya atmaktadır.

Yazdıklarına bakalım:

"Ne var ki, Sovyet Kürtleri, 1937-1944 yılları arasında tarihlerinin en kötü dönemlerini yaşadılar. Bu dönemde, Kafkasya Kürtlerinin bir kısmı Orta Asya'ya, özellikle de Kazakistan Cumhuriyeti'ne sürüldüler Sürgün edilenler bir yerde toplanma hakkına sahip değildiler. Her aile ayrı bir köye yerleştirildi. Ben de bu sürgünlerden biriydim. Babam 1936'da ölmüştü. Annem 9 çocuğuna tek başına bakmak zorundaydı. 1937 yılında, bir gece, Azerbeycan'ın Nahçıvan bölgesindeki köyümüz Gıgaç'a geldiler Kapımızı çaldılar ve hemen hazırlanmamızı emrettiler. Verdikleri tek açıklama şuydu: "yarın sürgün edileceksiniz". (...) 45 gün sonra, bilmediğimiz bir ovada bizi indirdiler. Hükümet görevlilerine göre, bu mıntıkanın adı Gaçga-Bulag'dı Kazakıstan'ın Canbul bölgesinde bulunmaktaydı. Bize, artık burada yaşayacağımızı söylediler." (Paris Kürt Konferansı, sf. 86-87)

Çok kısaca anı/anlatı niteliğinde anlatılanlara değinmek gerekirse şunlar söylenebilir:

Yazara göre, Stalin "dönemi" Kürtler için çile doludur! Bu beylik saptamanın ne denli iftira olduğu bütün yazı içerisinde yeterince kanıtlandığından yeniden uğraşmaya değmez

Bahsettiği tarihler arasında Sovyetler Birliği'nde iç ve dış saldırıların yoğunlaştığı, keskin sınıf mücadelesinin yürüdüğü ve emperyalistlerle savaşın yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde koşulların kötü olması, yalnızca Kürtlere özgü bir durum değildir, yazar bu durumu atlayarak, sanki sadece Kürtlere yönelik bir tavır takınıldığı için kötü bir dönemmiş gibi anlatıyor. Tarih çarpıtıcılığının bir örneğini de Nadirov sergiliyor? Bu tarih çarpıtıcısına göre; bu tarihten önce ve sonra Kürtlerin hayatlarında "en kötü donemler" yaşanmamış??! Sınıf mücadelesinin tozu-dumanı içinde parıldayana yonelmeyen ve eskiyi sahiplenen herkes gibi yazar da sosyalist temeldeki yenilikleri ve ilerlemeyi bir bütün "kotü dönem" olarak lanse ediyor. "Bir kısım Kürt" vurgusundan da anlaşılıyorki Kürtlerin ulusal azınlık olarak herhangi bir yere sürülmeleri sözkonusu değildir. Aslında bu üç kelime bütün Kürt milliyetçilerinin hararetle sarıldığı "ulusal azınlık olarak Kürtler sürgün edildi" tezinin çürütülmesi için yeterlidir. Bazılarının neden sürüldükleri yazar tarafından olumlu-olumsuz gerekçelendirilmemektedir. Neden? Şu bilinmelidir ki; Sovyet iktidarı, yaptığı her şeyin gerekçesini/nedenini açıklamak gibi alenıyet prensibine sadakat gösteren bir devlettir ve H. Cındı örneğinde olduğu gibi yaptıklarını gizlememektedir.

Şu meşhur "bir yerde toplanmadılar" sızlanması milliyetçiliğin en tipik dışavurumu olarak hep karşımıza çıkarılmaktadır. Bu "şikayet" hâlâ kanıtlanmamıştır. Kaldı ki, milliyetçiler bilinçli olarak bu yolu tercih etmektedir. Artık şu kavranmalıdır; sosyalızmın inşasının ilerlediği bir toprakta düne ait olan *«benim ulusum, milliyetim, ailem, köyüm, akrabam vs.»* devri yavaş yavaş kapanmak zorundadır. İnsanların kendilerini dar kalıplara yerleştirme istek ve davranışları bilinçli bir eğitimle gönüllü bir şekilde toplumsallaştırılarak ve giderek sosyalist bir içerik kazandırılarak sosyalist yurttaş olarak hazırlama doğrultusunda geliştirilmektedir. Bu anlamda önemli olan insanın bütün ihtiyaçlarının karşılanmasıdır; ki, bu, imkanlar oranında yapılmıştır.

Gozlerini sosyalızmin toprağında açmış birinin "Annem 9 çocuğuna tek başına bakmak zorundaydı." cümlesini telaffuz etmesi karşısında insan neyi söyleyeceğini bilmiyor. Herhalde duygu sömürüsüyle kendini acındırmaya çalışıyor, ancak şahsında yakaladığı kariyer hatırlanınca bu çabasının da boşa gittiği ortaya çıkmış oluyor.

Milliyetçilik ve ulusal kültürcü yaklaşım doğal olarak sosyalizm pratiğini sındırememektedir "Sürgün" vb. çarpıtmaların yaygınlaşmasında son yılların ulusçuluk eğilimlerinin hızla tırmanışa geçmesi ile doğrudan ilintilidir. Eğer yarın öbür gün "Zazacılık" yaptıklarını söyleyenler de Sovyetlerin, Lenin ve Stalin'in "Zaza düşmanı" olduklarını söylerlerse hiç şaşmamak gerekir. Bunun için tarihin çarpıtılmasının ardından kendilerine verilmiş malzeme hazırdır. 1986 Mayıs'ında HÊVÎ dergisinde Qanatê Kurdo'nun bir mektubuna dayanarak, böyleleri de "mezalim" kampanyasına iştirak edebilirler.

Q Kurdo, nüfus azalması, kaybı ve bunun ılgınçliği üzerine durarak sosyalist geçmişi karalamaya, en azından o dönem hakkında kuşku yaymaya çalışıyor. Mektupta yazılanlar şöyledir

"Heval û hevkarê delal, Sala 1939 min ev qisên jêrîn ji zarê du xortên Zaza nivîsîne. Wî wextî Zaza li perê (qeraxê) Batûmê, li aliyê roavaye, du kîlometir nêzîkî Batûmê li gundekî de dijîn, wî wextî ji wan re digotin Gundê Kurdên Zaza, qasî 25 mal di wî gundî hebûn.

Nihe dibêjin, ew gund bûye pareke bajarê Batûmê, li şûna wî xanmanê 6-7 qatî çêkirine, zaza belav bûne. Hinek ji wan çûne ketine nav gundên Acaran, Gurcan, hinek jî li Batûmê de mane, ketine ser xebata li nav şeher. Niha ez haj wan nînim, çi hatiye serê wan, bi çi îş û karî ve mijûl in, kes tiştekî nizan e, li nav 46 salan de gelek tişt hatîye guhastinê(.)

Lenîngrad, 23. 04. 1985 Qanatê Kurdo" (HÊVÎ Kovara Çandîya Gıştî, Hejmar 5, Gulan 1986, sf. 85)

Bunun Türkçesi ise yaklaşık olarak şöyledir:

"Sevgili yoldaşlar ve dostlar, aşağıya aldığım konuşma 1939 yılında iki Zaza gencinin yazdıklarıdır. O tarihte Zazalar Batum civarının doğu yakasında, Batum'a iki kilometre yakın bir köyde yaşamaktaydılar. O zamanlar bunlara Zaza Kürtlerinin Köyü deniyordu. Bu köyde 25 kadar aile vardı. Şimdi, bu köyün Batum'un bir parçası olduğu söyleniyor, bu köyün yerine 6-7 katlı binalar yapılmış, Zazalar dağılmış deniyor. Bunlardan bazıları Acarların, Gürcülerin köylerine yerleşmiş, bir kısmı Batum'da kalmış, şehirdeki yaşamın içine dahil olmuşlar. Şu anda ben farkında değilim, bunların başına neyin geldiği, hangi işle uğraştıkları, kimse bir şey bilmiyor, 46 yıl içinde epey şey değişmiş..."

Sovyetlerde doğup büyümüşler de dahil, şu meşhur sürgün hikayesi sözkonusu olunca neredeyse Elegöz vadisinde kaybolan Kürtlere ait her keçinin sorumlusu da sosyalizm ve Stalin olmaktadır!!

• • •

İkinci Dünya Savaşı yıllarında halkların sürgüne gönderildiği tezi her defasında tekrarlanır. Sözkonusu döneme ilişkin Amerikalıların da sürgün hikayesini öne sürerler. Y.Küçük'ün aktarımıyla söylenilenler şunlardır:

"SSCB'deki Kürtlerin çoğunluğu Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan cumhuriyetlerinde yaşarlar. 1944'te Türkiye'ye karşı bir Sovyet askeri harekatı beklentisi nedeniyle Gürcistan-Türkiye sınır bölgelerindeki hatırı sayılır bir Kürt azınlığı ile bazı Gürcü Müslümanlar ve Türkiye sınırındaki bir miktar Ermeni Sovyet Orta Asyası'na nakledilmişlerdir " (Yalçın Küçük, Kürtler Üzerine Tezler, sf. 384)

İş yarışa bindiğinden her biri değışık gerekçe ve değerlendirmelerle sürgün edebiyatını tekrarlamaktadır. Bunlara gore kanıt, belge falan zaten önemli olmadığından ve okuyucu da fazlaca önemsenmediğinden sonuç koymak kolaylaşıyor. Konunun uzmanı olmuş veya olmamış farketmez, mesele Stalin'ın Kürtlere "kötülük ettiği"ni söylemektir.

Yukarıdaki yaklaşımı pekçok kişi basmakalıp yontemle, hiç bir sorgulama ihtiyacı duymadan tekrarlamaktadır. Kazım Yeşilgöz de bu tablonun içinde bir yer kapmak isteğindedir. Şöyle diyor

"Ancak, İkinci Paylaşım Savaşı nda Stalin bir hayli Kürt oymağını daha doğuya sürerek onların sürünmelerine neden olmuştur " (K. Yeşilgöz, Kürtlerın Tarihı ve Coğrafyası Hakkında Bir Araştırma, sf. 243)

"Sorumlusu" Stalın, üstelık birkaç kışı falan değil oymak (!) gönderilmiş! Hangi oymak acaba? Ayrıca bu işlem yeni değil, önceden de uygulanıyormuş ve kaderleri sürundürülmekmiş!!? El-insaf! Barı hiç olmazsa bir kaynak adı verilir, bir belgeye atıfta bulunulur, ya da hiç olmadıysa babadan-dededen kalma bir duyuma dayanılır da ondan sonra yoruma/sonuca gidilir. Bu kadar keyfiyette olmaz ki! Kemal Burkay, gayet ermiş posızyonda dün neden ve nerede, nasıl hata yaptıklarını/yanıldıklarını kamil bir şekilde öğütlerken, Sovyetlerin ve hele hele "Stalın idaresi"nin Kürtleri ve onların aydınlarını nasıl bir "sürgün" ve "sindırme" cenderesinden geçirdiğini de alt alta dızmektedır.

Şöyle yazıyor Burkay:

"1937 yılında ise Kürtlerin bir bölümü, ortada bir neden olmadığı halde, o günkü yönetimin sürgün modasına uygun olarak kitlesel biçimde sürgün edildiler ve çeşitli cumhuriyetlere dağıtıldılar." (K. Burkay, Kürtler ve Kürdistan, sf. 30)

İlerıki sayfalarda benzer iddıaları sürüyor:

"Ne yazık kı Sovyetler Birliği'nde Ekim Devrımı'nin başlattığı bu olumlu demokratik hava daha sonra özünden boşaltıldı. Lenın'ın içtenlikli bır enternasyonalist olduğuna ve büyük Rus şovenizmine kararlıca karşı koyduğuna kuşku yok Ama Stalin dönemınde, devrimi savunma amaç ve gereklerini aşan, emekçi yığınları ve devrimci kadroları da saran terör dalgası, ulusal sorunda başlatılmış olan olumlu süreci kesintiye uğrattı, ulusal baskının çeşıtli bıçimlerını geri getirdi. Kıtlesel sürgünlere, zoraki asımilasyon politıkalarına yol açtı. Tartışma ortamının yok edilmesı, korkunun egemen kılınması, tümüyle sosyalist ıdeallere aykırıydı. Özetle pratık, kitapta yazılı olanlardan ve parlak sözlerden çok farklıydı. (1)" (age, sf. 246-247)

Önce, Burkay'ın hiç bır zaman Stalin'ın Leninist çizgisini savunmadığını ve böyle bir ıddıa içinde olmadığını belirtelım Haliyle kendınce SB'dekı emekçi Kürtlerin tarihini yazarken gerçekçi olması beklenemez. Tarihi çarpıttığını yukarıdaki birkaç satırında rahatlıkla görebiliyoruz. Aslında kendisinin yenı olarak bu çarpıtmaya kattığı fazla bir şey yok. Önceden de yazılıyordu, tek farkı birazdan aktaracağımız dıpnotta somut bır noktaya değınmış olmasıdır. Yoksa, az ıleride Burkay'dan aktardıklarımız Kruşçev modern revızyonistlerı tarafından zaten söylenmişti Evet, kimin söylediği, bır yerde ve ölçüde o kadar önemlı değıldir, ancak eğer bunları soyleyenler sosyalist ülkeyı geriye-yeniden kapitalizme goturmüş olanlarsa, burada kılavuzluk edenın şahsında ardıllarının da nasıl bır kımlik edindıklerını saptamak açısından bu ılişkinin vurgulanması önemli oluyor Dipnota gelince·

"(1) Üç-beş yıl öncesine kadar Sovyetler Birliği'nde sosyalızmın genel uygulaması konusunda olduğu kadar ulusal soruna ılişkın olarak da düşüncelerim farklıydı. Ben de o dönemde, çoğu kışı gıbı, işlerin yolunda gittiği kanısındaydım. Bu, bılgi eksıkliğinden kaynaklanıyordu Örneğin daha ıkı yıl öncesine kadar, bu ülkede Kürtlerin de sürgüne tabı tutulduğu bılınmıyordu. Ünlü bolşevık ve yazar Ereb Şemo'nun bıle Stalin dönemınde Sıbırya'ya sürgüne gönderıldiği ve orada uzun yıllar kaldığı yeni yeni söylenmekte. Kendisi bile hıçbır eserınde ve anısında bundan söz etmemekte, ıpucu bile vermemektedir..." (aynı yerden)

Birkaç sayfa sonra, yine aynı konuda şunları belirtiyor

"Ama bu yaşamda anlatılmayan bir yer var. Hem bu romanın yazılışından sonra cereyan etmiş, hem de son yıllara kadar bir sır gibi saklanmış: Ereb Şemo'yu 1937 yılında Sibirya'ya sürgüne gönderiyorlar. Orada tam yirmi yıl kalıyor! Demiryolu yapımı ve benzer işlerde çalıştırıyorlar. Nedeni mi? Sözkonusu yıllarda kurşuna dizilen yüzlerce ve binlerce seçkin devrimci için neden neyse, onun için de HERHALDE odur..." (age, sf. 253, BHBA)

Yazarın yukarıya aldığımız aktarmasında her yönüyle gerçeğin çarpıtılması var. Hayır, E. Şemo hakkında gizlenen bir şey olmadı. Sosyalist SB'de yayınlanan kimi yayınlarda ne ile suçlandığı vb. açıklandı. Ama eğer Kruşçev-Brejnev ve sonrası için "saklanma" olayı yaşanmışsa, bu, yazar ile adı geçenlerin arasındaki bir sorundur ve şu an nedenleri üzerinde durmamız da gerekmıyor. Lenin-Stalin dönemi hakkında belge ve olgulara dayanmadan tespitler üreten pekçoğu gibi Burkay da dayanaksız gerekçelerle yol almaya çalışıyor ve adı geçen dönemle ilgili bizzat Stalin tarafından yapılan durum değerlendirmesini atlayarak o gün için yapılan hatalara karşı alınan tutumu görmezden geliyor. Adı geçen dönemde "kusursuz komünistlerin de yargılandıkları" sonucuna varan ve yapılan aşırılıkları tespit eden bizzat Sovyet yönetiminin kendisidir. Bunun özeleştirisinin verildiği bilindiği halde hâlâ bu hileye başvurmanın sosyalist tarihi karalamaktan başka amacı olabilir mi? Konuya gizemli bir hava vererek olayı abartmanın anlamı nedir acaba?

Evet, E. Şemo Kürt emekçileri arasında sevilen ve önder pozisyonda olan biriydi. Ancak bu özellikleri onun suç işlemesinin önünde engel değildir! Hem ayrıca ondan çok daha fazla popülaritesi olan, Ekim Devrimi'ne katılmış, sonra en üst kademede yöneticilik yapmışların bile suç işleyebildikleri ve yargılandıkları, suçları sabit olanların gerekli cezalara çarptırıldıkları gerçeği bile hiç bir şekilde inkar edilmedi. Peki neden E. Şemo için inkar yoluna gidilsin? Bunu kendine sorma, yanıtlama ihtiyacı duymayan Burkay "bir sır gibi saklanmış" türünden zorlama ve ihtimaller serisiyle kuşku yayma işini kendine görev edindiği için bu yolu bilerek tercih ediyor. Tercihinde serbesttir, ama unutmasınki tam bir aleniyet sergileyen sosyalist SB hakkında üstelik ihtimaller eşliğinde giz perdesi arkasında tarih yazılmaz! Yok, eğer "yazılır" deniyorsa, o zaman da işte böyle koca bir Burkay komedisi ortaya çıkar!

SB'de yaşananlar hakkında "bilgi eksikliği" gibi bir mazareti nezaketen ifade eden Burkay'ın aynı zamanda özeleştiri de yaptığını bir an için düşünebiliriz. İyi de, bunun inandırıcı olduğu söylenebilir mi?

Elbette hayır.

Fazla değil birkaç yıl önce Rafet Ballı ile yapılan söyleşide Burkay şoye diyordu: *"Yanlış uygulamalar orada da olmuş. Ama o dönemde bile Kürtlerin tümü sürülmedi. Örneğin, Yezidi Kürtlere dokunulmadı."*

Demek ki maksadını tam ortaya koyması, toptan inkarı dillendirebilmesi için yılların geçmesi gerekiyordu! Burkay, Kürtlerin sürgüne tabi tutulduğunu söylerken hiç bir belge gösterme gereksinimi hissetmiyor. "Yazıyorum, doğrudur" yaklaşımıyla her şeyin kabulünü önermektedir Yok eğer böyle değilse, ortaya attığı her iddianın kanıtlanması sorumluluğunu gostermesi gerekirdi. E. Şemo'nun sürgün yılları saptamasında da yine kaynak gösterme ihtiyacı duymuyor. Öncelikle şunun bilinmesi gerekir ki, yazarın da vurguladığı gibi Ereb Şemo, bildiğimiz çalışmaları içinde bir tek yerde bile Sovyetlerde Kürtlerin sürgün edildiğine dair en ufak bir not düşmemektedir Kendi durumu hakkında da aynı tutumunu sürdürmüştür. E. Şemo'nun 30'lu yılların sonlarına doğru parti içindeki temizlik hareketinde yargılandığı, milliyetçilikle suçlandığı, Sibirya'ya gönderildiği ve bütün bunların aleni bir şekilde yapıldığı bilinmektedir. Ve fakat buna rağmen bazıları derin hayal güçlerini zorlayarak ihtimallerle yolalmaya devam ediyorlar.

Varolan kaynaklara ve sosyalist pratiğe bakıldığında, hiç bir halkın sürgüne gönderilmediği gibi, Kürtlerin de milliyet olarak ve kitlesel şekilde sürgün edilmediği sonucuna varıyoruz. Tek tek Kürtler nezdindeyse –bunlar bir dönem yönetici vb. olsalar da– bu kadar iddialı konuşmak mümkün değildir. Sovyetlerde her ulustan, milliyetten insanın suç işlemeyeceğinin garantisi verilemez. Kürtlerden suç işleyenlere karşı sosyalist yasalar çerçevesinde gerekli yargılama elbette yapılmalıydı. Yukarıda H. Cındı örneğinde kısmen bu durumu vermeye çalıştık. Ancak E. Şemo hakkında ileri sürülenler birkaç satırı geçmez. Söylenenler şunlardır:

"Başka bir örnek: Meşhur Kürt yazarı Arab Şamilov - Ereb Şemo (Yayınevinin notu) (1916'dan beri Bolşevik'ti) tutuklandı ve 1937-57 arasında Dickson adasına gönderildi." (Stockholm Kürt Konferansı, sf. 75)

Bunun dışında yukarıda Burkay'ın dipnot olarak belirttiği satırlar vardır, ayrıca H. Cındi için Hêvi gazetesinde Prof. Ş. Xudo'nun yazdığı makalenin bir yerinde, 3 Eylül 1937 tarihli Erıvan'da yayınlanan Komünist dergisinde konuyla ilgili bir makaleden aktardığı *"3-Bona vê yekê, ku pıştgiriyê Ereb Şemilovê kontrrêvolusion kiriyê, (...)"* belirlemesi vardır. Karşı devrimci olarak nitelendirilen E Şemo'nun yanında yer aldığı/desteklediği iddiasıyla suçlanan H. Cındi hakkında yazılanların bu üçüncü maddesinde öne sürülen gerekçe bağlamında daha kapsamlı bilgiye ulaşamadık.

Sonuç olarak, Sovyetler Birliği'nde Kürtlerin sürgün edildikleri iddiasının modern revizyonizmin açtığı çığırdan ilerleyenlerin bir icadı olduğunu vurgulayalım. Kruşçev'in Stalin yoldaş şahsında sosyalizmin teori ve pratiğine karşı açtığı savaş, modern revizyonizmin bu tür saldırıların ana kaynağı olduğunu yeterince kanıtlıyor. Sürgün icadını cilalayarak hâlâ tekrar edenler de aslında bu kaynaktan beslenmektedirler. Dolayısıyla günümüzdeki sürgün iftirasına karşı mücadele bu anlamda modern revizyonizme karşı mücadeleden bağımsız ele alınamaz-alınmamalıdır.

Ekim 1998 ✘

"Halkın Günlüğü" dergisinin bazı incileri...

"Halkın Günlüğü" dergisinin 6. sayısında *"Irak Kürdistanı Emperyalizme mezar olacak!"* başlığıyla bir makale yayınlandı. Sözkonusu makalede, faşist Turk devletinin Güney Kürdistan'a yönelik yinelediği işgal harekatına karşı tavır takınılmakta ve ABD-İsrail-TC ittifakı teşhir edilmeye çalışılmaktadır.

İşgal harekatına karşı çıkma tavrının doğruluğu, "Halkın Günlüğü" dergisinin ulusal soruna yaklaşımda, ya da ulusal hareketi değerlendirmede doğru bir siyasete sahip olduğu anlamına gelmiyor. "Marksızm-Leninizm-Maoizm" savunucusu olan bu dergi, aynı zamanda İbrahım Kaypakkaya yoldaşın çizgisinin de savunucusu olduğu ıddiasındadır. "Halkın Günluğü" dergisinin İbrahım Kaypakkaya'nın ulusal sorundaki çizgisini savunmadığı, burada ele aldığımız makalede de açıkça ortaya çıkmaktadır.

PKK ÖNDERLİĞİNDEKİ ULUSAL HAREKET, DEVRİMCİ ULUSAL HAREKET Mİ?

"Halkın Günlüğü"(HG) dergisinin bu soruya verdığı yanıt, evettir. Emperyalistlerin, başta da ABD emperyalizminin İsrail ve TC ile birlikte PKK'ye saldırdığı tespitini yapan HG, bunun nedenini açıklamaya çalışırken şunları söylemektedir:

"Ortadoğu'nun hatta mevcut durumda dunyanın en ilerici ulusal hareketi olan PKK'ye karşı en vahşi savaş araçlarıyla saldırıya geçtiler." (Halkın Günlüğü, sayı 6, sayfa 16)

"Çünkü PKK, emperyalizme darbe vuruyor, onu geriletiyor ve buda dünya proletaryası ile ezilen emekçilerine cesaret ve moral veriyor. ***Emperyalistleri ve uşaklarını kolkola ve omuz omuza biraraya getirten, O'nun devrimci ve ilerici niteliğidir." (abç)*** *(aynı yerden)*

"Çünkü bu hareket devrimci ulusal harekettir. Bugün hem emperyalizme, hemde Türk devleti ve dünya gericiliğine darbe vurmaktadır." *(abç) (agd, sayfa 18)*

HG'ye göre PKK onderliğindekı ulusal hareket emperyalızme darbe vuruyor ve emperyalızmı geriletiyor. Gerçekte durum boyle olsa, o zaman bu ulusal hareketin devrimci ulusal hareket olduğu tespıtı doğru bır tespit olurdu. Fakat, tam da HG'nın yaptığı bu tespıt, gerçekleri tersyüz eden ve emperyalızme darbe vurmanın ne anlama geldiğini kavramayan bir yaklaşımı ortaya koymaktadır. Her şeyden önce vurgulanması gereken şey, bir ulusal hareketın antiemperyalist olmasının, emperyalizme darbe vurmasının temel ölçusü, sozkonusu ulusal hareketın şu ya da bu emperyalist güce karşı olması, sözkonusu emperyalist güce darbe vurması değil, bır bütün olarak emperyalizme, emperyalist sisteme karşı olması ve darbe vurmasıdır.

Somut olarak PKK ve onun önderlığindekı ulusal hareket ise, sosyalemperyalist Rusya'nın varlığı döneminde tutarsız antıemperyalıst bır hareket olmuş, sonradan da bu tutarsız antıemperyalistlıkten de uzaklaşmıştır. Özellikle 1993'den bu yana PKK, Kürt sorununun çözümünü faşist Türk devletıyle anlaşma temelinde "çözme"ye çalışmış, bunun için de tum emperyalist devletlerle uzlaşmaya, anlaşmaya hazır ve sistem ıçi bır siyaseti savunagelmıştır

A. Ocalan'ın tavırlarından dıle gelen bu sıyaset, PKK'nın çızgısının açıkça reformist bır çızgi olduğunu ortaya koymuştur. Buna ıki örnek verirsek A. Öcalan şunları savunmaktadır·

"Altını çizerek ifade etmek ısterım ki, biz çözümü savaşta görmeyen, sıyasi tercihleri esas alan ve diyalog yoluyla mevcut durumun aşılabileceğine inanan bir tutumu benimsıyoruz. Kürdıstan sorununun herhangi bir sorundan daha çok uluslararası olduğu gerçeğini bıldığımız ıçın, ***etkili devletlerin ve uluslararası kuruluşların çözümde önemli rol alabileceğine inanıyoruz.*** *Bu konuda ortaya çıkacak gelişmelere ve görüşme ıstemlerıne açık olacağımızı ve gereklı değerı vereceğimizi belırtıyoruz " (abç) (Özgur Polıtıka, 26.11 1994)*

A. Ocalan ABD Başkanı B Clinton'a da şoyle yazıyor:

"Şunu birkez daha taahüt ederımki Partımiz, ıdeolojik anlamda klasık komünıst partılerden farklı olduğu gibı, Türkiye'nin mevcut sınırlarını değıştırme ve mutlaka ayrılma gıbı ısrarlı bır çabamız olmadığını belırtmek istiyorum. ***Ayrıca her türlü terör faaliyetini de reddediyoruz. Hem Kürt ve Türk halklarının içinde bulunduğu bu acı duruma son vermek hemde bölge barışı ve istikrarı için Parti olarak barışçıl bir çözüme hazır olduğumuzu iletmek istiyorum. Bu temelde Kürt sorununda ABD gibi federal bir yönetim anlayışı bizim için kabul edilir. Şiddeti içermeyen yöntemleri destekleyeceğiniz ve Türk tarafını buna ikna edici ağırlığınızı koyacağınız inancındayım.*** *Desteğinizin bir halkın katliamını durdurmak, kültürel kımlığini korumak, demokratık ve siyasi haklarını kazanmak için gayet önemlı olduğuna ıçtenlıkle ınanmaktayım." (abç) (Özgür Polıtıka, 22 Ekım 1995)*

Görüldüğü gıbı A Öcalan şahsında PKK, sömürgeci, faşist Turk devletinin devrımcı bır mucadeleyle paramparça edilmesinden sözetmıyor. O, TC ıle dıyalog yoluyla Kurt ulusal sorununun çözülebileceğini savunuyor ve bütün mücadelesini bu anlayışa uygun olarak sürduruyor Amaçları TC'yı sıyası çözüm ıçın masaya

oturtmaktır. Çalışmasının merkezine böyle bir çözümü koyan anlayışın, faşist bir devleti yıkmayı değil, onunla uzlaşmayı stratejik olarak savunan bir partinin neresi devrimcidir?

Kürt ulusunun ulusal kurtuluşunun çözümünü sömürgeci faşist TC devletini yıkma savaşında görmeyen, çözümü esas olarak etkili dediği büyük emperyalist devletler ve bunların oluşturmuş olduğu kuruluşlardan arayan A. Öcalan ve PKK, nasıl oluyor da "dünyanın en ilerici, devrimci ulusal" hareketi oluyor? PSK de A. Öcalan'ın istediklerini istiyor. Neden PSK devrimci olmuyor? Nitelik olarak istemlerinde bir farklılık mı var? Hayır.

HG dergisinin, emperyalist devletlerle ve emperyalist kuruluşlarla uzlaşmaya, anlaşmaya hazır bir örgütün ve ulusal hareketin devrimci olabileceğini savunması, onların ulusal soruna yaklaşımda da Marksizm-Leninizm'den bihaber olduklarını gösterir. PKK'yi devrimci ulusal kurtuluş hareketi olarak değerlendiren HG, hiç olmazsa; PKK'nın emperyalist devletlerle anlaşmaya, uzlaşmaya hazır olduğu tespitinin yanlışlığını; PKK'nin TC ile anlaşma temelinde bir "siyasi çözüm"ü istemediğini ve düzen içi siyasete sahip olmadığını ispatlamak zorundadır. Bunu ispat edemediği yerde de, PKK önderliğindeki ulusal hareketin emperyalizme nasıl darbe vurduğunu, emperyalizmi nasıl gerilettiğini ortaya koymakla yükümlüdür.

PKK'nin çizgisinin devrimci bir çizgi, antiemperyalist bir çizgi olduğunu ispat edemeyeceği için de HG bir çıkmaz sokağa girmektedir. HG bu tespitinin çarpıklığını görmüş olacak ki; bir yandan, "dünyanın en ilerici ve devrimci" hareketi tespitini yaparken, diğer yandan da PKK'nın "uzlaşmacı ve reformist yanlara" da sahip olduğunu teslim etmek zorunda kalmaktadır. Yani, HG dergisine göre PKK hem devrimci, hem de uzlaşmacı ve reformist yanlara sahiptir. Buna rağmen ama, esas belirleyici olan yan devrimci olma yanıdır. HG'nin dükkanında her şey var, isteyen istediği gibi yorumlasın...

HG çok yanlı analizci görünüm ardında, PKK'nın çizgisine egemen olan siyasetin reformizm olduğu gerçeğinin üstünü örtmekte ve bu temelde de reformist ulusal harekete yaranmaya çalışmaktadır. PKK'ye yağcılık uğruna Marksizm-Leninizm'in ulusal sorundaki en temel ilkeleri bir kenara atılıyor. Devrimci ulusal hareket konusunda HG dergisinin Marksizm-Leninizm'le ilgisi sadece laf düzeyindedir.

Kürt ulusunun kurtuluşu adına reformizme verilen destek, reformist bir hareketin devrimci bir hareket olduğunu propaganda etmek, gerçekte Kürt ulusunun kurtuluşuna değil, ezilmesine hizmet eder. Kürt ulusunun ulusal baskıdan gerçek kurtuluşu, ancak, proletaryanın önderlik ettiği devrimle gerçekleşir.

HG'nin ulusal soruna Marksizm-Leninizm bilimining nasıl yaklaştığını kavramadığı, Barzani ve KDP hakkında takındıkları tavırda da ortaya çıkmaktadır. KDP'nin gelinen süreçte "ne devrimci, ne de ilerici yanı"nın kalmadığı tespitinden sonra takınılan tavır şöyledir:

"Bu süreçte PDK uşaktır, kompradordur demiyoruz. Ama ileriki süreçte PKK ile anlaşmayıp, mevcut siyasi duruşunu devam ettirirse ve Türkmen gerici partileriyle PKK'ye karşı savaş yürütmeye çalışırsa, yani Türk devleti ve emperyalizmle ittifakı süreklileştirirse, ***o zaman ulusal demokratik niteliğini de yitirecektir.*** *Bunu şimdiden söylemek erken bir belirleme olacaktır.* ***Yani PDK'nın ulusal niteliğini yitirdiğini ve uşak olduğunu söylemek erken ve aceleci bir belirleme olacaktır."*** *(abç) (agd, sayfa 16)*

Altı çizilen yerde HG, Barzani ve KDP'nın emperyalistlerle, TC ile işbirlikçiliğini süreklileştirmesi ve PKK ile savaşa devam etmesi nedeniyle, ulusal demokratik niteliğini yitireceğini tespit etmektedir. Altı değildiğinde, HG'nin KDP bağlamında yaptığı bu tespitin birçok yönden yanlış olduğu görülecektir. Fakat biz sadece sorunun iki noktasına değinmekle kendimizi sınırlıyoruz.

Birincisi, Barzani ve KDP'si, doğrudan PKK ile çatışmasa da yıllardır emperyalistlerin işbirlikçisi konumundadır. Bu bağlamda işbirlikçilik çoktan süreklileştirilmiştir. KDP'nin PKK ile çatışması ve bu çatışmada doğrudan faşist Türk ordusuyla birlikte hareket etmesi, tam da bu işbirlikçi siyasetin sonucudur. Anda KDP, PKK ile anlaşıp karşılıklı çatışmalara son verse de, KDP'nin bu niteliğinden hiç bir şey kaybolmayacaktır. HG'nin tavrı, sonuç olarak KDP'nın konumunu şirin gösteren bir tavırdır.

İkincisiyse, KDP'nin işbirlikçiliğinden dolayı ulusal demokratik ve ulusal niteliğini yitireceği tespit edilmektedir Bir örgütün ya da o örgütün önderliğindeki ulusal hareketin işbirlikçi ya da devrimci olması, o hareketin ya da örgütün ulusal demokratik niteliğe sahip olup olmadığının ölçütü değildir.

"İşbirlikçiliği süreklileştirirse" ulusal demokratik muhtevasını ve ulusal niteliğini kaybedeceği yönlü HG'nin anlayışı, herhangi bir ulusal hareketin –sözkonusu olan ezilen ulusun ulusal baskıya karşı olan hareketidir–, ulusal demokratik niteliğe sahip olmasını işbirlikçi olup olmamakla ölçen ve yanlış olan bir anlayış temelinde yükselmektedir.

Ezilen ulusların, ulusal baskıya karşı çıkan her hareketi ve ulusal baskıya karşı olma temelinde hareket eden her örgütün ulusal demokratik muhtevası vardır. Marksist-leninistler için sorun, bunların ulusal demokratik muhtevaya sahip olup olmadığı değildir Sorun, bu ulusal demokratik muhtevaya rağmen, sozkonusu ulusal harekete önderlik eden örgütün hangi siyasete sahip olduğu ve bu siyasetin devrimci mi, reformist mi olduğu sorunudur.

Marksist-leninistler, tam da bu yaklaşım temelinde hareket ederek, devrimci ulusal hareketleri destekler, reformist ulusal hareketleri desteklemez Marksist-leninistlerin reformist hareketi desteklememesi, hiç bir şekilde, o hareketin ulusal demokratik muhtevaya sahip olmadığı anlamına gelmez.

Tam tersine, ulusal demokratik muhtevanın düzen içi siyasetle sınırlandırıldığı, sorunun işçi sınıfı önderliğindeki devrime bağlı ele alınmadığı; bunun sonucunda da ezilen ulusun gerçek kurtuluşunun savunulmadığı için, marksist-leninistler reformist ulusal harekete destek vermezler, ezilen ulusun gerçek kurtuluş yolunu

gosterırler ve bunun için mücadele ederler

Bu bağlamda, destek verilmediği halde reformıst ulusal hareketın, ulusal baskıya karşı gelme yanıyla –bu hareket somut olarak işbirlikçi de olsa–, demokratik bır muhtevaya da sahip olduğu ortaya konmak zorundadır. Eğer bu yapılmazsa, somut olarak ezen ulus ile ezılen ulus arasındaki farklılık da ortadan kaldırılır ve ezen ulus şovenistı konumuna düşülür.

HG, KDP'nin ulusal demokratik muhtevasından öte, ulusal nıtelığını de yitıreceği tespitini yaparak, siyasi cehaletini bır kez daha ortaya koymaktadır. KDP'nin ışbırlıkçi olması sonucu, ya da HG'nin dediği gibi eğer uşak olursa, Kürt ulusal kimliğini nasıl yıtıreceğini gerçekten merak ediyoruz...

ÖZRÜ KABAHATİNDEN BÜYÜK...

HG dergisi, PKK ve PKK önderliğindeki ulusal hareketı devrimci ulusal hareket olarak değerlendirmesine bağlı olarak, bu harekete destek verilmesı gerektiğını de savunmaktadır. Makalenın yazılmasına kadarki dönemde, sözkonusu bu desteğin gerektığı gibi verılmediğini tespit eden HG dergısı görünüşte özeleştiri yapmaktadır.

HG özeleştiri yapmaya çalışırken de ulusal sorunda kafa karışıklığını ortaya koymaktadır. HG özeleştırı bölümünün başında şu tespıtlerı yapmaktadır:

"Emperyalist haydutlar ve Türk devletının işgalciliğini kırmada bırıncı derecede görev PKK ve onun güdeceği askeri taktık politikalara düşsede, burada ıkincil ve hatta diyebilirız kı, en önemli görev ezen ulusun devrimcılerine, sosyalistlerine, komünistlerıne ve de tüm ilerici-demokratlara düşmektedir." (agd, sayfa 17)

HG dergisi birıncı derecede görevı PKK'ye yükledikten sonra en önemli görevı de ezen ulusun devrımcılerıne, sosyalistlerine, komünistlerine vb yükleyerek, kavram kargaşası içında esas görevi kıme vereceği konusunda da kararsızlığını ortaya sermektedır. Değişık görevler bağlamında yapılabılecek esas gorev tespiti, burada aynı konuda yapılmaktadır. Böylece emperyalistlerin ve TC'nin saldırganlığına karşı mücadelede esas görevin kıme ait olduğu sorunu güme gıtmektedir. İki arada bır derede kalınmaktadır.

HG'nin bu tavrının arkasında yatan bır gerçek de, HG'nın kendisini Türkiye'li ve ezen ulustan komünistler ve PKK'yi de ezilen ulustan devrımcı hareket olarak görme yaklaşımıdır. Kısacası HG, Kürt sorununa ezen ulus temsılcisi olarak yaklaşmaktadır. Durum boyle olunca da faşıst Türk devletine karşı mücadelede ezen ulus komünistlerının göreviyle, ezılen ulus komünıstlerının görevi konusunda tavır takınmamakla da HG, yanlış bır konumda durmaktadır HG tavrını PKK'ye destek verıp vermemeye endekslediği ıçın de ezilen ulus komünistlerının görevlerı, hatta varlıkları bile sözkonusu edılmemektedır. Yukarıdaki alıntının devamında HG günah çıkarmaya çalışarak şunları söylemektedır:

"Ancak acı ve bir o kadarda gerçektır kı, başta bız proleter devrımciler olmak üzere, kendısıne sınıf örgütüyüm diyen hiçbır parti ve örgüt, bugüne kadar ne Kürt ulusuna karşı gerçek görevlerımızi yerıne getırebıldik, nede PKK'ye karşı gerçek desteklerimizi sunduk. Bunu yaptıysak bile teorik söylemlerden öteye geçıremedik."(aynı yerden)

Kendilerının yanlışlarına başka örgüt ve partileri de katarak hatalarının önemini kuçülten bu tavır, özeleştırı değıl, kelimenın gerçek anlamıyla bır rezalettir. Şöyle kı, eğer PKK önderlığındekı ulusal hareket devrimci bır ulusal hareket olarak değerlendirılıyorsa, o zaman bu tespıte uygun davranmamak, sözkonusu derginin ya da örgutun açıkça Marksızm-Leninizm'e zıt bır sıyasete sahip olduğu anlamına gelır Bu da sonuç itıbarıyla Türk şovenizminin kulvarında olmak demektır. HG teorik söylemde de yanlış konumda olduğu ıçin pratiği de buna uygun olmuştur.

Mademkı sözkonusu desteğin verilmedığı tespıt edılıyor, o zaman bunun sıyası olarak ne anlama geldiği de ortaya konmak zorundadır. Ama HG, işi laf kalabalığına getırerek çözmeye çalışmakta ve oportünist bir yöntemle hatasını hafıfletmek için uğraşmaktadır. HG dergisi, daha doğrusu dergi yazarları bir yandan PKK önderliğindeki reformist ulusal hareketi devrimci ulusal hareket olarak değerlendirerek, diğer yandan da bu harekete destek vermedıklerının hesabını vermeye çalışırken oportünistçe kıvırtarak her ıkı açıdan da yanlış tavır içine girmektedırler

Bunu yaparken de itıraflarda bulunmaktadırlar Ibrahim Kaypakkaya yoldaşın ulusal sorundakı marksist-leninist tavrıyla ılışkilerının olmadığı kendıleri tarafından da ıtiraf edılmektedır

"İbrahım yoldaşın devrimcı teorısi ve pratığıyle bıze tuttuğu ışığı, diğer konularda olduğu gibi, bu konuda da yeterince yerine getiremedik " (aynı yerden)

Gerçekten de HG dergısi ve yazarları İbrahim Kaypakkaya yoldaşın marksist-leninist görüşlerine uygun hareket etmemişlerdir ve etmemektedirler. Bunlar, İbrahim Kaypakkaya yoldaşın görüşlerını zaten hiçbir dönem kavramadılar ve bugün sahip oldukları yaklaşımlarıyla da kavrayamazlar. HG dergısi ve yazarlarının aslında yapmaları gereken en doğru şey, İbrahim Kaypakkaya'dan ellerini çekmelerıdır Çünkü, İbrahim'in ML çizgısinin tek doğru ve gerçek sahipleri Bolşeviklerdır.

HG gerçekten ozeleştiri yapmak ıstıyorsa, o zaman kendi gerçek hatalarının üzerine Marksızm-Lenınizm bilımi ışığında yürumek zorundadır. Burada ele aldığımız makalede HG özeleştiri adına PKK'ye ve onun önderliğindekı reformıst ulusal harekete yağcılık yapmaktadır. Kürt sorununa Türkiye penceresinden bakan HG, Kürt ulusal mucadelesine destek verme adına Kürt ulusunun gerçek kurtuluş mücadelesıne ve Kürdıstanlı ışçi ve emekçılerın sınıf mücadelesine zarar vermektedir. Kürt ulusal hareketıne yağcılık, HG'nın komünist alternatifı unutmasını beraberinde getırmiştir. Kısacası HG kendısini PKK'ye destek verıp vermemeye endeksleme durumundadır. Bunun da komunistlikle, proleter devrımcılikle hıçbır alakası yoktur.

Ekim 1998 ✗

Stêrka Bolşewik'in birinci yılı üzerine seminer yapıldı!

Stêrka Bolşewik'in (SB) düzenli yayına başlamasının birinci yıldönümünde, SB'nın anlamı ve önemini bilinci çıkarmak ve SB'nin daha iyi bir dergi haline gelmesine, düşüncelerimizle katkıda bulunabilmek için Almanya'nın Heilbronn şehrinde, 11 Ekim 1998 tarihinde bir bölgesel seminer düzenledik. Seminere yazılı ve sözlü çağrıda bulunduk. Yazılı çağrımızda şunları belirttik:

"Değerli kadın ve erkek arkadaşlar, yoldaşlar!

Stêrka Bolşewik'in düzenli yayına başlamasının üzerinden bir sene geçti. Kuzey Kürdistanlı Bolşeviklerin düzenli bir yayın organına sahip olmaları ve Kuzey Kürdistan'da ilk kez düzenli periyotlarla komünist bir derginin yayınlanması adımı, devrim için mücadelede, Bolşevik bir partinin inşasına hizmette büyük öneme sahip bir adımdır.

Biz Kuzey Kürdistanlı komünistler, Stêrka Bolşewik'in önemi ve anlamını daha da bilince çıkarmak, bir yıllık yayın dönemini değerlendirmek, sizlerin öneri ve eleştirilerinizi dinlemek ve sizinle daha iyi bir Stêrka Bolşewik'in yayınlanabilmesine katkıda bulunmak için, sizleri yapacağımız toplantıya çağırıyoruz."

Bu anlayış temelinde yaptığımız seminere 45 kişi katıldı. Seminerin gidişatı, semineri veren yoldaşın konuşması, soru-cevap ve tartışma bölümü biçiminde oldu.

Semineri veren yoldaş, ilkönce, bundan önce yapılan seminerlerde Bolşevik Parti (Kuzey Kürdistan)'ın ve yayın organının gerekliliğinin anlatılmaya, kavratılmaya çalışıldığını; gelinen yerde ise SB'nin düzenli aralıklarla yayına başlanmış ve Ekim 1998'e gelindiğinde 5 sayının yayınlandığı ve bunun önemli bir adım olduğunu vurguladı.

Daha sonraki konuşmasında, seminerci yoldaş, SB'nin yayınlanmasına nasıl gelindiğini, BP(KK-T)'nin 6. Kongresi'nde alınan kararı ve Kongre sonrasında partinin attığı adımların ne olduğunu anlattı.

SB'nin anlamı ve önemi üzerineyse, seminerci yoldaş özetle şunları söyledi: *"Lenin'in dediği gibi, yayın organı örgütün inşasının iskelesidir, SB'nin esas misyonu da budur Bu bağlamda SB, ajitasyon, propaganda ve örgütleme rölüne sahiptir. Örgütün inşasının aracı olan SB, aynı zamanda ideolojik mücadele vermenin de aracıdır. Kuzey Kürdistan-Türkiye'de değişik uluslardan işçi ve emekçilerin birliğinin ve ortak mücadelesinin sağlanması için, milliyetçiliğe karşı da mücadele etmek gerekir. Kuzey Kürdistan'da bu görev, SB olarak yerel milliyetçiliğe karşı mücadele etme temelinde yerine getirilecektir.*

Kuzey Kürdistan'da komünistler, kapitalist düzene karşı mücadelede değişik ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliğini sağlamak için, milliyetçiliğe karşı da mücadele etmek zorundadırlar. Kuzey Kürdistanlı işçi ve emekçiler proleter enternasyonalist bir yaklaşıma kazanılmadığı sürece ne komünist hareket gelişir, ne de komünistler ulusal harekete önderlik edebilirler. Kürt ulusunun gerçek kurtuluşu ancak değişik ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliği ve ortak mücadelesi temelinde; faşist Türk devletinin işçi sınıfı önderliğinde yapılacak devrimle yıkılmasıyla gerçekleşebilecektir."

Ayrıca seminerci yoldaş, gücümüzün azlığına rağmen SB'nın bir yıllık süreçte düzenli çıkarılmış olmasının önemini vurgulayarak: Beş sayı derginin çıkarılmasının ve bir yıllık zaman sürecinin hiç de önemli olmadığı, gücümüzün azlığına bakarak bizi küçümseme ve dikkate almama tavırlarının olabileceği, fakat soruna marksist-leninist temelde yaklaşıldığında, gücümüzün azlığına rağmen tek doğru çizginin ve yaklaşımın bizim çizgimiz ve yaklaşımımız olduğunu, tek alternatifin BOLŞEVİZM olduğuna dikkat çekti

Dünya Komünist Hareketi'nin en zayıf dönemini yaşadığı, her tarafta kapitalist barbarlığın, dincilliğin, milliyetçiliğin hüküm sürdüğü ortamda, komünistlerin "dinazor" ve "geri kafalı" olarak sunulduğu; doğru marksist-leninist görüşlerin çekici olmadığı bir dönemde komünistlerin kitleselleşmesinin de süreç sorunu olduğu anlatılarak, andaki gücümüzün azlığına bakarak umutsuzluğa kapılma yerine, Kuzey Kürdistan'da da TEK ALTERNATİFin BOLŞEVİZM olduğu gerçeğini kavrayarak, mücadeleye daha sıkı sarılınması gerektiğini; sınıf mücadelesinde uzun nefesli olmanın davayı zafere götürmenin garantisi olduğunu anlattı.

Soru-cevap bölümünde sorular soruldu ve seminerci yoldaş sorulara tek tek cevap verdi. Sorulan sorulardan biri, SB'nin kadın çalışması yürütüp yürütmediğiyle ilgiliydi Verilen cevapta, kadın sorunundaki çizgimizin açık olduğu, fakat SB olarak henüz işin başında olduğumuz, anda, özel kadın çalışması yapacak gücümüzün olmadığı; bu çalışmayı yapabilecek kadın yoldaşlara ihtiyacımızın olduğu anlatılarak, kadın yoldaşlara örgütlenmeleri ve mücadeleye daha da sıkı sarılmaları çağrısı yapıldı.

Tartışma bölümüne geçmeden önce, bir genç kadın yoldaş Cigerxun'un *"Bir Ermeni Ozandan İlham"* şiirini okudu

Tartışma bölümünde bazı yoldaşlar söz alıp konuştu.

Bu konuşmalar esas olarak sorunu daha da bilince çıkarmaya, SB'nın çıkışının sevindirici olduğuna ve bu adımın daha da sağlamlaştırılması gerektiğine yönelik oldu. Bu genel eğilim, tabii ki herkesin anlatılan görüşlerle hemfikir olduğu anlamına gelmez. Seminerci yoldaş konuşmalarla ilgili birkaç konuda tavır takındı ve yoldaşlara SB ile ilgili somut öneri ve eleştirilerini getirmeleri çağrısında bulundu.

Tartışma bölümünde birçok yoldaş, SB'nin iyi ve olumlu buldukları yanlarını, öneri ve taleplerini dile getirdiler. Burada öne çıkan bazılarını aktarmakla yetiniyoruz.

Stêrka Bolşewik'de gençlikle ilgili sayfa açılması, kapağın, birçok yazının başlıkları yerine sayı 5'in kapağı gibi olması, her sayıda bir önsözün yer alması, Kuzey Kürdistan'daki azınlık milliyetlerle ilgili tavır takınılması, TC dönemindeki Kürt ayaklanmalarının değerlendirilmesi vb. öneriler getirildi. Seminerci yoldaş gelen öneri ve taleplerden sonra kısa bir kapanış konuşması yaptı, tüm yoldaşları ve seminere katılan devrimcileri, komünizm davası için yola çıkanları Bolşevik saflara ve mücadeleye daha da sıkı sarılmaya çağırdı.

Seminerimiz, Bolşevik bir coşkuyla biterken, bizleri de mücadeleye daha sıkı sarılmamız gerektiği konusunda biraz daha ilerletti. Bolşevik mücadelenin neferleri olmak için işbaşına!

20 Ekim 1998, SB taraftarları ✗

Bir kıvılcım çakılmıştır!

Stêrka Bolşewik yazı kuruluna!

Bununla bir kaç kezdir yayınımız elime geçiyor; inanın çok sevinçliyim, ama bir burukluk da yaşıyorum.

Çünkü, Türk şovenizminin ayyuka çıktığı, ırkçı faşizmin meydanlarda dayakla insan katlettiği bir ortamda, hem bu cinayet şebekelerine karşı mücadele edecek ve hem de yıllardır Kürt milliyetçisi yaklaşımların esasta ideolojik olarak sınıfımıza, emekçi halklarımıza verdiği zararlara karşı mücadele edecek Bolşevik bir Kuzey Kürdistan partisinin doğru dürüst bir şekilde inşa edilememiş olmasının acısını çekiyoruz. Evet, hazırlıksız yakalandık. Ama yine de yıllardır bu özlemimizi dile getirdiğimiz ve mücadelesini verdiğimiz bir yapılanmanın en nihayet istediğimiz gibi olmasa da yaratıldığını görüyoruz ve bunu büyük bir sevinçle yaşıyoruz.

Bir kıvılcım çakılmıştır. Önemli olan bu kıvılcımın bozkırı tutuşturmasını sağlamak. Bunun için de her yoldaşımızın mümkün olan en fazla özveride bulunarak mücadele etmesidir. Gün, laf yapma, fazla teori yaratma günü değildir. Bizim hazinemiz, tüm Kuzey Kürdistan'ı tutuşturacak kadar barutla doludur. Yeter ki bunun bilincinde olalım. Yeter ki, bu barutu tutuşturacak meşaleyi taşıyıp, bozkırı tutuşturacak atılganlıkla ileri atılalım. . Gün bugündür; bugun bu görevleri yerine getirmek için mücadele edelim.

Burjuvazinin kalemşorlerinden, kirli silahşörlerinden, dıncı gericiliğin yobaz sürülerinden, milliyetçilerin paslı ideolojilerine karşı bız sağlam temellere sahibız. Biz geleceğin meşalesiyız. Gelecek bizim ellerimizdedir. Biz dünu yıkan, bugüne vuran, yarını kuracaklardanız. Yarın gelecektir. Bu geleceği biz birlikte inşa edelım.

Karkerno, Hevreno,

Sazûmana dewleta faşist ya Tırk parçebıkin.

Rabın, em Âla Stêrka Bolşewik li çîya ye Kurdistana Bakur da bılindkınê! Rıya me rıya Rızgarbuyınêye. Rıya me rıya Bolşewizmêye. Bolşewizm serkeve. Âla Bolşewizmê bılindkin!

Bijî Partîya Bolşewık (Kurdıstana Bakur)

Alıgirîyê Stêrka Bolşewik li Tirkîye ✗

Bimre koleti, bijî azadî!

Değerli yoldaşlar,

Değerli Stêrka Bolşewik okurları!

Partîya Bolşewik ve Bolşevik Parti taraftarları yoldaşlar olarak ortaklaşa bir bildiri çıkarıp yaygın olarak dağıttık.

Bu bildiri; faşist Türk devleti tarafından, A. Öcalan'ın İtalya'dan faşist TC'ye iade edilmesi için yapılan ve geliştirilip kışkırtılan Türk şovenizmini ve bu kışkırtmalar temelindeki faşist saldırılara dönüştürülen gösterileri teşhir eden, A. Öcalan'ın iade istemine karşı çıkan bir bildiriydi.

Bu bildiri çalışma alanımızda kitle kuruluşlarına, gazetelere iletildi ve birçok yerde yaygın olarak dağıtıldı.

Bolşevik komünistler, Türk hakim sınıflarının yumuşak karnı olan Kuzey Kürdistan ve Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini komünist zemine ulaştırıncaya ve komünist önderliği egemen kılıncaya kadar sağlam, emin adımlarla çalışmalarını ilerleterek zafere taşıyacaktır.

Bimre koleti, bijî azadî!

Ya faşizm, ya devrim! Ya burjuva reformizmi, ya da sosyalizm!

Umut isyanda, kurtuluş devrimde! Kurtuluş TC'nin yıkılmasında, gerisi belki hoş ama boş!

Umut ve isyanın adı ***Partîya Bolşewik*** (Kurdistana Bakur) ve ***Bolşevik Parti*** (Türkiye)!

İstanbul'dan

Partîya Bolşewik (Kurdistana Bakur)

Bolşevik Parti (Türkiye)

taraftarları

22 Kasım 1998 ✗

TC YIRTINARAK A. ÖCALAN'IN İADESİNİ İSTİYOR...

İşçi ve emekçiler bu isteme ortak olmamalı!

BÜTÜN MİLLİYETLERDEN İŞÇİLER, EMEKÇİLER! SİZE SESLENİYORUZ!

TC'nın resmi makamları, TC'nın hakim sınıfları ve onların sıyası sözcüleri, basınları ve sıvil faşist kurumları yine ŞOVENİZM zehiriyle Türk milliyetinden işçi ve emekçiler başta olmak üzere, tüm ezilenleri zehırlemeye çalışıyor...

PKK lideri Abdullah Öcalan'ın İtalya'dan TC'ye iadesi için büyük bır kışkırtma ve acz içında olan faşist TC devleti, tüm çabalarını bütün milliyetlerden ezilenlerin dikkatini kendı gerçek sorunlarından koparark Kürt düşmanlığı, anti-PKK ve antı-İtalya doğrultusunda kullanmaya ve büyük Türk şovenizmini körüklemeye çalışıyor..

BUNA ALET OLACAK MISIN?

Hayır buna alet olmamalısın! Türk mılliyetinden işçı-emekçı olarak senin sorunun PKK ile, Kürt ulusal kurtuluş hareketiyle değil, seni sömüren ve ezen faşist TC Devletı'yledır! Emperyalizmin uşağı-işbirlikçısi Faşist TC'nin hakım sınıflarının mevcut sömürü düzeni olmamış olsaydı, tüm milliyetlere tam hak eşitliği tanınmış olsaydı, zoraki birlikle değil de özgür-gönüllü birliğin temelini sağlamanın ön şartı olan ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı tanınmış olsaydı; bugünkü Kürt milli hareketinin olmasına bır gerek de olmayacağı açıktır. O halde sorun olan TC Devleti'dir!

Senin sorunun ve düşmanlığın Kürt milli hareketi ve anda öne çıkan siyası öncüsü değil, sömürü devletinin ta kendısıdır! Şovenizm ve ırkçılık, PKK ve Kürt düşmanlığı ışçi ve emekçilerın ezılmişliğini ortadan kaldırmayacağı gibi, sadece bu ezilmişliği kuvvetlendirmeye ve TC Devletı'nin tahakkümü altında "Türk'lük ve çakıl taşı" edebiyatıyla daha fazla ve daha rahat sömürülmeye hizmet etmektedır!

"Şehit"lik edebiyatıyla, "vatan-millet" teranesiyle senin Kuzey Kürdistan'da PKK gerillalarına karşı haksız bir savaş yürütmeni ve özgürlük hareketini bastırmanı istediler, ıstiyorlar!

Sonuç ne? Sonuç; sen (ezilen işçi-emekçi olarak) şehıtlikle avunurken, Koçlar, Sabancılar ve bılumum parababaları ve emperyalist efendilerın cepleri doldukça doluyor. Sen ıse 100 milyar Dolar tutarında savaş malıyetını de ödeyerek iyice yoksullaşıyorsun. Zenginler daha zengin, ezılenler daha yoksullaşıyor! "Kahraman" Türk Ordusu'nun üst rütbelı subay çocukları da senin kadar ucuz "kahramanlık" yapmadığını bilmen gerekır. Senin oğlun askerde güya "vatan savunması" yaparken, örneğın bir zamanlar Genel Kurmay Başkanı olan Doğan Güreş'in oğlunun barlarda eğlenerek askerlik yaptığını hatırlaman gerekır. Senın uğruna PKK ve Kürt düşmanlığı temelinde güya "vatan savunusu" yaptığın sırada; çeteler, hak gaspları, zamlar, işsizlık kol gezdi ve zenginler yükünü aldıkça aldı.

APO'NUN İADESİNİN SANA BİR FAYDASI YOK!

Sen-ben yokluk ve yoksulluk içinde kıvranırken, seni ezenler seni-beni Apo'nun iadesı için harekete geçırmeye, etkilemeye çalışıyor şu sıralar...

Kıbrıs, Bulgaristan, Bosna-Hersek, Çeçenistan vb. ülkelerde yaşayan "soydaşlar" sözkonusu olduğunda, yürütülen silahlı mücadele desteklenir ve kimse "terörist", "bölücü" ılan edilmez ve hatta gerıcı yanlar devletçe desteklenirken, PKK tarafından yürütülen Kürt ulusal hareketının haklı mücadelesi terörizm oluyor... Buna aldanmak sadece ve sadece bir ezilen olarak senin aleyhinedir! Terörist olan TC Devleti'dir! 35 bin kişinin savaşta ölmesinin yegane sorumlusu faşist TC Devleti'nin varlığı ve Kürt ulusunun yok sayılmasıdır!

A. Öcalan'ın iade edilmesi ya da edilmemesi Kürt ulusal sorununun varlığını ve mücadelesını yok edemez! Kürt ulusu özgür olmadıkça, senin-benim de özgürlüğümüz olmayacaktır! Biz bolşevik komünistler bütün mılliyetlerden işçilerin gönüllü ve özgür birlığinden yanayız! Hiç bır ulusun ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı (zorla) gasp edilmemelidir. Evet biz, zoraki birliğin bölücüsüyüz! Her ulusun kendi kaderini özgürce tayin etmesi, ayrılıp ayrı devlet kurma hakkını özgürce kullanmanın şartlarını yaratmanın garantileyicisiyiz Ve bız, ancak bu hakkın tanındığı şartlarda ulusların ve milliyetlerın tam hak eşıtliği temelınde gönüllü bırlığının sağlanacağını biliyor ve savunuyoruz!

Faşist TC Devleti, bir sömürücü devlet olduğu için halkların kardeşliğine giden bu yolda engeldir. O'nu yıkmak demek, barışın ve kardeşlığin sağlanması demektir.

Bugün artık siyasi çizgisi devrimcı olmayan, "siyasi çözüm" isteyerek emperyalistlerin arabulucuğunu bile kabul eden ve Türk hakım sınıflarıyla burjuva temelde Kürt sorununun "çözülmesini"(?) reformist bir bakış açısıyla isteyen PKK ve lideri A Öcalan'la farklı düşünmemiz, bizim A. Öcalan'ın iadesinin istenmesinden yana olacağımız anlamına gelmez! Yargılanması geren Öcalan değil, TC'dır!

A. ÖCALAN'IN TC'YE İADE EDİLMESİNE KARŞI ÇIK! DEVRİM VE SOSYALİZM İSTE, MÜCADELESİNİ VER!

PARTÎYA BOLŞEWİK (Kurdıstana Bakur)
ve
BOLŞEVİK PARTİ (Türkiye)

FAŞİST TÜRK DEVLETİNİN KÜRT ULUSUNA YÖNELİK SALDIRILARI ARTIYOR!

Hiçbir saldırı ve provakasyon Kürt ulusunun, ulusal kurtuluş mücadelesini engelleyemez!

Bundan bir süre önce, faşist TC'nin Suriye'ye yönelik savaş tehdidiyle birlikte, Suriye'den ayrılmak zorunda bırakılan, oradan da Rusya'ya geçen, Rusya'nın da baskılara boyun eğerek sığınma hakkı vermediği iddia edilen PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, Rusya'dan geçtiği İtalya'da, İtalyan emperyalist devletinin güvenlik güçleri tarafından tutuklandı.

Biz, gerek faşist Türk devletinin ve tüm bölge gericiliğinin, gerekse emperyalist ülkelerin Abdullah Öcalan ve PKK şahsında Kürt ulusal hareketine yönelik baskı, yıldırma ve saldırılarını nefretle kınıyoruz.

İtalya'dan PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın derhal serbest bırakılmasını ve onu yargılamak isteyen hiçbir ülkeye verilmemesini talep ediyoruz.

• Hiçbir saldırı ve provokasyon Kürt ulusunun ulusal kurtuluş mücadelesini engelleyemez!

• Abdullah Öcalan derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakılmalıdır!

• Faşist Türk devletinin ve Alman emperyalist devletinin onu yargılamak için getirdikleri talepler reddedilmelidir!

• Yaşasın Kürt ulusunun ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı!

• Yaşasın halkların kardeşliği!

• Halkların kardeşliği için tek yol devrim!

BOLŞEVİK PARTİ
(KUZEY KÜRDİSTAN- TÜRKİYE)
15 Kasım 1998

SERHIŞKIYA DEREBEGIYA DOM DIKE

Roj dıçû ava. Jor, lı ezmana, êlo, jı hev dûr, lı hewa hılavısti dıman, weke ku bı çavên xwe yên tûj, lı nêçira xwe dıgerıyan. Car, car, lı girên rût, dengekı zırav û kûvı dıhat; ev jı dengê êloki çıyayı bû

Konên bega û govên pezê wan hatıbûn danin. Şêxa jı konên xwe vegırtıbûn. Ewreki reş, lı ûfık xuya kır; bayeki xurt ew ber bı warê koçera ve ani. Beri rojava, tavıyeke xurt hat. Zaro û hur murên ewên ku jı bo beg û şêx dışuxılin ali bûn. Bayê payızê yê sar rabû. Zaro jı sermê dilerızin. Bı hatına şevê baran sekını

Zaroyên beg, axa, şêx û hempa, jı kona derketın, destên hev û du gırtın, stran gotın û reqısin Zaroyên xebatkera, dı nav cılên şıl de xwe pêçabûn û bı keser seyra wan dıkırın. .

Hıngê feqira gotınên Mısto anin bira xwe û heya sıbê, jı beg, axa û şêxa gazın kırın û lanet lı wan barandın.

Sıbehı, roj tırêjên xwe dırıjandın lı ser berıyê, û gıya lı beyara, weke tayên hevrişmê yên zırav dıçırısın.

Beyar, mına şevekê zıvıstanê bı tırs û melûl ın wek meydanekê şer, vır da wê da jı hestıyên ınsan û heywana, tıje ne

Dı wextê Taşnaqan de, kurd û ermenı ku ne dıxwestın bıkevın bın hıkma tıfınga Taşnaqa xwe lı wê vedışartın.

Roj hin bılıntır bû. Dewar û pez jı şahıyê dıborıyan û dıkolıyan. Hesp, bı hıskırına rahetıya germıyanê, dışıhıyan. Jın jı, dılxweşi, lı dora bara dıçûn û dıhatın.

Gava hempa, bı gırani pıyase dıkırın, da ku pışti sıwarıya çend roja lıngên xwe yên tevızi rahet bıkın, feqira kevır hıldıgırtın û jı bo konên xwe cı dıkolan. Zaroyen wan jı berx dıbırın çêrandinê.

Cangır beg dıltengı dıkır ku zû here Yûsıf beg bıbine û jê re bûyerên rojên dawin bıbêje.

Lı ser hespê xwe dı şiverıyeke xwar û mar re, ser berjêr dıbû. Jı nışkave, jı nêzık, jı pışt tehtan keneke gur kete guhê wi: Jınên kurd dıkenıyan. Cangir beg hespê xwe sekınand. Jê hate xwar û dı şıverê re bezıya çıvanekan, gıha erdeki bı sêlak ku dıçû heya golê, coyeke kûr tê re derbaz dıbû. Jınên kurd jê av dıkışandın, jı ber ku lı wê, av jı ya golê paqıştır, çemıdıtır û zelaltır bû.

Emine, Pışta wê lı şıverê û fıstana wê ya şin lê, lı wê dısekını. Jı bın kûfıya wê ya glover, jı serê wê ye pıçûk, ber bı paş ve avêti, 14 kezıyên zırav û dırêj, dıhatın xwar. Jı dora xwe ne ageh, Emine serê xwe dıhejand û dıkeni Lı ber wê, destên wı lı kêlekên wı, xorteki kurd bı laş û gewde, rawesta bû. Ewi dıranên xwe yên xweşık û spi nışan dıdan, brûyên xwe dıgıjgıjandın, û bı xıf-

tana xwe ya perıtı, bı kumê xwe yê rızıyayi û bı pıyên xwe yên nivxas, lı Eminê dınêri. Gava çavê wi lı Cangir beg ket, çend pırs gotın Eminê, xwe xwar kır, şerbıka xwe gırt û bı zerıkekê dest bı dagırtına wê kır.

Emine xwe zıvırand û çavên wi rasti yên Cangir beg hatın. Rûyê wê, berê sor, pıştıre bû zer û ken jê winda bû

Cangır beg heyırı, xwe hılda Emineya wi, bı tena xwe, bı vı zılamê perişan û bı kıncên perıti re çı dıkır? Jı xeydê, qırıka wı hate gıvaştın. Dıranên xwe reqrıqandın, bê deng xwe nêziki kurdê belengaz kır, şerbıka wı jê stand û ew ewqas bı qıwet dêhıf da ku şıvanê reben xwe ne gırt û ket.

– Sa! Cangır beg zurıya, tu cıyê xwe nas naki?!! Berê ku tu hin sax ı jı ber mın bıqele. !

Kurmancê feqir rabû, bı mılê xwe ruyê xwe paqıj kır, hıneki ma pıştıre rahışte dareki û Cangir beg tehdıd kır:

– Sa tû yi û bavê te ye! Ewi lê kıre qir, pışta xwe tewand, jı şıverê xwe da alı û dı nav tehtan de wında bû.

– Emine..! Dengê Cangir beg ê bırı dılerızi.. Emine..! Te jı bir kır ku tu dergıstıya mın ı? Te çawa dıwêri tu bı vi şıvanê reben re xeber bıdı, û heta pê re henaka jı bıkı..! Ma jı iro heya du heftan ezê qelen rênekım bavê te .?

– Tu çawa qelen rêki, ma êdi qelen mayê? Emine heyırı, jê pırsi. Eger tu qelen bıdi, lı gora qanûnên soviyeti, ewê te bıgırın.

– Xem mexwe, ewê mın nagırın. Ezê qelen bı awaki welê bıdım ku tu kes pê nızanê...

– Cangir beg, mirım... Emine bı denegeki nızım gotê, ew şıvanê me ye, hatıbû avê û arıkarıya mın kır.

– Lê, eger yeki jı eşira me ew diba, dı nav xelkê de ıştıxali wê çêba, hıngê ez mecbûr dıbûm te berdım.

– Oh! Ez gori, mın efû bıke! Ew ji ne şıvaneki adı ye. Ew jı jı maleke baş e. Bavê wi mêrxasê hemû eşıra Heseni bû. Em bı hev re mezın bûne. Bavê mın ew bıre ba xwe, jı ber ku mêrekı hêja ye. Carekê, ewı bı tena xwe kerıyê me jı destê dıza derêxıst. Lê, nıhû, Emine dıbêje, ez bı malbata xwe û bı şêxa sond dıxwım ku ezê êdi lı rûyê wi yê kırêt nanêrım. Û Emine bı gırınê ket

Bı dıtına hêstırên çavên wê, xeyda Cangir beg dı ci de çû:

– Baş e, Emine, bı dengeki şirın ewı gotê, ez te efû dıkım Ez bawer ım ku ev tışt jı bo cara pêşin bû û ku careke di çê nebe... Ezê emır bıdım xulamên xwe ku vi sêweleki jı vır bıqewırınin. Vi geniyê ha xwest ku bı êgır bılêyze.. Çavên xwe bımalê û êdi megırı...

Emine û Cangir beg lı hevhatın. Pışti niv saetekê her weki tıştek ne qewımi bû, Emine, kûzê wê lı ser mılê wê, berê xwe dabû çıyê û Cangir beg ji vedigeriya cıyê ku hespê xwe lı wê hıştıbû.

Lê, hesp lı wê ne bû. Kurdê êşayi, jı bo hêlanina heyfa xwe, ew revandıbû.

Cangir beg hêrs bû; lê, tu tışt jê ne dıhat. Tu kes lı wê ne bû ku emır bıdıyê û neyarê xwe pê bıde gırtın. Bı peyati xwe gıhande konê Yûsıf beg.

Dı nav warê koçeran de xeber zû belav bû. Kêfa feqira gelek pê dıhat û pêsnê vı merxasi hêja dıdan...

Beyarên çolê lı bın tirêjên rojê dışewıtın. Dı germıya bı rewrewk de, ûfıq xwe dılorine û dilerize.

Lı perava golê ya bı sêlak, konên Yûsıf beg ên rêş xweş dıxuyın, û lı paş wan wek komên gıya, konên feqıra belawela ne.

Pez jı golê wê da dıçêre, hesp lı ber qıraxê, bı dıranên xwe yên spi û xurt gıyayên ter heya bı rehên wan ve jê dıkın.

Bist gava jı konê Yûsıf ê mestır wê de, jı mêvana re konekı nû vedıgırın. Jı ber ku jı Yûsıf beg re dane zanin ku Taşnaq, (Xımpabêtên kevın), wê bêne cem wi.

Dûyê agıra dırêj dıbe, lı ser yekı nan lêdıxın, û lı ser yeki dın goşt dıbırêjın. Sêyran xanım, jına Yûsıf beg jı xadıma re emır dıde. Her der paqıj û her tışt saz dıkın.

Yûsıf beg, bı gırani, lı ser mehfûreki rûnıştıye; lı berıyê dınêre û çavnêrıya mêvanên xwe dıke. Lı cem wi, Cangir beg jê re dıbêje ku dı nêzikê de, ewê dest bı bijartına soviyetên koçeran bıkın.

– Tu dızani, Cangir beg, ku kurê mın derêxıstine? Nıhu çûne cem kurdên gundi û pışti çend rojan ewê bêne çem me. Zor bıde qebila xwe da, ku te bıkın serekê soviyeta xwe. Bı şêxa re bıxebıte ku feqira bıxapinın.

– Na, Yûsıf beg. Vı Mıstoyê malxırap feqır û belengaz lı me rakırine. Dıbêjin ku, dı havinê de, ew dıçû û dıhate cem me, xelk dıcıvandın û bı kêfa xwe ew tanin ser daxwaza xwe; bêi ku haya me jê hebe.

– Belê, Cangir beg, tu rast dıbêjı Gava Mısto lı gundê me rencber û feqir cıvandın, em ne xıstın cıvinê û jı me re da zanin ku êdı mılet mezınahıya bega û axa ya bı zor naxwaze û ku jı ıro pêve ewê xwe bı xwe idare bıke. Û hıngê şêwra gund bê me hate danin.

Dı vê gavê de, jı gundê Qoçê zılamek hate wê derê û got ku jı deşta Serderabad hın sıwar ber bı konên koçera ve dıhatın.

Deşta Serderabad..! Çı ordıyên dijwar dı nav te re derbaz bûne..! Bı ser dırêjahı û pehnaıya te re, Taşnaq, Tırk û mıhacırên kurd çûn û hatın. Te hımbêza xwe jı wan re yek bı yek vekır. Lê, ew, bêi ku lı ser erdê te yê bê pivan, tu şopa bıhêlın, gış wında bûn û çûn...

Berıya zıwa û bê av, bêdengıya xwe ya gıran bıparêze..

Kê bawer dıkır ku lı vê berıyê ku jı ewqas insana re bû bû gorıstan, rojekê, bı vekırına coya Serderabad, bı hezaran gundên kurd wê bêne avakırın. Ew kurdên ku, bav û kalanên wan, bı sedan ve sala, dı vê berıyê re bı koçerıyê derbaz bûbûn.

Lı berıyê hesp xweş bı teleb bı rê ve dıçın. Lı çola û lı çıyan xebera hatına Mısto û ya Encımena Mıntıqê ya Tenfizi jı bo bijartına meclisên şewrê hın zûtır dıgehın gunda.

Belê lı çola û lı berıyê, dı nav tehtan de û dı newala de, jı van kurdên reben re, bı tenê Hıkmê Soviyeti bextıyari, xweşı, azadi û peşveçün anın...

(Ereb Şemo, Şıvanê Kurd, Weşanên Rıya Azadı, 1990 Koln, Rupel 101-106)

Vengdayêna 68 seveknêna nizame niyo, ŞOREŞO!

Esmer sersera leza û aksıyonone soreşgera 1968'tina... 1968'de Cumhuriya Qome Çın'de, Şoreşa Kulture Proletarya Gurse verava tesıre xo axme têde dina bıy. Metropolone emperyalistode leza û aksıyoneke suxteleo kerdve tera cıkewtaena karkerora û xebatkarora, Frensa'de, Elımanya'de, DJH'de (Dewlete Jubıyaiyê Hemılka) sera 68'tınede taxte tabaxa xakima koledare lerzay. "68" ıçkıj kameke na leza û aksıyonone sorejgerode ca gureto, kameke na leza û aksiyonone şoreşgero anerave weşıye name ıynono. Ewro oncıya têde dınade sera 68 û suxteleyê û cıwane 68 yênerave qeseykerdene, yênerave hurenaene (hurenais). Medya program vırastena 68 sero biyave bire Niyêke na programo vırazene jêde ıyê waxte 68'tıne. Jêde tene 68'tine na serune pêecunıra "nizame cakerdoxa"ke (sunıka cakerdoxe) vatene ma cıra dısmenıme nıkaki bıyêrave mudafakare û letıkere aê.

68'tinera tae leto jêdey vaneke ma "Eve rae şiyayêna dergera zere sazroniyê"de dewlete cemerave xo dest. Eve na planone reformıstora pêecunı zofe tene "şoreşgere populere" ju waxto zere na sazroniyêde vileşayvero, bive letike nizame(sunike).

Na gırede nıka Elımanya'de Partiya Kesko'de "rastkerdox"oke vane astarê reformistono Danıel Cohn Bendit, sera 68'tinede leza û aksiyonone suxteleode verdareke aver ameyve ıynorabı Nikakı sosyal demokrato ruto-rupal Regis Debray uw waxt kıtave xuyo "Şoreşde û Şoreş" fokocıyan mudafakerdene. Nikakı burjuwazıya emperyaliste medyawake bıne destone xodıra aêra sero na "populerore" seweta 68 ju xelete biye, xewne(hewn) ciwanen bi, xezeviya "ciwaniye" bıye û zovına çıyoro bın 68 sero cıre danave vatene. Burjuwaziya emperyaliste eve redaktorone û moderatorone 68'tınera, kanone 68'tınera nisore bızone pehsko kena, heto bınrakı mıyane mıştdana; heto binraki têde piya vane "xezevıyera" xelaşıyaene, xo verde vinetene. Çutirke bıvo nawoke merednove sere masa deme ıynono kano! Naêra dotıki tevgera 1968 vane dına vurnavera, zof çıyoke 1968'tıra ave anormal yênorave vinetaene, 1968'tıra dıma gune normal berove vinetaene ûzb. (û zovına çiyoro bın) propaganda kene 1968'tıra dıma tae reformo û zovina çıyoro bin anerave çımo ver vane 68 restove armancıya xo (menzile xo). Raştıki raê vejiyayêna tae çıra, reze şoreşiya 68 cıra kenerave tohl. Xovir ardayêna sera 30'ınede burjuwaziye, 68 niya anarave xovir û nıya mane kena.

RAŞTİYA MUHIMİYA MANA 68

Uw çıkbı, nıka burjuwaziye vana tevgera "civanone xezevo" biye, tevgera zere nizame (sunike) bıye. Raşti mana reza raştiya tevgera cıwanone 68 çıke biye?

Serone 68'tinede dinade hete ekonomıra, hete sosyalira, hete serxwebûn û azadiya wastena qomone bıne destore (sare bıne desto) zof çi ameyrave rozo ver. Waxte kolonyalısta kana emperyalızm endı rijayıve, en jêdekı Efrıka'de herve (çekpêrodayıs) xelaşiya netawao bıyênerave berz ave şıyêne Endi emperyalizm besenêkerdene jê waxtone kano (metodone kano) tahwxuna xo, bandura xo berove hurend, endi "metodone kolonyalısta newuye" hurenda kolonyalista kane guretive. Na metodo zof cawode hesarbıyayêna netawao, wastena serxwebûne ardırave rozo ver û dewlete serxwebûne formel vejıyayve werte. Zere tevgera xelaşiya (rızgarıya) netawaode hêze newey vejiyayve Na hêzone newo nê wasteneke teyniya rawa "xelaşiya netewa"ode vındere. Nayino wasteneke xelaşıya netewa eve xelaşiya sosyalıra pırkere Sosyalızm -eve qesera- alternatife kapitalızm bı. Sosyalızm zere karkerode û xebatkarode wayirere prestijore gırs bı.

Zere kampe sosyalistde cor cer lerzene Partiya Komunısta Çın (PKÇ) û Partiya Xebatkara Ernawud (PXE),1960'tinede "Mıslete Partiyone Komunısto û Partıyone Karkero"de xeta û fıkre revizyonıste Partiya Komunista Jubıyayêna Sovyet (PKJS) tae hetora eskera kritik kerdıve Vatene Lenınızm kan nêbıyo, gune ma xo eyra puloşnime û mudafa bıkeme Pêecunı rabırnayêna ıdeolojıra kampo sosyalıst bıve du letey; pêro reformist-modern revizyonıst, pêro şoreşger, marksist-lenınıst juminra bırayvera.

1966'tınede Çın'de verdarena Mao'yde, vırende tevgera ciwano û suxteleo vejıye, dora dıma (do dıma) na tevgere têde qom guretve zere pêrodayis. Name na tevgere; Şoreşa Kulture Proletarya Gırse (ŞKPG) biye.

ŞKPG verva tahwxuna xeta rezana revizyonisto, seweta xeta rezana tahwxuna marksist-leniniste sarewederdayêna qomira ju şoreşa politike amerave roze.

Cendermıya dına DJH; Hinteçin'de, Vietnama Veroj, Laos, Qemboçya'ki nê wastene tê dıma "era komunisto dest kuyo" Cokawoke DJH zere herve neq û barbaride biye. DJH'de, heto binraki (juraki) têde zovina welatone emperyalistone pêperojde verva na herve barbari û neqde rozeve roze herke şi venggi û reaksiyon bıyênerave jêde.

Herve dina dudinera têpıya, heze bihngeyêke kampone emperyalistode sazbiye tae xeyle cıra sumotayvera. Bındemendayêna herve dina dudinera têpiya (dıma) emperyaliste Jêponya û emperyalıste Elımanya reyna hez bive ameyvıra lıngone xo ser Endi nayıno dına sero tahwxuna û bandura DJH ardirave perskerdayêne Emperyalizme Frensa na mesela tenena rewra ardırave perskerdayêne. Welatone emperyalistode, Hervra dıma (herve dına dudine) ekonomiyo rasnawe pozıtifke amerave roze "kapıtalizmo be krız", "herdem rawustene", "bara têduste" û zovina çiyoro bın (ûçb.) eve na metodora balonnı tê dıma peqay; krize werti, cayêke biyêrave vind çıxaşke bıyrave jêde tesire xo xorıra ameyrave rozo ver

Na helangede, kankerdoxe (kanıye), awake esta, "nizama cakerdoxe" (sunıka otantike), otoriteyê estey, sewre xakım, ıdeolojiy ameyrave perskerdayêne; verdarenake suxteleone wendısxanone berzo (televone mektevone berzo) ontene ju tevgere ameyvera roze. Metropolone emperyalistode asma Gûlana 68'tinede vırende Paris'de -Frensa'da- doro têpıyaki hama hama têde welatode aksıyoneke suxteleo kerdeve cı rozeve roze bıyenerave jede, heto jurakı (bınraki) wendısxanone berzode verva "nizama cemednıne" (sunıka cemednıne), çerxarede wayire haqa qeseykerdaene û zovina haqe û reform wastene suxteleo. Suxteleo niya haylemekerdene: ("Kufa hazar seronake bıne qaputone profesorode restave pê ae pakkırime!"); heto binraki suxteleo demoqrası û azadiye wastene, seweta welatone bıne destone emperyalizm serxwebûne wastene, vatene ma poşt damerave xelaşiya netawao û xelaşiya qomone bıne desto Suxteleo na vatena û wastena xo niya ardenerave zon: ("Ju, dude, hire, çor.. Tenena jêdebo Vietnam!", "Ernesto'yre hazar reye selambo!", "Mejilbo piyabıyayêna enternasyonal!")

Têde welatode tabaxa xakima koledero, jê garano çıre sere tevgera 68 kerd. Suxteleo verva na voze tabaxa xakime xo sekevna Seweta na vozkerdayêne û çırkerdayêne zere suxteleode mesela çekpêrodayıse şoreşger amerave roze. Zere ju deme kılmekte (waxto kılmek) na leza suxteleo verva dewleto cerderave sarewederdaenê Çutırke Frensa'da bi karkerıkı cave ca kewtve zere na sarewederdayêne Endi na tevgere, sertaxte dewleto ardirave perskerdayêne, mesela sertaxte şoreş ardirave zere rozone xo, çıke na tevgere endi hete karekterıra şoreşgere biyê. Nê rıjıyayêna emperyalisto û dewletone emperyalisto sero, heza emperyalısto û dewletone emperyalisto sero burjuwazıye û reformısto zof propaganda kerdene jê roza ewroyêne. Verva na propaganda şıyare tevgera şoreşgera 68 niya bi: "Emperyalızm şero kaxızkıno!", "Seweta têde irtıcawo ju raê esta, eke puronêdana nê rıjıno!", "Raştiyêde vında awake hemkanıya xo çina ae buwaze!", "Têde çi waze, desında nıka!" ûzb. Zere na tevgerede antıemperyalızm û enternasyonalizm rozove roze bıyênerave berz.

Emperyalisto eke reze na tevgera şoreşgere di, pê têde metodora, hazetora û materyêlora vıreniya xo çarnerave ser. Serestayênede ponkerdayêne, hencitenê politika bınge bıyê, feket ju politika teynayê nêbiyê Zof welatone emperyalistode qedexe çerxare çıp dayrave vetayêne. Burjuwaziyê eve rısvetra, eve hernayısra nê wasteneke tevgera suxteleo û tevgera karkerora pêreso/jubo, Wastena gurenayise bedele karkerode jêdebiyayêne, prensibone gurenayısde rındbıyayêne burjuwaziyê kewil kerd. Burjuwazıyê tae karker perura hernay, nayêke besenıkerdene bi herno karra estene tever. Ters cıdayênera burjuwazıyê wasteneke venge karkero bıvırno. Burjuwazıyê ajane xo kerdirave zere tevgere xıravınen vetene Çutirke DJH'de, tevgera Black Panther (Şero Şa)'de bı, burjuwazıyê besenêkerd verdarone tevgere bi herno û venge ıyno bıvırno. Cokawo burwaziyê verdare na tevgere dayırave kistene. Rozone uw waxtode burjuwazıyê reform wastena qom kewil kerd. Wendısxanode tae reform qenunra ameyrave kewil kerdayêne. Na helmedeki burjuwazıyê tol nê vınete; eve qempanyaora propaganda antikomunızm rozeve roze tızkerdene; qomo bezonawox darave tersnayêne. Vake "Urıssı yêne" çimıyê (çiyê) sıma destone sımara cene. Burwuwazıyê têde qomira vake dorme dewletede bere pêser/pêrese. Na demede (wertede) zere tevgera 68'tınede juminra cerabıyayêne (gerabıyayêne) amerave roze. Heto jude şoreşger, heto bındeki reformistti. Hete zere şoreşgerode pêecuni parti û grube marksist-leninist vejiyay. Heto reformist -na het zere tevgera 68'tinede hetoro jêdebi- eve teoriyonone "Zere sazroniyêde raê şıyayêna dergera" xo estive vırara nizame(sunıke)

Heza 68, şoreş wastena eyde bi, coskerdena şoreşgerena eyde bı. Be heza na tevgerekı na tevgereve tevgera karkerora ju nêbive û nê reştive pê. Têde çıra averkı, raê era cı mısmayêna na tevgerede partıya komuniste, partiya bolşewike çine biyê Cokawo pêecuni tevgera 68 bınde mende û biyeve pole nizama burjuwaziyê Burjuwaziyê raştiya ne tevgere çıxaş kena çewt va çewtkero onciyaki na tevgere wayirere rezoro şoreşger bıyê. Ewroki na tevgerere cıre wayır vejiyayêne na hete huyo(xuyo).

A rozera hata na roza ewroyêne metropolone emperyalıstode ekonomi xeyle (xeylayê) ave şı (si), xeyle çı amerave vurnayıs. Nayêke (nıyêke) xora ju teyniya nazara (nacara) kayite meselo kene vaneke; "68 restove armancıya xo. "Na(ı)yêke nıya vane, nıya nusnene raştiya 68, şoreş wastena 68 inkar kene, fızılen kene (hengo-rengo kene) raştiya 68, kenerave çewte û kenerave ri delmaste.

KURDİSTAN A ZIMİ Û TIRKA'DE TEVGERA 68 ...

68 çutırke têde welatode bı, Kurdistan a Zımi û Tırka'dakı tesire xo ardırave roze. Welatone made na tevgere vırende wastena demoqratik, wastena aqademik ardırave roze. Suxteleo wendisxaney protesto -bandura fakulteo ûzb.- kerd. Bınge wastena suxteleo "serxwebû"e û "demoqrası"yê biye. Na wastena suxteleove wastena qom û karkerora resteve pê, biyêrave ju Dewlete heto jura eve xo, heto bınraki irticaci û faşisteke eve destone xora kerdeve hûıye, pêrune piya çıra sere suxteleone şoreşgero û karkero kerd Na helmedeki zere suxteleone û ciwanone şoreşgerode, zere karkerode mesela organizasyon, mesela leza şoreşger û mesela çekpêrodalıs amerave roze Zere çepde, zere tevgera 68'de na mesela sero cerabıyayêne amerave roze. Pêecunı zere na tevgerede xeyle (zof) organızasyone şoreşger vejiyayve werte, sazumankare partıya ma İbrahım Kaypakkaya'ki verdarone zere na tevgererawo.

68'de welatone makı sarewedeµrdayêna verva nizame (sunıke) bi, şoreşger bı. Çutırke zof welatode bı, welatone madekı raê era cı mısnayêna na tevgerede partiya komuniste çine bıye. Mara gor na kemiyêra (kemenira) qeyir zovına çiyêre kem, çiyêre delmaşt bı. Nazade mesela xorıya bıngeyê, welatone made zere çepde tesire kemalizm bı.

Welatone made tevgera 68, heto jêdera "xelaşiya herv"e 1920'tine xore referans guretene; dısmen teynıya vatene "emperyalizme Hemılka" wo; muhimiya û raştiya tevgere vatene jê "serxwebûn"a 1920'tına, ma na serxwebûne newunde reyne cemerave xo dest. Formulasyone serxwebûn wastena 1968'tıne nıya bi. "Serxwebûna herve dudine" uw waxt ju şıyarore muhimbi. Çımone (çısmune) tevgerede kemalızm, heto jêdera "xelasıya netawa" bi, "şoreşger" bı. Uw waxt kemalizm niya amenerave vinetayêne. Objektife kemalızmde dısmenena karkero, dısmenena xebatkaro, dısmenena dewuzo niyamenera vinetayêne; dısmenena şoreş, jubekarena kemalızm û emperyalizm -jêdera- nıyamenerave vınetayêne. Tabaxayê Xakıma Tırko çımone tevgerede "hondeke kemalızmra kewtirave durri", "hondeke bıvera xısmetkare Hemılka" uw waxt dısmenena ıyno amenerave vinetayêne. Ewro oncakı nayêke Tırka'de name çepra qeseykene jêdera bıne tesire kemalızmdıre. Qeda kemalizm uw waxt na waxtra tenena jêde wayire tahwxune biyê Vinetayêna raştiye rıyê (ruyê) kemalizm, oncıya sazumankare partıya ma İbrahım Kaypakkaya'yi ardırave werte. Feqet, eyık 68'tinede na meselade hona xo tevgera 68'tınera nêbırnayve ra.

Çutırke têde welatode bı, welatone madekı, tevgera 68 zere ju waxtekılmekte reformistve û şoreşgerora jumınra cerabı. Na cerabıyayênede kameke hete reformıstode mende -jêde nayıno resneneve pê Nıka "cawone rındodıre!". Çutırke têde dinade bi, welatone madeki 68'tinera leto jêdey biyêve letikere nizame û zere ayêde restewe pê xore tedı ca gureto. Zofe tene (kese) verdare soreşgere uw waxt, ewro zere partiyone tabaxa xakimede politika kene, tae teneyik "mordemena kar", "mordemena zonayıs" ûzb. kene. Taeki, medya burjuwaziyêde burjuwwaziyêre xısmete kene. Çutirke dinade beno, niykı seweta 68 vane; uw waxt "cıwaniyê" bıyê, waxte "xortıyê" bı nıya kayite meselo kene. Dora tepıyakı xo goynene, nostalji kene, tene senıkık rezkritik kene (vajine xode).

Jêde teneyê rastkerdoxe verdare jenerasyone (nesle) şoreşgera 68'tine, seweta şoreş vırastayêne xo pulosnarove çeko; çek guretve xo dest, verva dewleta faşıste dave pêro, iy nıya gınayve waro û merd. Mahırri, Denizzi, Hüseyınni, Yusuffi, İbrahimmı rastkerdoxe endame roe 68'tıne biy. Rastkerdoxe endame 68 nıyê; rastkerdoxe 68'içkij niyê. Ewroki kameke na rawa iynona şoreşgera militane ramneno, kameke tekoşina xode roe iyno anerave weşıyê miraskerdoxe 68 iye.

Ewro Tırka'de ju "Waqife 68'to" esto zere na waqıfde mırase 68 sero hurenayis esto Zere na hurenayisde hurdemınakı reformıst du per qune jumınira.

Endame pere juın, kemalısta harkerdoxe û cunise Partıya Karker'ıya. Nıy name wayır vejıyayêna 68'tınera, ewro desmalone CT (Cumhurıya Tırk) cenerave xo dest "raê şıyayêna serxwebûne" kene. Niy 1968'tinede raê şiyayênake "Semsun-Enqera"de berove vırastayêne seweta serxwebûne, 30 serera dıma kene! Nıyno (nayino) na raê şiyayêna "serxwebûn"e eve 150 mordemira kerde Dora tepiyaki niyno serm nekerd (nikerd), na raê şiyayêna xo arde kometa (mezela) Deniz Gezmiş sero qedene Tı vana Deniz na dewleta faşısta-kemalıste darde nıkerdive! Nıka vajinoke nayêde çı esto? Deniz'ik kemalızm mudafa ne kerdene? Deniz'ık ne wasteneke desmala Tırk bijêrovo xo dest ju raê şıyayêne bıkero? Raştıki mordemke formel niyadero na perskerdey heqlıyê. Hama mordemke formaliyêde memano, reza meselade şerove or, 30 sera nara aver werte ferq vinetayêna mudafa kemalizm ewro jê jumınnı nıya. Ewro mordem gune na raştıye bivino. Denız verva dewlete bi, eyi verva na dewlete dave pêro û henni merd. Kemalisteke vane ma Deniz mudafa keme gune na raştıyê bızone. Çıke, Deniz xelatiya xo (xeleta xo) sebena va bıvo eyı verva na dewleta kemalıste dave pêro

Raştıki 1968'inede çımone tevgerede kemalızm "serxwebûnen" bıyê, vatene muavene kemalizm û sosyalizmde şundore (kelades) Çın çino. Kemalizm niya amenerave mudafakerdayêne, hora teynıya ju hetıra amenarave analizen. Kemalizm sero na delmaşten 1972'de analizone. Ibrahim Kaypakkaya'yra amerave vinetayêne û era cı mısnayêne. A rozerave hata na roza ewroyêne, na mesela sero (mesela kemalizm) eve desora, eve seora nusney nusnebı û raştiye kerdeve werte Tevgera 1968'tineke kemalizm mudafakerdene ju xandikapena xo biye; ewro gune na xandıkapen çinebo Denızzı hete ıdeolojıra çıxaşke bıne tesire kemalızmde bımanek, çıxaşke kemalizm delmast analiz bıkerek pratıke xode verva dewletede pêrodayisde şoreşger bıy. Deniz eke amerave pêguretayene uw waxt

wezire kare zerı pê cı laxkerdıve; Denız'ikı a helmede desınde qese laxkerdayena wezıre kare zeri pernayive zere fek. Mordemke na raştiyera vejiyave raê şoreşgerena Denızo yenarave çımo ver. Deniz eke şive dardekerdayene niya şiyarkerdive "Mejılbo bırayêna qome Tırko û qome Kırmanco!", "Mejilbo Marksizm-Leninizm!" Nıkakı raê şıyayêna Semsun û Enqera'de na mımare polıtıka (seydaye polıtıka) ilhame xo Seroke Jenerale Arteşa CT'ra cene. "Serxwebûn"ake na seydaye polıtika wazene şundore xo Seroke Jenerale Arteşa Tırk'de xetbene. Na sedaye politika ewro 68 bazgurbiyayêna sertaxte cuntawone arteşode anerave qaxma bıne çengone ıyno.

68're wayır vejıyayênade jukı pero reformıstoro bin esto; nukı, pero dudıno. Na per mudafa fıkre burjuwazıya lıberale keno, raştıya armanca niyno "jê demoqrasiya pêperoja" Vane hora teynıya ju raştıye nawa. Pero reformısto juin niynora vane "çepe manda". Na pero reformisto dudinek mudafa xo kene pero reformısto juinira vane sımak "leqasone arteşe lısene" Eve qesa rastera na vatena xode hurdemına hetık heqliye! Pero hete reformıstone dudine, nıka vaneke jenerasyone 98'tê dımaye jenerasyone 68'tıno Nasbıyayêna niynora jenerasyone 98'tıne reza bınge xo nawa: "Cerabiyayêna çep û rast" gune (endi) wedarıyo, "zere kombele sivilisazyonde juminni vınetayêne" mudafa kene. Leza niynona hewla gırse seweta qedexekerdayêna çıte xoverdayêna! Raştıkı, na reformiste hurdemına heto jumınni bazgurkerdayêna sertaxte tabaxa xakımode yan na het yanji do het pêcene dıma sone. Pero reformısto juın, cumhurıya laiqe û demoqratıke (Nıkakı vane cumhuriya şoreşgere!!!) mudafa kene Nıy, verva irtica islam kunerave cunta faşiste dıma. Pero reformısto dudınık name "demoqrasıra", name "haqa azadiya jukekora" kunerave irtıca islamiye dıma. Ewro na hurdemına hetik wurzenevera 68're wayir vejine!

Hen axme û tolankerdayêne çina!

68're wayır vejiyayêne, famkerdaena reza şoreşgera eyra beno, eyre wayir vejiyayêne aveberdaena eyra beno. Na raştiye, objektıfe Kurdıstan a Zımı û Tırka'de ma bolşewık bemerave hurend!

68 tevgera komunistake zere eyra vejiya ıye dawo!

68 ıye mawo!

Roe 68're wayir bı vejıme!

Raştiyede vınderıme awake hemkaniya xo çına, awake be hemkaniya xo yenerave osaene ae buwajime!

Şoreşa proletere dınara cer ju armanciya ma çina!

Ma ju dına newuye wazeme!

Dina newuye, rewbo hereybo têkoşına jubıyayêna karkerone têde welatoro û qomone bıne destora sazbena!

18.05.1998 ✘

(Bolşevik Partızan sayı 118'den tercüme edılmiştir)

Dijî yen dibêjin dinya bi dostî hatiye sazkirin

B. Brecht

Dünyanın dostça kurulduğunu söyleyenlere karşı

"Böylesi çok iyi, değiştirmeyelim hiçbir şeyi!" / Bunu mu diyelim güle oynaya? / Bardağı görelim de ölmeyi mi seçelim susuzluktan? / Boşunu mu alalım dururken dolu bardak?

Soğukta oturup kalmışlar vardır hani, / hani, bir şey istemeyen kişiler, / onlar gibi mi yapalım, / onlar gibi, "Biz dışarda kalsak ...'ı mı diyelim / hoş olsun diye şu bayların gönlü, / bize günlük nafakamız vereo hani şu ...

Bizce en iyisi, kalkmak, yeter artık, demektir, / vazgeçmemek için kırıntısından bile yaşamanın, / karşı çıkmaktır var gücümüzle acıyı doğuranlara, / yaşanır hale getirmek dünyayı bütün insanlara.

"Wisa pir xweş e, em neguhêzin qet tu tiştî!"
Ma em vê bibêjin bi ken îstin?
Em îskanê bibînin û mirinê hilbijêrin ji tîbûnê?
Ma em ya vala bigrin, ku îskana tijî disekine?

Di sermayê de rûniştin û mane, heye kanî,
Kanî, ew kesên ku tiştekî naxwazin.
Ma em weke wan bikin,
Ma em weke wan "ku em li der biminin ..." bibêjin
Ji bo ku dilên van began xweş be,
Ewên ku nefeqa me ya rojane didin...

Bi me, ya herî rind, rabûn, bese êdî, gotin e,
Ji bo dest jê neberdanê jî ji hûrikê jiyanê,
Li hember yên êşê tinin derketin e, bi hebûna hêza me,
Ji bo hemû însanan dinya anîna rewşa jînê ye.

KUJAN-BULAK'LI HALI DOKUMACILARI LENİN'İ ANIYOR

B. Brecht

Sıkça ve durmaksızın anılmıştır
Yoldaş Lenin. Büstleri ve heykelleri dikilmiştir.
Şehirlere ve çocuklara adı verilmiştir.
Konuşmalar yapılır bir çok dilde,
Şanghay'dan Şikago'ya Lenin'in anısına.
Toplantılar yapılır, yürüyüşler düzenlenir.
Güney Türkistan'da küçük bir kasaba olan Kujan-Bulak'ta
Halı dokumacıları ise şöyle andılar onu:

Orda akşamları yirmi halı dokumacısı, yoksul,
Halı tezgahından kalktıklarında sıtma nöbeti sarardı onları.
Sıtma ateşi kavururdu ortalığı. Tren istasyonu
Geçilmezdi vızıltısından sivrisineklerin.
Eski deve mezarlığının arkasındaki bataklıktan yükselen
Bir sivrisinek kara bulutu çökerdi, üstüne istasyonun.

İki haftada bir su ve duman getiren
Tren,
Günün birinde, yoldaş Lenin'i anma gününün yaklaştığı
Haberini de getirdi.
Kujan-Bulak'lılar, yoksul kişiler,
Halı dokumacıları, kendi kasabalarında da
Alçıdan bir büstünün dikilmesine karar verdiler
Yoldaş Lenin'in.
Büst için para toplanmaya başlandığında,
Onlar sıtma nöbetlerine rağmen,
Zorlukla kazandıkları kopeklerini coşku ile bağışladılar.
Bağışı toplayan, özenle sayan,
Kızıl Ordulu Stepa Gamalev,
Lenin'i anma konusundaki bu coşkuya sevindi bir yandan,
Fakat diğer yandan o titreyen insanları gördü.
Ve birden büst için toplanan para ile,
Petrol satın almayı, ve
Deve mezarlığı arkasında
Sıtmaya yol açan sivrisineklerin geldiği
Bataklığa dökmeyi
Önerdi.
Böylelikle Kujan-Bulak'ta,
Ölen fakat unutulmaması gereken
Yoldaş Lenin'in anısına
Sıtma ile savaşılmış olacaktı.
Buna karar verdiler, anma günü geldiğinde,
Kara petrol dolu yamru yumru kovaları
Taşıdılar birbiri ardına
Ve döktüler bataklığa.

Onlar böylece Lenin'i anarken, kendileri için
yararlı bir iş yaptılar
Ve kendileri için yararlı bir iş yaparak Lenin'i andılar
Yani onu anladılar.

KARKERÊNÊ TEDÊ WÊLATO Û SARÊ BİNDESTO JÛBENE

SÊWETA SAZÛBÎYAYENA PARTÎYA BOLŞÊWÎK

astarê bolşewîk

AMOR: 6 · TAVARE'98 · CERM: 150.000 TL

Heydere karkerêne jubene

CİGERXWİN

Niadere karkerêne kırmanco
Xo destde çuye, zenge-bêle
Jê têdê karkerone dine
Çekpêrodayisde (hervde) benerave şêr û şıtqere

Na dina cae mawa
Na dine cae mawa
Pêro piya jubeme
Pêro piya jubeme
Jè bırawo, jê bırawo.

Hata kamij roze makole maneme
Lınggi zıncılora, bojiy nireora
Herdem zere piyabiyayêna koledarode
Hata kamij roze ma iynore bemerave poşt?

No hemdeme azadiyo
No hemdeme azadiyo
Yan merdene,yanji mendaene
Yan weşiye,yanji şa gıredaene
Pêro piya jubeme
Pêro piya jubeme
Jê bırawo, je bırawo.

Têdê çira aver ma pêro piya isonime
Beznesur, bezne sıpe, bezne şaki çıko?
Jê şiliye gilej bıvoro
Bıvıro sere diktatoriye û zordariye

Na zılm çıko
Na zılm çıko
Yan merdene, yanji mendaene
Yan weşiye, yanji şa gıredaene
pêro piya jubeme
pêro piya jubeme
Jê bırawo, jê bırawo.